Gépkeringő

Nullára leírva sem eladó – Kölcsönözni változatlanul nem érdemes

— Egy ismerősöm mondta, hogy mostanában önöknél sok régi gépet leállítottak, alighanem végleg. Tudja, igencsak elférne nálunk még egy-két szerszámgép.

— Nem szívesen... ha mégis rászánjuk magunkat, meg kell azokat hirdetni.

— Ez már igazán nem probléma. Átteszik a vidéki telephely állományába, meghirdetik a helyi lapban, szép szerényen. Ha mégis jelentkezne valaki, majd elkedvetlenedik.

— Nehéz ügy.

— Tudja mit, egyszerűsítsük. Selejtezzék le, adják el a MÉH-nek. A többi a mi dolgunk.

Kuporgatás az udvaron

E párbeszédhez nem invitálták még tanúnak az újságírót, így tehát teljességgel *légből kapottnak* tekinthető. Célunk nem is az, hogy bűnvádi eljárást kezdeményezzünk *megvesztegetés kísérletének alapos gyanúja miatt*, csupán az, hogy körbejárjuk azt a darabkáját a világnak, amelyben az alapos gyanúnak gazdag táptalaja van. Ez a darabka a termelőeszközök piaca, annak is az a része, ahol kisebb tőkével is meg lehet jelenni: *a használt gépek piaca.*

Kevés vállalat, szövetkezet mondhatja el ma Magyarországon, hogy fölösleges fejlesztési alapja van, túlnyomó többségük sír-ri, gúzsba kötve érzi magát. Mindemellett a kapacitásbörzéken túlnyomó többségben vannak azok, akik szabad kapacitásukat kínálják. Vagyis, már meglevő gépeiknek sem tudnak elegendő munkát adni. Ezek mellé még egy adat kívánkozik: átlagosan 30 százalék, de nem ritka az a vállalat, ahol 40 százalék vagy még több az állóeszköz-állományból a nullára leírt gépek aránya. Nem kell mélyreható elemzés ahhoz, hogy úgy vélhessük: a vállalatoknak elemi érdekük volna, hogy *megszabaduljanak* feleslegessé vált gépeiktől, már csak azért is, mert az árbevétel a fejlesztési alapot növeli. Mégsem ez történik.

Mint megannyi kuporgató nagymama, aki minden ócskaságot eltesz a fiókba, azzal a megjegyzéssel, hogy egyszer majd jó lesz még valamire, zsúfolják a fölösleges gépeket a műhelycsarnokokba, raktárakba, folyosókra, s ha már végképp nem fér sehová, hát az udvarra. Ott viszont már nem takarják le, tehát ócskavashalálra ítélik, mert annyit azért nem ér meg, hogy egy ponyvát kerítsenek fölébe. Egy reprezentatív vizsgálat szerint a vállalatok egyharmadánál van kimutatás felesleges állóeszközökről. Még ezeknél a vállalatoknál is az egész eszközállománynak csupán 4—5 ezrelékét nyilvánítják feleslegesnek. Amire végül is kimondják: fölösleges, azt pedig többnyire *leselejtezik*, vagyis hulladékként értékesítik. (Itt az „érték" már csak tonnákban mérik: tíz tonna gép például 20 ezer forint árbevételt jelent.) A feleslegesnek nyilvánított gépeknek egynegyede kerül valóban gépként a piacra. A vállalatok azonban itt is a legkényelmesebb megoldást részesítik előnyben, vagyis eladott gépeiknek több mint a felét a termelőeszköz-kereskedelmi (TEK) vállalatokon, elsősorban a MAGÉV-en keresztül értékesítik.

Bundázás és vidéke

Egy vállalati felelős az 1980-as PM-rendelet tilalmára hivatkozott, amikor megkérdeztem, miért nem adnak el gépeket magánszemélyeknek?

— *Megkérhetném, hogy vegyük elő a Magyar Közlönyt?* — *biztattam kijelentése ellenőrzésére. Készséggel előkerítette és tíz másodperccel később már ő is tudta, hogy igenis, eladhatnának akárkinek, kisiparosoknak vagy gazdasági munkaközösségeknek is.*

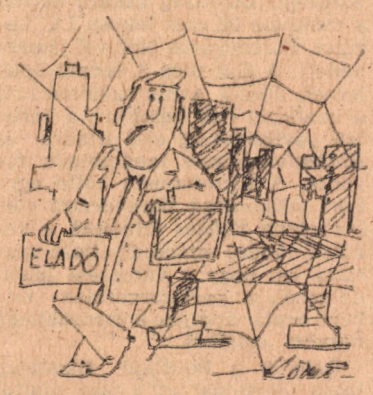

— Ezek az üzletek mindig kicsit gyanúsak — mondta a vállát vonogatva. És így lesznek egyre gyanúsabbak, zárul a kör és tartóssá válik a hiány — tehetném hozzá én. Hiszen ha minden gép például versenytárgyaláson cserélne gazdát, az üzletek *egyáltalán nem tűnnének „bundának"*, s valószínűleg *csökkenne* is ezek száma.

Ebből a szempontból azonban az említett rendelet (58/1980. számú PM-rendelet) sem fogalmaz igazán szerencsésen. A rendelet szerint, ha 20 ezer forintnál értékesebb gépet kíván a vállalat magánszemélynek eladni, köteles azt nyilvánosan (újságban) meghirdetni. Ha azonban egy „illetékes szervezet" kívánja megvenni, úgy az eladó mentesül a meghirdetés és versenytárgyalás kötelezettsége alól. Vagyis azt sugallja a szöveg, hogy a versenyeztetés az eladónak nyűg. Holott kurrens gép eladása esetében (nyilvánvalóan elsősorban erre tart igényt a viszonteladó TEK-vállalat is), a versenytárgyaláson lényegesen magasabb árat kaphatna érte. Legálisan söpörhetné be a magánvevőtől az alapáron felül a TEK kereskedelmi hasznát, nem beszélve arról, hogy a verseny *maga is felhajtja az árat.*

De térjünk vissza az általános „kuporgató" magatartáshoz. *Miért kerül kevés gép a piacra?* Több termelővállalat illetékesét végigidézve összecsengő *típusválaszt* kaptam a kérdésre. Ma nem tudják ellátni munkával a gépet, de mi lesz, ha holnapra már le tudnák kötni kapacitását? Honnan vegyen akkor a vállalat gépet? Az elmúlt tíz év alatt a gépipar árai — az általános áremelkedés és a technikai fejlődés következtében — *ötszörösére* emelkedtek. Például a még amortizálódó gépeket egyenesen bűn volna eladni, hiszen az amortizáció 60 százaléka *a fejlesztési alapot gazdagítva a vállalatnál marad.* Hogy birtoklásuk növeli a vállalati általános költségeket?. Valóban, de beépíthető némely árakba. A vállalat nemhogy veszítene, de nyer az ügyön. Igaz, a nullára leírtakat már nem kell ilyen kincsként őrizni, „de enni azok sem kérnek". Jól elvannak a sarokban.

A válasz tehát az, hogy szükség esetén az új gépek beszerzése anyagi nehézségekbe ütközne. Kaján kérdés jut eszembe: miért nem gondolnak arra a lehetőségre, hogy a kellő pillanatban ők maguk vegyenek használt gépet? Mert nem gondolnak. A MAGÉV szerint legfeljebb *szövetkezetek* keresnek használt gépeket. Fejlesztési alapból vásárolnak és költségből felújítanak. Egyszerű módja a fejlesztési alappal való takarékoskodásnak...

Költségként nem drága

Semmiféle kritika nem vigasztalja azonban a potenciális vásárlót, akinek csak használt gépre futná tőkéjéből. Esetleg bérbevenne — újat, régit egyaránt. A bérbe vétel gyakorlatilag *még nehezebb ügy, mint a vásárlás.* A vállalatok számára ideális megoldás volna *az időlegesen* (ha már átmeneti állapotnak tartják) feleslegessé vált gépek bérbe adása. Jóllehet, ez adott esetben kifejezetten jó üzlet is lehetne, a vállalatok ezzel még kevésbé élnek. A már említett PM-rendelet szerint pedig erre *minden lehetőség adott lenne.*

Az erre feljogosított gazdálkodó szervezetek 1982 márciusa óta foglalkozhatnak *gépkölcsönzéssel* is. Az egyik ilyen július 1-én indítja kölcsönző szolgálatát. A szolgáltatás gondozói egybehangzóan azt állítják, hogy ha vállalatot hozhatnának létre, akkor csakis *gépkölcsönzőt csinálnának; biztos és kiváló üzlet.* A kevés pénzüknek azonban fölösleges megrohanniuk a vállalatot, mert hiába jó üzlet ez neki, csak kicsiben tudja elindítani. (Évi 700 milliós forgalmuk mellett eltörpül az a 15 millió, amit a kölcsönzésre szánt gépek beszerzésére fordítanak. Nem tudnak többet, ugyanis a bérbe adott gépek a vállalat állóeszköz-állományát szaporítják — kivéve a devizáért vettet, mert azok készletnek számítanak —, tehát fejlesztési alapból vásárlandók meg, és természetesen nekik sincs elég fejlesztési alapjuk. Ez okból nincs kölcsönzés például a MAGÉV-nél.

Viszont a leglehetetlenebb feltételeket is megszabhatják a bérlőnek. Például a gépet nem adják egy évnél rövidebb időre (a havi kölcsönzési díj a gép értékének 2,5 százaléka, tehát egy év alatt 30 százalék). Megtehetik, hiszen a bérlő (nyilván vállalat vagy szövetkezet) a díjat költségként számolhatja el, tehát *nem fogyasztja* a fejlesztési alapját.

Költségként semmi sem drága — ez manapság már refrén. A magánszemélyek viszont kiesnek a lehetséges bérlők közül, mert ez a tétel náluk már *nem igaz.* Csak az szolgálhat vigaszul: kölcsönzésügyben legalább nem lesz korrupció. Itt ugyanis a *hiány már akkora, hogy még a korrupció is értelmét veszti.*

H. I.

Egy hét a világgazdaságban

A stuttgarti kompromisszum

Az elmúlt hét végén Stuttgartban megtartott — elsősorban *költségvetési és agrárkérdésekkel* foglalkozó — közös piaci csúcsértekezlet előestéjén számos tekintélyes gazdaságkutató és pénzintézet tett közzé jelentést a konjunktúra alakulásáról. A január óta mért gazdasági adatok gyenge, de mégiscsak kimutatható élénkülésről tanúskodnak. A konjunktúra azonban a második félévben is törékeny marad, s még egy félévet kell várni a jobb idők beköszöntére. A 24 legfejlettebb tőkés országot tömörítő OECD-térség gazdasági helyzetének alakulása nem lehet közömbös a világ egyetlen állama számára sem. Így a szocialista gazdaságok gondjainak leküzdése sem független a tőkés konjunktúra alakulásától, bár a problémák egy része nem a kedvezőtlen külső hatások eredményeként alakult ki.

A Nemzetközi Fizetések Bankjának jelentése hangsúlyozta, hogy a fejlett tőkés államokban *lassul az infláció, a fizetési mérlegek hiánya*, s egyre több a fellendülés csíráira utaló gazdasági eredmény. Biztató a jövő szempontjából, hogy az Egyesült Államokban, Japánban, az NSZK-ban és Nagy-Britanniában egy időben indult meg a fellendülés, tehát ez a négy ország fellendítheti a világgazdaságot is. A tartós fellendülés kulcsa azonban *a washingtoni* gazdaságirányítás kezében van.

A fellendülés akkor lehet tartós, ha *csökken* az amerikai kamatszint és mérséklődik az idei esztendőre várt költségvetési rekorddeficit. Már a williamsburgi csúcskonferencián is élesen támadták a részt vevők az USA-t e kérdésben, Washingtontól azonban *nem várható gyors cselekvés.* Az Egyesült Államok ugyanis nem fogja saját gazdasági érdekeit háttérbe szorítani szövetségesei nemzetgazdaságának gyorsabb talpraállása érdekében. Az előrejelzések szerint idén az OECD-országok együttes gazdasági növekedése 0,2 százalék lesz, jövőre azonban *elérheti a 3 százalékot.* A Közös Piac idén 0,4—0,9 százalékos növekedésre számíthat. A 24 ország együttes inflációs rátája 1983-ban 5,5 százalékra fog esni a tavalyi 7,8 százalékról. A Tízek inflációja valamivel magasabb lesz az átlagnál, 6,4 százalék, jövőre viszont 6 százalék alá süllyed.

Az irányzatokat egységesen, de a várható gazdasági mutatókat néhány tizedessel *eltérően* megítélő gazdaságkutató intézetek abban teljesen egyetértenek, hogy a munkanélküliség tekintetében nem várható javulás. Jelenleg *több mint 32 millió az állástalanok száma* az úgynevezett ipari országokban, s már az is komoly teljesítménynek számítana, ha sikerülne stabilizálni a jelenlegi szintet.

Ami pedig a stuttgarti csúcsot illeti: *a vasárnap befejeződött* találkozóról a közös piaci kormányfők visszafogottan nyilatkoztak. „A csúcstalálkozó jó irányba tett lépés, az európai együttműködés felé — jelentette ki *Helmut Kohl*, az NSZK kancellárja, akinek tulajdonképpen az köszönhető, hogy az értekezlet *nem hiúsult meg.* Mint ismeretes, a kötélhúzás a londoni kormánynak adandó *visszatérítés* körül folyt, amelyet csak azzal a feltétellel szavaztak meg a Tízek, ha időközben sikerül új pénzügyi rendszert kidolgozni. A lényeg: Nagy-Britannia úgy kapott 450 millió font visszatérítést, hogy ennek fejében *semmilyen kötelezettséget nem vállalt.* Érthető tehát, hogy *Margaret Thatcher* szerint „jó hét végi munka volt Nagy-Britanniának és az egész közösségnek a csúcstalálkozó". Nagy eredménye a miniszterelnöknek az is, hogy a közös piaci partnerek a visszatérítést nem kapcsolták — nem tudták egybekapcsolni — a költségvetési források bővítésével.)

Érdekes *Pieter Dankertnek*, az európai parlament elnökének véleménye. *„Az eredmény nem világos, nem kielégítő, sőt, kiábrándító. Ahelyett, hogy új politikai irányvonal kidolgozásával, illetve a gazdasági válság leküzdésével foglalkoztunk volna, a visszafizetésekről tárgyaltunk, amely a közösség amúgy is szűkös költségvetését terheli."* *Gaston Thorn*, az EGK bizottsági elnöke kijelentette: „senki nem vár csodákat, én azonban személy szerint többet vártam egy munkaprogramnál. A Tízek tanácskozásai során nehéz pillanatok adódtak, amikor *nagyon közel volt a szakítás".*

Érthetőek ezek a szkeptikus vélemények. Az elmúlt évek viszontagságai a dekonjunktúra, a tagországok közötti egyenetlenségek alaposan megviselték már a közös pénzalapokat, amelyek kimerülőben vannak...

Gonda György—Szentgáli Péter

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Tisztább üzemanyag

Az autógyártók kedvetlenül fogadták a közös piaci miniszterek döntését a benzin ólomtartalmának csökkentéséről, mert attól félnek, hogy a motoroknak a tisztább üzemanyagok fogyasztására való átállítása növeli költségeiket és a benzinfogyasztás mintegy 5 százalékos növekedéséhez vezet. A környezetvédelmi miniszterek szerint azonban csak kisebb módosítások válnak szükségessé a gyártás során, a nagyobb benzinigény pedig közömbösíthető más takarékossági eljárásokkal.

Megfogyatkoznak az OPEC-bankbetétek

A közel-keleti kőolaj-exportáló országoknak az amerikai bankoknál elhelyezett bankbetétei 1976 óta a legalacsonyabb szintre estek vissza az idei év első negyedében — jelentette be az amerikai szövetségi bankrendszer (FED).

A jelentés szerint 13,23 milliárd dollár közel-keleti bankbetét volt az amerikai bankoknál az első negyedév végén. A tavalyi év megfelelő adata 17,6 milliárd dollár, de még december végén is 15,5 milliárd dollárt tartottak a közel-keleti OPEC-országok amerikai bankoknál. A FED szerint csökkent az afrikai olajexportőr országok amerikai bankoknál elhelyezett bankbetéteinek összege is.

Kínai erőművek

Kína a következő húsz évben „számos" atomerőművet kíván építeni, közölte *Li Peng*, a vízgazdálkodás és energiaügy első miniszterhelyettese az Új Kína hírügynökségnek adott nyilatkozatában. Kína két, egyenként 1800 megawattos atomerőművet épít a déli Kuangtung tartományban, Hongkong közelében, illetve Kelet-Kínában, Sanghaj környékén. Ugyancsak atomerőművet készülnek építeni Kína iparilag fejlett északkeleti részében, ahol, ugyanúgy, mint az ország többi részén, szűkében vannak az energiának. Ez utóbbi teljesítményéről a miniszterhelyettes nem közölt adatokat.

Li Peng elmondta, hogy Kína természetes vízi energiaforrásai 680 millió kilowattot tesznek ki, és ebből 380 millió kilowattot lehet kiaknázni. Ez világelsőséget biztosít Kína számára. Ezzel szemben a már működő, illetve az építés alatt levő erőművek összkapacitása csupán 35 millió kilowatt, alig egytizede a lehetőségeknek.

Közgazdász-vándorgyűlés Dunaújvárosban

A szervezetfejlesztés nem késhet

(Folytatás az 1. oldalról)

elhatárolását említette, valamint azt, hogy a *tulajdonosi* és *közhatalmi* irányítás módszereit külön kell választani: a vállalat érdekvédelem jogi garanciáit *erősíteni* kellene. Hangsúlyozta, hogy a társulásokról szóló szabályozások több szempontból *elavultak.* Ezért indokolt napirendre tűzni az új, egységes társulási törvényt, vagy törvényerejű rendelet megalkotását.

A közgazdász-vándorgyűlés június 20-án, délután hat szekcióban folytatta munkáját.

Kocsi Ilona

Magyar cégek az Inchebán

Tudósítónktól.

Hazánk immár hagyományos vendégnek számít a pozsonyi *Incheba* vegyipari kiállításon: eddig minden évben képviseltettük magunkat e szakmai seregszemlén. Idén, június 25. és július 1. között mintegy 550 négyzetméteren sorakoztatják fel a magyar exportcikkeket. Vegyiparunk szinte minden reprezentánsa; húsz résztvevő állít ki.

Telik az abc

Felfedezték a Z bozont

Felfedezték a W bozont címmel számoltunk be februárban a részecskefizika legújabb eredményeiről. Elmondtuk, hogy a természetben előforduló *négy alapvető kölcsönhatási formát* — az elektromágneses, a gyenge, az erős és a gravitációs kölcsönhatást — a számítások szerint *részecskék* közvetítik. Korábban azonban csak az elektromágneses kölcsönhatást közvetítő részecske, a *foton* volt ismeretes. Több mint tíz éve *S. Weinberg* és *A. Salam* munkássága nyomán megszületett *az elektromágneses és gyenge kölcsönhatás egységes elmélete* s ez az elmélet már előre jelezte a gyenge kölcsönhatást közvetítő részecske, a *vektorbozon* tulajdonságait. Tavaly év végén már igen sok bizonyíték szólt az elmélet mellett, ami az alapvető bizonyíték az előrejelzett vektorbozon felfedezése lesz — nyilatkozták a szakemberek. S íme: idén januárban a nyugateurópai részecskefizikai kutatóközpontban, a CERN-ben olyan fizikai folyamatot észleltek, amelyre egyetlen magyarázat adódott: a keresett vektorbozon egyik *elektromos töltésű* változatának, a W bozonnak a megjelenése.

A kísérlet, az adatgyűjtés természetesen folytatódott s egyre nagyobb várakozás előzte meg a *semleges* bozon, a Z részecske jelentkezését. Az adott kísérleti feltételek mellett minden tíz W-részecske mellett egy semlegesnek is kell jelentkeznie. Januárban már kilenc W-részecskét figyeltek meg, tehát a kísérleti adatok szaporodásával *várható volt* a részecske felbukkanása is — ha igazak az elméleti számítások. Májusban be is jelentették: olyan, nagyon nagy energiájú elektron—pozitron párt figyeltek meg, amely a Z bomlásából származik.

Ebből az egyetlen kísérleti észlelésből becsülték meg a Z részecske tömegét és az elmélettel jó összhangban 100 protontömegnek adódott. (A W-részecsketömeg 70—80 proton tömegével egyenlő. Megfigyelésükre éppen nagy tömegük miatt kellett eddig várni, a korábbi kísérletekben ugyanis nem állt rendelkezésre elegendő energia létrehozásukhoz. Pár éve éppen a Weinberg—Salam elméletben bízva, a W- és Z-részecskék kimutatása céljából kezdtek hozzá a CERN óriás gyorsítójának átalakításához!) Néhány hét múlva *újabb* Z-részecskét észleltek a műszerek. Ezzel teljessé vált a Weinberg—Salam elmélet bizonyítása. *Ötven év fizikusgenerációinak munkáját koronázta meg a felfedezés.* Hiszen már az 1930-as években felvetették, hogy a gyenge kölcsönhatásnak is van közvetítő részecskéje. Az 1950-es, 60-as években pedig lassan felépült a két kölcsönhatást egyesítő elmélet, amelynek végső bizonyítéka a most felfedezett Z-részecske. A három, illetve négy, tehát *valamennyi* kölcsönhatás egységes elméletének megalkotása, valamint az erős kölcsönhatást közvetítő *gluonok* és a *gravitációs* kölcsönhatást közvetítő gravitonok észlelése azonban még várat magára.

Jéki László

Űrkutatás és orvostudomány

Interkozmosz-tanácskozás

Az űrkutatás és az orvostudomány kapcsolatát elemző nemzetközi tudományos tanácskozás kezdődött hétfőn Kecskeméten, a Technika Házában. Az Interkozmosz-programban részt vevő tagországok kozmikus orvosbiológiai állandó munkacsoportjának 16. ülésén kilenc ország: Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, Románia, az NDK, a Szovjetunió és Vietnam tudósai vesznek részt. Öt napon át vitatják az űrhajózás és az orvosbiológia összefüggéseit. A tanácskozás munkájában részt vesz *Hutás Imre* egészségügyi miniszterhelyettes, továbbá *Farkas Bertalan* űrhajós és *Magyari Béla* kiképzett űrhajós is. A hétfői első napon *Jevgenyij J. Vorobjov*, a Szovjetunió egészségügyi miniszterének első helyettese az űrkutatással kapcsolatos eddigi tapasztalatokat összegezte, majd több szovjet tudós tartott előadást az űrrepülés élettani, pszichológiai, sugárvédelmi kérdéseiről.

Az ötnapos tanácskozáson 220 előadás hangzik el. Ezek közül csaknem negyvenet a magyar kutatók tartanak.

A tanácskozásról *Hideg János* orvosezredes, a Magyar Interkozmosz Tanács orvosbiológiai szakbizottságának titkára, a mostani tanácskozás soros elnöke elmondotta: az Interkozmosz állandó munkacsoportok azért jöttek létre, hogy az űrrepülések biztonságát szolgálják. A most ülésező munkacsoport három szekcióra tagozódik: a kozmikus élettani, a kozmikus pszichológiai és a sugárvédelmi szekcióra. Az Interkozmosz-tagországok között különösen hatékony az együttműködés azóta, amióta a szovjet űrhajósokkal közösen e tagországok pilótái is részt vesznek az űrrepülésben.

A tanácskozás befejező szakaszában olyan előadások is elhangzanak, amelyek azt elemzik, hogy az űrben alkalmazott korszerű műszerek, módszerek, gyógyszerek hogyan alkalmazhatók széles körben a Földön az emberek vizsgálatánál, illetve gyógyításánál.

Megnyílt a veszprémi tévétalálkozó

Veszprémben, a Dimitrov Művelődési Központban hétfőn megkezdődött a XIII. tévétalálkozó. Ünnepélyes megnyitóján *Maróti Dezső*, a városi tanács elnöke és Nagy Richárd, a Magyar Televízió elnöke mondott beszédet.

A szombatig tartó rendezvényen 22 drámai és szórakoztató tévéfilm kerül a képernyőre. A tévés szakemberekből, írókból és zeneszerzőkből álló zsűri *Nemeskürty István* írónak, a MAFILM Budapest Stúdiója vezetőjének elnökletével a nyilvánosság előtt minősíti és díjazza a bemutatott műveket. Emellett az idén először tíz társadalmi zsűri értékítélete alapján két kategóriában kiadják *a közönség díját.*

A találkozó célja az alkotók és a közönség kapcsolatának erősítése is; ezt a célt szolgálja a városban és környékén tíz, eddig képernyőre nem került tévéfilm versenyen kívüli ősbemutatója.

A megnyitó ünnepséget és az utána következő programot hétfőn a tévé rendkívüli adásban közvetítette az 1-es műsorban. A további négy napon a 2-es műsorban láthatják a tévénézők a fesztivál versenyfilmjeit. A kedd esti *Stúdió '83* című műsort ezúttal Veszprémből, a találkozó színhelyéről sugározza a televízió. Az adás napján 18 órától a 06-80-13677-es telefonszámon tehetik fel kérdéseiket az érdeklődők. A díjkiosztás a tévé nyilvánossága előtt szombaton este 21 órakor kezdődik.

Marjai József és Nyikolaj Talizin tárgyalásai

(Folytatás az 1. oldalról)

döttséget *Marjai József*, a Minisztertanács elnökhelyettese, a bizottság magyar tagozatának elnöke, a szovjet delegációt *Nyikolaj Talizin*, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnökhelyettese, a szovjet tagozat elnöke vezeti.

Diplomaátadás az újságíró-iskolán

Hétfőn a MUOSZ oktatási igazgatóságán ünnepélyes tanévzárón vették át diplomáikat az újságíró-iskola 1982—83. tanévének hallgatói. Az eseményen jelen volt *Bajnok Zsolt* államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke és *Karvalics László*, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese. Az iskola belpolitikai szakán 32, a külpolitikain 6, a gazdaságpolitikain 12 hallgató fejezte be eredményesen tanulmányait. A művelődéspolitikai szakon 13-an, a tördelőszerkesztőin 11-en, a fotóriporteri szakon pedig 14-en kaptak diplomát. Az ünnepségen *Soltész István*, a Magyar Nemzet főszerkesztője, a szakvizsgabizottság elnöke köszöntötte a végzett hallgatókat.

Építészeti kultúra

Az építészeti kultúra helyzetéről tartott hétfőn sajtótájékoztatót *Jantner Antal* építésügyi és városfejlesztési miniszterhelyettes. Egyre erősödik a társadalom igénye olyan környezetkultúra létrehozása iránt, amely humanizálja az emberek életformáját, javítja életkörülményeit s kötődik mind a hely, mind a történelmi múlt értékeihez. Kifejtette, hogy a minisztérium nagy felelősséget érez az épített környezet alakulásáért, e munkában azonban mindazoknak össze kell fogniuk, akiknek feladata a tervezés, építés, a környezet gondozása, s azoknak is, akik az épületeket használják.

Szobor Keleti Mártonnak

A MAFILM Lumumba utcai központjában hétfőn felavatták *Keleti Márton* filmrendező szobrát. A MAFILM ezzel újabb állomásához érkezett annak a sorozatnak, amellyel emléket állít a filmgyártásban jelentős szerepet játszó művészeknek. *Balázs Béla, Pán József, Bán Frigyes, Máriássy Félix* emlékműve után Keleti Márton mellszobra. Morell Mihály munkája is a filmgyári panteonba került.

Bartók tér, Kodály utca Mexikóvárosban

A mexikói Bartók és Kodály centenáriumi ünnepségek befejezéseül Mexikóvárosban a múlt hét végén ünnepélyes keretek között felavatták *Bartók Béla* szobrát azon a téren, amelyet a több mint kétmillió lakosú Cuauhtémoc kerületben a nagy magyar zeneszerzőről neveztek el. A Bartók tér közelében utcát neveztek el Kodály Zoltánról is.

A szoboravatáson megjelentek a mexikói kormány, a főváros vezetői, a diplomáciai testület képviselői. Jelen volt ifj. *Bartók Béla*, valamint *Sándor György* zongoraművész, Bartók egyik közeli munkatársa is. A külügyminisztérium kulturális főigazgatónője, *Luz del Amo* és a kerület polgármestere, Carlos Favre del Rivero mondott ünnepi beszédet. *Dr. Szabó Károly* nagykövet köszönetet mondott a mexikói kormánynak és a főváros vezetőinek a Bartók-szoborért és a tér, valamint a Kodály utca elnevezéséért.

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Rudolf Rossmeisl kitüntetése

Az Elnöki Tanács *Rudolf Rossmeislnek*, a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövetének a magyar—NDK kapcsolatok fejlesztésében kifejtett tevékenysége elismeréseként a Magyar Népköztársaság Zászlórendjét adományozta. A kitüntetést hétfőn *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke adta át.

Aczél György látogatása a Ferencvárosban

Aczél György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára hétfőn a csaknem 90 ezer lakosú IX. kerület, Ferencváros életével ismerkedett. A Gát utca 3. számú épületnél, József Attila szülőházánál a vendéget *Gál Lászlóné*, a kerületi pártbizottság első titkára és *Szabados László* tanácselnök fogadta. A kommunista költő egykori otthonában berendezett emlékhelyen *Takács Istvánné*, a kerületi tanács elnökhelyettese mutatta be, hogy a városrész lakói, dolgozói, a pártszervezetek miként őrzik, ápolják a forradalmár művész emlékét.

Délelőtt a Politikai Bizottság tagja látogatást tett a nagy múltú, mintegy háromezer dolgozót foglalkoztató Budapesti Húsipari Vállalatnál, amely a fővárosi lakosság ellátása mellett jelentős exportkötelezettségeket is teljesít. *Bontovics Károly* igazgató a vállalat termelési eredményeiről, *Novák Károly*, a helyi pártbizottság titkára a 12 alapszervezetben dolgozó csaknem 450 kommunista tevékenységéről, a politikai élet eseményeiről adott tájékoztatást.

Ezt követően Aczél György a kerületi pártbizottságon aktívaértekezleten találkozott a kerületi pártszervezetek titkáraival, vállalatok, intézmények aktivistáival, propagandistákkal, az egyetemi és főiskolai marxizmus—leninizmus tanszékek oktatóival. Előadásában tájékoztatást adott időszerű politikai, ideológiai feladatokról.

A KB titkárának programja a IX. kerület politikai, állami, társadalmi vezetőivel folytatott tapasztalatcserével zárult.

Sarlós István látogatása Zala megyében

Sarlós István, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese hétfőn Zala megyébe látogatott. Zalaegerszegen, a megyei pártbizottság székházában *Varga Gyula* megyei első titkár és *Ujvári Sándor* megyei tanácselnök fogadta és tájékoztatta a megye politikai és gazdasági helyzetéről. Sarlós István ezt követően a megyei vezetők társaságában Lentit kereste fel. Itt *Klement Árpád*, a városi-járási pártbizottság első titkára és *Horváth József* városi tanácselnök számolt be a Politikai Bizottság tagjának Lenti város és járás fejlődéséről. A Minisztertanács elnökhelyettese megtekintette a város közművelődési intézményeit, a jórészt társadalmi munkával épülő uszoda- és fürdőkomplexumot, valamint az új lakótelepeket. Délután járási aktívaértekezletet tartottak a párt- és társadalmi szervezetek képviselői, tanácsi és gazdasági vezetők részvételével. Az aktívaülésen Sarlós István időszerű politikai kérdésekről tájékoztatta a résztvevőket.

Karakas László köszöntése

Karakas Lászlót, az MSZMP Központi Bizottságának tagját, a KB pártgazdasági és ügykezelési osztályának vezetőjét 60. születésnapja alkalmából az MSZMP Központi Bizottsága nevében hétfőn köszöntötte Németh Károly, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára.

Juhász Ádám hazaérkezett Leningrádból

Juhász Ádám ipari minisztériumi államtitkár, a KGST színesfémkohászati állandó bizottságának elnöke, aki a magyar delegáció élén részt vett az állandó bizottság Leningrádban megtartott 58. ülésszakán, vasárnap visszaérkezett Budapestre. A jegyzőkönyv aláírásával befejeződött értekezleten megtárgyalták a színesfémipar 1986—1990-es időszakra vonatkozó fejlesztési terveinek összehangolásával kapcsolatos előkészületeket, teendőket. Áttekintették a híradástechnika színesfémipari termékekkel való ellátásának helyzetét, és intézkedéseket határoztak el a licencek KGST-országok közötti forgalmazásának javítására.

Budapesti pártdelegáció utazott Moszkvába

Borbély Gábornak, a budapesti pártbizottság titkárának vezetésével budapesti pártküldöttség utazott hétfőn Moszkvába. A delegáció az SZKP moszkvai bizottsága meghívására tesz látogatást a szovjet fővárosban.

Hazánkba érkezett a román fogyasztási szövetkezetek küldöttsége

Paul Nicolescunak, Románia Kommunista Pártja Politikai Végrehajtó Bizottsága tagjának, a CENTROCOOP elnökének vezetésével hétfőn Budapestre érkezett a SZÖVOSZ meghívására a román fogyasztási szövetkezetek küldöttsége. A delegációt fogadta *Szlamcnicky István*, a SZÖVOSZ elnöke. Áttekintették a két ország fogyasztási szövetkezeti szerveinek tevékenységét és megvitatták az együttműködés továbbfejlesztésével összefüggő tennivalókat.

Orvosprofesszorok kitüntetése

Az Elnöki Tanács *dr. Riskó Tibornak*, az orvostudományok doktorának, az Orvostovábbképző Intézet ortopédiai tanszéke tanszékvezető egyetemi tanárának, 60. születésnapja alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Az Elnöki Tanács *dr. Barta Lajosnak*, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem I. számú gyermekklinika egyetemi tanárának, és *dr. Novák Ernőnek*, az orvostudományok kandidátusának, az Országos Haematológiai és Vértranszfúziós Intézet főigazgató-helyettesének, nyugállományba vonulásuk alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta. A kitüntetéseket hétfőn *dr. Medve László* egészségügyi minisztériumi államtitkár adta át.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés és oktatás kérdéseivel foglalkozó nemzetközi szakértői tanácskozás kezdődött hétfőn a Veszprémi Akadémiai Bizottság székházában. A négynapos eszmecserét a Nemzetközi Alkalmazott Nyelvészeti Szövetség (AILA) kezdeményezésére az MTA Nyelvtudományi Intézete, az Országos Oktatástechnikai Központ és az Oktatáskutató Intézet rendezte az UNESCO támogatásával. A nemzetközi tanácskozás munkájába a nyelvészek mellett kommunikációs szakemberek, pedagógusok, pszichológusok és szociológusok is bekapcsolódtak. A megnyitón *Genczwein Ferenc*, az Országos Oktatástechnikai Központ főigazgatója köszöntötte a megjelenteket, majd *Herman József* a Nyelvtudományi Intézet igazgatója méltatta a rendezvény jelentőségét. Az UNESCO képviseletében *Viktor Koptilon* kijevi professzor beszámolt arról a több évtizedes tevékenységről, amelylyel a nemzetközi szervezet az anyanyelvi nevelést és kutatást segíti.

Exportban érdekeltek

Megőrizni az előnyös vállalati adottságokat – A Chemolimpex példája

Napjainkban, érthetően, sokszor kerül szóba a külkereskedelmi egyensúly — elsősorban azzal kapcsolatban, hogy az ipar képes lesz-e az idei feszített feladatokat valóra váltani, s exportját fokozni. Az év eltelt hónapjai, sajnos, nem a legjobb tapasztalatokkal szolgálnak, ez alól csak egy-két alágazat a kivétel. Így például a vegyipar. Ám, hogy e tekintetben sincs kiaknázva minden tartalék, bizonyíték rá a Chemolimpex Külkereskedelmi Vállalat vezérigazgatója által írott cikk is.

Napjainkban gyakran felmerül a kérdés: *hogyan növelhető* az export, a nehéz világgazdasági körülmények, a recesszió ellenére: gyarapíthatók-e a kemény valutás bevételek? Ezzel kapcsolatban nem ritkák a viták sem. *Egyetértve* a Magyar Hírlap június 11-i Kifogások című cikkével, amely az ipar teljesítményéről adott képet, mi is ismerünk a külkereskedelmi szervezetet, illetve a külkereskedelmi vállalatokat ért bizonyos észrevételeket. Ezen túl felmerül az is, *javítana-e a teljesítményeken, ha a külkereskedelmi szervezetet gyökeresen megreformálnánk, illetve, ha a működő nagyvállalatokat feldarabolnánk?* Megint mások azt vallják, hogy nem is érdemes erőltetni az exportoffenzívát a dekonjunktúra időszakában.

Többet a PVC-ből...

A Chemolimpex tavalyi — még inkább idei — tapasztalatai e nézetek jó részének *ellentmondanak*. Úgy látjuk, a magunk területén — ha feszítettek is — az exportfeladatok *teljesíthetők*, igaz, többletmunka és többletáldozatok árán. A feladat részint *a vállalati adottságok jobb kihasználásával*, részint pedig az iparhoz fűződő kapcsolatok *intenzifikálásával* látjuk megoldhatónak. Mindennek bizonyítására először néhány szót a Chemolimpex korszerűsítési törekvéseiről. Vállalatunknál 1983-ban *létrehoztuk* az igazgató tanácsot, ezzel *új irányítási módszer kezdte meg működését*. Bár ennek bevezetési időszakát éljük, meggyőződésünk, hogy az igazgató tanács az eddigieknél kollektívebb, gyorsabb döntésekhez segít bennünket. További fontos és izgalmas újítás, hogy belső szervezetünkben a főosztályokat *önálló elszámoló jogkörrel* ruháztuk fel. Hat, belföldi partnereinkkel közösen irányított irodánk — ezek nagyon fontos termékeink, a PVC, az olefinek és az azokból készült műanyagok, a műtrágyák, a műbőrök, a fotóanyagok, az anilinfestékek forgalmáról gondoskodnak — dolgozik *a korábbinál nagyobb döntési hatáskörrel*, de a többi öt árufőosztályunknak is önállóan kell gazdálkodnia. Az eltelt hónapok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy munkatársaim igyekeznek *nagyobb kockázatot vállalni* a forgalom növelése, a gazdaságosság javítása, vagy a jobb árumunka érdekében, ezeken a területeken *felgyorsult* a munka.

Értékesítési lehetőségeink azt is megmutatják, hogy az említett külpiaci nehézségek, eladási gondok ellenére *több magyar árut tudnánk exportálni — például PVC-port, műanyagokat, szerves alapanyagokat — ha volna erre megfelelő hazai árualapunk!* Azaz ha több PVC-port, műanyagot, szerves alapanyagot termelne az ipar, akkor ezt mi a recesszió ellenére a *világpiaci áron tudnánk értékesíteni, konvertibilis elszámolású piacokon.*

Átadott források

Természetesen aligha érjük be effajta kívánságok megfogalmazásával. Több olyan kezdeményezésünk is van, amely éppen az ipart, a termelő vállalatokat hivatott ösztönözni. Az elmúlt évben az exportcikkek termelésének *növelésére* fejlesztési alapunkból *több mint 25 millió forintot engedtünk át hazai gyáraknak*. Az idén a Péti Nitrogénműveknek adtunk át fejlesztési alapunkból *hétmillió* forintot, hogy *növelje* termékének: az ammónium-nitrátnak a külpiaci versenyképességét. E műtrágyafajta ugyanis jól eladható, gazdaságos cikkünk. Hasonló módszert *más vállalatokkal is kialakítottunk*. Anyagi kockázatot vállaltunk például az új katalitikus krakküzem fejlesztésében, termékeinek értékesítésében.

Vállalati stratégiánk fontos eleme, hogy *növelje az úgynevezett kis volumenű termékek exportját*. E cél érdekében szervezeti intézkedéseket is hoztunk, s az eddigi eredmények biztatóak — csaknem 1 millió dollár értékben adtunk el hétféle terméket.

Az importhelyettesítés érdekében pedig belföldi partnervállalatainkkal együttműködve több, eddig konvertibilis importból származó termék hazai előállítását készítettük elő, és közreműködtünk a gyártás megindításában — ezek eredményeként mintegy 8 millió dollár értékű megtakarítás várható.

Az összképhez tartozik, hogy belső szervezetünk és az iparral folytatott együttműködést javító intézkedések mellett *a külföldi kooperációk, keretszerződések rendszerével is igyekszünk offenzívabb piacpolitikát kialakítani*. Ebből a szempontból érdemes elmondani, hogy közös termelő vállalatot kívánunk alapítani a világhírű BASF céggel: *itt Magyarországon olyan keverőüzemet létesítenénk, amely fölöslegessé tenné a drága import késztermék behozatalát*. Ez az új kooperáció illeszkedik a többi, már meglevő termelési együttműködésünkhöz, amely 1982-ben hozzávetőleg *22 millió dollár értékű termék értékesítéséhez segített hozzá bennünket.*

Versenyképesen

Végezetül még visszatérnék egy gondolatkörre, mégpedig a külkereskedelmi szervezet fejlesztésének lehetséges útjára, módozataira. Ezzel kapcsolatban ugyanis — mint már említettem, egyesek a korszerűsítés egyedül kizárólagos útjának *a nagy külkereskedelmi szakvállalatok felszámolását látják, illetve azt, hogy a termelők nyerjenek el termékeikre korlátlan exportjogosultságot*. Tény, hogy egyes esetekben *csakugyan indokolt* a termelő közvetlen bekapcsolása a külkereskedelmi értékesítésbe, valóban javíthat ez a helyzetértékelésen, az igényekhez való gyorsabb, rugalmasabb alkalmazkodáson.

Ám az is tagadhatatlan — s erről győz meg külföldi nagykereskedő cégek példája, de saját gyakorlatunk is —, hogy *éppen a bonyolult, kockázattal teli külpiaci helyzetben* ad előnyt a tetemes összeggel gazdálkodó külkereskedelmi cég.

Ez módot nyújt a külkereskedők számára *a piaci adottságok teljesebb kihasználására*, a célszerűen egymáshoz kapcsolódó import-export ügyletek előnyös kiaknázására — nemegyszer úgy, hogy éppen *ez* a körülmény teszi lehetővé egyedül a versenyképes üzletkötést.

Mindezzel aligha kívánom alábecsülni a méreteikben kisebb, a szűkebb termékösszetétellel foglalkozó külkereskedelmi vállalatok munkáját, vagy *a verseny* lehetőségét. Csupán felhívom a figyelmet arra, hogy külkereskedelmi szervezetünkben kialakult és bevált nagyvállalatok előnyeit *továbbra is ki kell használnunk és kár lenne lemondanunk az évtizedek során megerősödött — e cégekhez járuló nemzetközi bizalomról, kapcsolatrendszerről, a méreteikből folyó adottságok hasznáról*. Ugyanakkor ez azt is jelenti, hogy minden ilyen nagy értékkel dolgozó vállalatnak *fokozott a felelőssége* — ez ugyanúgy vonatkozik a napi teendők sikeres megoldására, mint a hosszú távú stratégiai döntések, így például a szervezetfejlesztés kialakítására.

Gombocz Zoltán
vezérigazgató

Napi kommentárunk

Műszakiak

Egy emberöltőnyi idő, pontosan 35 esztendő múlt el 1948 júniusa óta, amikor a hosszú nevű MMTSZSZ, a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezete II. kongresszusát tartotta. Ezen a kongresszuson az akkor több mint három éve működő szövetségbe tömörült, 22 ezer tagot képviselő 246 küldött — mérnök és technikus — állást foglalt egy új, a műszaki értelmiség tudományos tevékenységét koordináló szervezet létrehozása mellett. Ennek szellemében 1948. június 29-én megalakították a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségét, az MTESZ-t. Tizennégy tudományos egyesület 9500 tagja jelentette be csatlakozását, köztük olyan patinás egyesületek, mint az ország legnagyobb múltú társasága, az 1848-ban alakult Magyarhoni Földtani Társulat, meg az 1866-os alapítású Országos Erdészeti Egyesület. Azóta 32 társaság 170 ezer műszaki, természettudományos, közgazdasági és agrárszakembere csatlakozott az MTESZ-hez. A megsokszorozódó létszám ellenére, a cél nem változott: ma is a tudomány és a technika haladásának, a népgazdaság fejlődésének társadalmi segítése, a tagság szakmai továbbképzése a szövetség legfontosabb feladata.

A harmincöt év munkáját áttekintve megállapítható, hogy a szövetség megalakításának gondolata kiállta az idő próbáját. Az azóta bekövetkezett változások csupán a fejlődést szolgálták. Az MTESZ önkéntesen társult, önállósággal bíró tagegyesületei például szakosztályokat, szakbizottságokat alakítottak, hogy az áttekintést, a hozzáértést kellő szinten tegyék lehetővé. Ma ezekből is majdnem 400 működik. Kialakultak a területi, az üzemi szervezetek, s a Technika Háza-hálózat vonzó második otthonává lett a műszaki értelmiségnek. Tízezreket segített a szövetség ahhoz is, hogy közvetlenül ismerhessék meg más országok tudományos eredményeit. Az MTESZ által megtartott nemzetközi konferenciák is számottevően hozzájárultak hazánk nemzetközi tekintélyéhez. Nagy szükség van a műszaki értelmiség szaktudására és aktivitására. Legutóbb a Parlament ülésén tapasztalhattuk, a kormány elnöke szólt róla: figyelni kell a tudós műszakiak szavára.

Az állami döntéselőkészítésben való részvétel, azon kívül, hogy erősíti a közélet demokratizmusát, tágítja a szakemberek gazdaságpolitikai látókörét. Az MTESZ az alkotóerők ilyen kibontakozásához elismerésre méltó munkával járult hozzá.

(palugyai)

Jugoszláv gazdaság

A hitel mentőövével

Lélegzetvételnyi szünetet biztosít Jugoszlávia gazdasága számára az a nemzetközi pénzügyi *„segélycsomag"*, amelyet rövid időn belül déli szomszédunk rendelkezésére bocsát a nemzetközi pénzvilág. Hosszas előkészítő tárgyalások után a Nemzetközi Fizetések Bankja, a Nemzetközi Valuta Alap, a Világbank, tizenöt nyugati kormány és félezernél több kereskedelmi bank mintegy *4,5 milliárd dollár gyorshitelt nyújt Belgrádnak, hogy az ország adósságainak esedékes részét törleszteni tudja.*

A hitel egy része áruhitel, s nyersanyagok vásárlására fordítható. (Jugoszlávia külföldi adósságainak összege meghaladja a 20 milliárd dollárt, ebből idén mintegy 4,5 milliárd törlesztése esedékes.)

Csökkenő reáljövedelem

A nemzetközi összefogás a jugoszláv gazdaság számára *létfontosságú*, hiszen az ország súlyos gazdasági gondokkal küszködik. A szakszervezeti tanács elnökségének legutóbbi ülésén megállapították, hogy az év első öt hónapjában — éves szinten — *10 százalékkal csökkent* a lakosság reáljövedelme. Az érvényben levő gazdasági szükségprogram „csak" 7,5 százalékos csökkenést irányzott elő, vagyis annyit, mint *az előző három év mindegyikében*. A statisztikák szerint az év első öt hónapjában a megélhetési költségek — ugyancsak éves szinten — 19 százalékkal emelkedtek, az inflációt pedig megközelítette a 15 százalékot. Az előrejelzések szerint a fogyasztói árak 1983-ban összességében mintegy 30 százalékkal *emelkednek*, s ez viszonylag jó eredménynek számít az előző évek inflációs rátájához képest.

Tetézi a gondokat, hogy július elejéig az ipari termelés *egy százalékkal volt kevesebb*, mint a tavalyi esztendő azonos időszakában. A devizahiány és a szigorú importkorlátozás következtében *gyakran akadozik* a termelés folyamatos anyagellátása, nehezíti a termelést az importalkatrészek hiánya. Biztató jelenség viszont, hogy a külkereskedelmi mérleg hiánya *40 százalékkal mérséklődött*, s ugyanakkor növekedett a tőkés országokba irányuló kivitel.

Déli szomszédunk gazdaságában már tavaly sűrűsödtek a fekete felhők, de a gazdasági szakemberek számára egyértelmű volt, hogy az igazán nehéz esztendő 1983 lesz. Az elmúlt év májusában stabilizációs törvénycsomagot hagytak jóvá azzal a céllal, hogy *meggátolják a túlméretezett fogyasztást, és megteremtsék a népgazdaság egyensúlyát*. Drasztikusan visszafogták a beruházásokat, a nyár derekán befagyasztották az árakat, *megszigorították a vásárlási kölcsönök folyósításának feltételeit* — megkísérelve megfékezni a szinte ellenőrizhetetlen áremelkedéseket. Az árstop nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, tehát annak feloldása mellett további restrikciós, keresletszűkítő intézkedéseket hoztak. Októberben 20 százalékkal leértékelték a dinárt — elsősorban exportösztönzési célból —, ezzel együtt az utóbbi másfél évben a jugoszláv valuta mintegy 70 százalékkal értékelődött le a dollárhoz képest.

A gazdaság talpraállítására vonatkozó szükségprogram *központi feladatként jelölte meg az infláció megfékezését, a beruházások csökkentését, az ipari és a mezőgazdasági termelés, valamint a kivitel növelését és a szigorú energiatakarékosságot*. Nem kis gondot okozott és okoz, hogy az 5,5 millió aktív munkaerőből mintegy 800 ezren vannak állás nélkül.

Időközben fokozódtak az ellátási nehézségek Jugoszláviában. Szaporodott a hiánycikkek köre, egyes termékek teljesen eltűntek az üzletekből, a gépkocsik üzemanyagát szigorúan adagolják, bejelentett terv alapján időnkénti szüneteltetik az áramszolgáltatást.

A szigorító intézkedések meghozatalával egy időben *átdolgozták* a jelenlegi ötéves terv számait. Csökkentették a legfontosabb gazdasági mutatókat. A módosított terv szerint idén a gazdasági növekedés *1,5 százalékos lesz*, az ipari termelésnek 2, a mezőgazdaságnak pedig 4 százalékkal kellene bővülnie. A beruházásokra fordítható összeg *10 százalékkal lesz kevesebb* a tavalyi — már amúgy is csökkentett — összegnél. A kivitelnek a tervek szerint 7,5, ezen belül a tőkés kivitelnek 13 százalékkal kellene növekednie.

Igen nagy terhet jelent a népgazdaság számára az esedékes tartozások törlesztése, s a *megcsappant anyagi lehetőségek miatt idén erre saját erőből nem is kerülhetett volna sor*. Ezért is kért Jugoszlávia *segítséget* a külföldi kormányoktól, bankoktól, nemzetközi gazdasági szervezetektől. A külföldi hiteleket Jugoszlávia a törlesztési kötelezettségek teljesítése mellett az exportra termelő iparágak nyersanyagellátására, *a dinár megerősítésére* és a valutatartalékok feltöltésére kívánja fordítani.

Az egyensúly helyreállításának meggyorsítása érdekében június első napjaiban *újabb áremeléseket jelentettek be: 20—40 százalékkal drágult többek között a legtöbb fontosabb ipari nyersanyag*, a csomagolópapír, az üveg, a gumiabroncs, valamennyi alumíniumtermék.

Hogy talpraálljon...

Az 1983-as év az előrejelzések szerint nem hoz *tartós és lényeges* enyhülést a jugoszláv gazdaság számára. A belgrádi Politika arra a kérdésre, hogy *„mikor várható, hogy gazdaságunk békésebb vizekre evezhet"*, az alábbi prognózist adja: a számítások szerint a stabilizáció első szakasza *1985-ig fog tartani*, ez az időszak a gazdaság konszolidációjának és bizonyos fellendülésének időszaka lesz. Ezután következik a nagyszabású szerkezeti változások szakasza, amikor is jelentős új beruházásokat valósítanak majd meg, egyúttal megteremtik a feltételeket egy „teljesen másfajta gazdaság számára".

Jugoszlávia a *hitelcsomaggal elkerülte, hogy adósságai visszafizetésének átütemezését kérje* hitelezőitől. Ebben a nyugodtabb helyzetben jobb lehetősége nyílik, hogy megfordítsa a kedvezőtlen gazdasági folyamatokat, s megkezdje a tartós népgazdasági egyensúlyi helyzet megteremtését, a szükséges szerkezeti változások végrehajtását, egyszóval a gazdaság talpraállítását.

G. GY. — SZ. P.

Félidőben az Incheba '83

Félidejéhez érkezett Pozsonyban az Incheba '83 nemzetközi vegyipari vásár, amelyet az első három napon összesen csaknem tízezer látogató keresett fel. Több kiállító tartott sajtótájékoztatót, köztük a magyar árubemutatót rendező Hungexpo. Különösen a gyógyszeripari, műanyagipari termékek és az új kozmetikai cikkeink keltették fel a szakmai látogatók és a közönség figyelmét. A vásár nemzetközi zsűrijének hivatalos elismerésében részesült a háztartás-vegyipari cikkek kategóriájában a *Caola* két terméke, a *Velmetina* márkanevű hajregeneráló szer és hajsampon. Az Incheba '83 *aranyérmét* kapták meg. Sikeresek az eddigi üzleti tárgyalások is, amelyek többsége már az 1984-es magyar—csehszlovák kölcsönös áruszállításokat készíti elő. A két ország közötti kereskedelmi kapcsolatok várhatóan tovább bővülnek a kiállításon bemutatott újdonságokkal.

Rendőrtisztek avatóünnepsége

Hadnagyokká, főhadnagyokká avatták kedden a Belügyminisztérium Rendőrtiszti Főiskolájának az idén végzett hallgatóit, akik közül 21-en kitüntetéssel fejezték be tanulmányaikat. Az ünnepség a MOM sportpályán a Himnusz hangjaival kezdődött, ezután ismertették *Horváth István* belügyminiszter díszparancsát, amelyben köszöntötte a felavatottakat. A díszparancs elhangzását fogadalomtétel követte: az ifjú tisztek a csapatzászló előtt fogadták meg, hogy vállalt kötelezettségeiknek teljesítésére mindenkor készen állnak, minden körülmények között fegyelmezetten teljesítik a szocialista haza parancsát.

Ezt követően *Horváth István* belügyminiszter megemlékezett a szocialista rendőrtisztképzés 35. évfordulójáról, és arról, hogy tíz évvel ezelőtt bocsátottak ki először tiszteket a rendőrtiszti főiskoláról. Hangsúlyozta: belpolitikai helyzetünk elválaszthatatlan része hazánk állam- és közbiztonságának szilárdsága, a köznyugalom fenntartása.

A végzett hallgatók nevében az évfolyamelső *Gartner István* rendőr főhadnagy mondott köszönetet a főiskola tanári karának. *Balogh András*, a MOM vezérigazgatója köszöntötte ezután az új rendőrtiszteket, és a vállalat kollektívája nevében — az általuk adományozott csapatzászló előtt — sok sikert kívánt a jövőben végzendő felelősségteljes munkájukhoz.

Az ünnepség az Internacionálé hangjaival és a hallgatók díszmenetével ért véget.

Országgyűlési bizottság ülése

Bognár József elnökletével kedden ülést tartott az országgyűlés terv- és költségvetési bizottsága. *Csikós-Nagy Béla államtitkár*, az Országos Anyag- és Árhivatal elnöke és *Pulai Miklós*, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese időszerű gazdaságpolitikai és gazdaságirányítási kérdésekről tájékoztatta a képviselőket. Az ülésen részt vett *Faluvégi Lajos*, a Minisztertanács elnökhelyettese, az Országos Tervhivatal elnöke is. A vitában felszólalt *Nics János* (Fejér m.), *Novák Béla* (Pest m.), *Horváth Lajos* (Baranya m.), *Szabó Kálmán* (Budapest), *Gordos Péter* (Fejér m.), *Hajmer Imre* (Komárom m.) és *Szurdi István* (Budapest) képviselő.

Autók és sorszámok

Trabant Limousin Hycomat	Budapest	839
Trabant Hycomat Combi	Budapest	47
Trabant Limousin	Budapest	16 308
	Debrecen	11 999
	Győr	16 040
Trabant Combi	Budapest	7 143
	Győr	3 406
Wartburg Limousin	Budapest	8 211
	Győr	5 002
Wartburg de Lux	Budapest	11 366
	Győr	6 182
Wartburg Limousin Wartburg de Lux tolótetős	Budapest	1 508
	Budapest	2 339
Wartburg Tourist	Budapest	4 171
	Győr	1 612
Skoda 105 S	Budapest	6 991
	Debrecen	5 352
	Győr	5 832
Skoda 120 L	Budapest	13 703
	Debrecen	8 401
	Győr	9 354
Skoda 120 GLS	Budapest	304
Lada 1200	Budapest	22 502
	Debrecen	14 840
	Győr	8 122
Lada 1300 S	Budapest	9 927
	Debrecen	6 715
	Győr	2 491
Lada 1500	Budapest	8 742
	Debrecen	5 960
	Győr	2 593
Lada Combi	Budapest	4 664
	Debrecen	2 531
Moszkvics	Budapest	12 095
Polski Fiat 126 P	Budapest	16 587
	Győr	4 926
Polski Fiat 1500	Budapest	3 532
Dácia	Budapest	13 514
	Debrecen	6 165
Zasztava	Budapest	2 283

Az OIT ülése Velencén

Kedvezően alakul az idegenforgalom

Kedvezően alakult az év első öt hónapjának idegenforgalma: június 1-ig több mint kétmillió külföldi látogatott hazánkba, 16 százalékkal több, mint a múlt év hasonló időszakában — jelentették be az Országos Idegenforgalmi Tanács szerdán, a velencei ifjúsági üdülő- és kirándulóközpontban megtartott ülésén. A *Juhár Zoltán* belkereskedelmi miniszter elnökletével tartott eszmecserén egyebek mellett az idegenforgalmi idényre való felkészülés tapasztalatairól, feladatairól, a vendégjárás várható alakulásáról tanácskoztak. Elmondták, hogy a balatoni forgalomra való felkészülés mellett kiemelt gondot fordítottak arra, hogy az ország egyéb üdülőterületeit is bekapcsolják a turistaforgalomba, továbbá az országos és a város környéki kirándulóhelyek és üdülőközpontok fejlesztésére, kereskedelmi és vendéglátóipari ellátottságának javítására. Növelték az olcsó, elsősorban a belföldi turizmus igényeit kielégítő szálláshelyek számát, Sárospatakon, Baján és Cserkeszőlőn új kempinget, illetve motelt adtak át, Orfűn a sátortábor korszerűsítésével félezerrel növelték a helyek számát, Hortobágyon egycsillagos, sátorozásra alkalmas kempinget nyitottak, Vámosmikolán új turistaszálló várja a kirándulókat. Lakitelken hamarosan elkészül a félezer fiatalnak szállást biztosító tábor, s jó ütemben halad a keszthelyi kemping korszerűsítése. Balatonföldváron az Expressz új szállodájával gazdagodott a tóparti szálláshelyek száma. A Balaton-parti és a kiemelt idegenforgalmi helyeken levő kempingek korszerűsítését, az idegenforgalmi alapból ötvenmillió forinttal támogatták. A Balaton úgynevezett háttérterületeit is igyekeznek vonzóvá tenni a turisták részére, e célból látványos, színes programokat szerveztek a tó környékén, többek között Belső-Somogyban.

A belföldi turizmust elemezve a tanács megállapította, hogy az év első öt hónapjában az elmúlt esztendő hasonló időszakához viszonyítva — 25 százalékkal nőtt a külföldre utazó magyarok száma, s várható, hogy az év végéig négy és fél millió hazánkfia látogat a határokon túlra. A rendszeresen vikendezőkkel, kirándulókkal együtt hétmillió magyar vesz részt a turizmusban, gyakran annak több formájában is.

ANDRANYIK PETROSZJANC, a Szovjetunió Állami Atomenergia Bizottságának elnöke kedden a Technika Házában előadást tartott az atomenergia hasznosításában elért eredményekről és a további teendőkről.

LOGOPÉDIAI TANÁCSKOZÁS. Kedden Debrecenben megkezdődött a Magyar Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság idei kongresszusa. A háromnapos tanácskozáson mintegy száz hazai szakember — orvosok, pedagógusok, gyógypedagógusok, fizikusok, akusztikusok — mellett, NDK- és NSZK-beli, valamint dán, finn és osztrák tudósok is részt vesznek. A megnyitóján, az elmúlt évben kifejtett kimagasló orvosi, illetve logopédiai munkájáért, Kempelen Farkas Emlékérmet kapott dr. Stepper Magdolna főorvos és Vekerdi Zsuzsanna logopédus tanár, majd pedig a társaság tiszteletbeli tagjává avatták Antti Sovijärvi finn, illetve Jürgen Wendler NDK-beli professzort.

MEGTALÁLTÁK A SAVANYÚ VIZET. Balatonfüred egyik, par hete „elvesztett" nevezetessége, a kiváló gyógyhatású savanyú víz újra előbukkant. Eltűnésének előzménye az volt, hogy a hajógyár mellett levő régi forrásfoglalatot kikapcsolták, s vizét a kemping mellett épített új díszkutba vezették át. A próba jól sikerült, jónak bizonyult a helyválasztás is —, csak éppen a kút apadt el. Hamarosan megtalálták okát: a víz az új vezeték egy résén át szökött meg. A hibát kijavításával egy időben megtisztították az egész csőrendszert, így most már új helyén is bőségesen csorog a híres Berzsenyi-kút.

MEGNYÍLT A HOTEL FESZTIVÁL. Kedden Balatonföldváron Nyitrai István, a KISZ központi bizottságának titkára megnyitotta az Expressz Ifjúsági és Diák Utazási Iroda legnagyobb és legszebb szállodáját a Hotel Fesztivált.

HANGVERSENYEK TARHOSON. Július 1-én, pénteken a békéscsabai szimfonikusok koncertjével folytatódnak az idei békés—tarhosi zenei napok eseményei. A műsoron Mozart, A színigazgató című művének nyitánya, Beethoven hegedűversenye, és Haydn Katona-szimfóniája szerepel.

A SZOCIOFOTÓ-ÜNNEPEK című kiállítás tegnap nyílt meg a Fényes Adolf-teremben. A kiállítóterem szociográfiái fotósorozatának negyedik állomásához érkezett: ez alkalommal az ünnepeket vizsgálja a bemutató.

KÉT ŐSBEMUTATÓVAL folytatódik ezen a héten a 20. gyulai várszínházi évad: június 30-án, csütörtökön Kolozsvári Grandpierre Emil Párbaj az árnyékkal, július 3-án, vasárnap pedig Németh László Sámson című műve kerül színre.

AZ ORSZÁGJÁRÓ DIÁKOK találkozója tegnap véget ért, s a résztvevő 1600 lány és fiú elhagyta az ODOT-falut. Az ötnapos program során hazánk egyik legszebb tájával, a „kincses Baranyával" és a legrégibb magyar várossal, a kétezer éves Péccsel ismerkedtek meg a természetjáró diákkörök tagjai.

A FŐVINFORM jelenti: gázcsőfektetés miatt felbontották a Nagyvárad tér felé vezető mindkét forgalmi sávot a IX. kerületben, a Vágóhíd és a Fehér holló utca kereszteződésében. A munkákat várhatóan július közepéig befejezik. Lezárják — földszállítás miatt — június 28—29-én 19 órától reggel 6-ig az Üllői út városközpont felé vezető külső forgalmi sávját a Heim Pál Kórház előtt.

DR. ERDÉLYI ZSUZSÁNAK, a Magyar Tudományos Akadémia néprajzi kutatócsoportja tagjának ítélték oda a hamburgi F. V. S.-alapítvány ez évi díját, a Népművészeti Európa-díjat. A kitüntetéssel azokat az érdemeit ismerték el, amelyeket a magyar irodalom korai korszakának eddig ismeretlen műfajáról végzett kutatómunkájával szerzett. Dr. Erdélyi Zsuzsa népköltészeti, stilisztikai tanulmányaival vált ismertté. Legismertebb műve Hegyet hágék, lőtött lépék — archaikus népi imádságok című kötete.

A TEXTILIPARI SZAKSZERVEZET vezetősége tegnap tartott ülésén a szakma nyugdíjasainak helyzetét vitatta meg. A tanácskozáson részt vett és felszólalt Csehák Judit, a SZOT titkára is.

HÍDROBBANTÁS. Kedden a délutáni órákban a mikepércsi Rákóczi Termelőszövetkezet szakemberei — a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen készített tervek alapján — felrobbantották a Kettős-Körös 70 évvel ezelőtt épített, 168 méter hosszú, szegecselt acélszerkezetű hídját. Az elavult híd utódját fél évvel ezelőtt nyitották meg a forgalom előtt Doboznál. A robbantás során a régi híd meder feletti szerkezete tíz részre szakadva hullott a vízbe. A roncsok eltávolítását a következő napokban megkezdik.

BOLGÁR VENDÉGEI voltak az MTESZ-nek, június 25—28. között. A Bolgár Tudományos és Műszaki Egyesületek központi tanácsának Ivan Popov elnök vezette delegációját látta vendégül a magyar testvérszervezet. A bolgár delegáció kedden elutazott hazánkból.

NYÁRESTI HANGULAT címmel zenés délutánt rendez a Jókai klubban szombaton délután 5 órai kezdettel a Quadrombone Band — Hóna Gusztáv együttese. Énekel: Bontovics Kati; zongoránál ifj. Rátonyi Róbert. Műsorukban a klasszikus Bach-muzsikától az örökzöld amerikai jazzmelódiákon keresztül a mai modern zeneszámokig sok mindent hallhatunk. Jó idő esetén a koncert a teraszon lesz. Mindenkit szeretettel vár a nyári TE meg ÉN-pódium. Belépés díjtalan. (Cím: XII., Hollós u. 5. 21-es busz szabadság-hegyi végállomásánál.)

GAZDASÁGI TÁRSULÁST alakított kedden Békéscsabán, a megyei termelőszövetkezeti szövetség vezetésével 11 mikroszámítógéppel rendelkező Békés megyei állami és szövetkezeti gazdaság. A cél az értékes berendezések jobb kihasználása.

IRODALOMTANÍTÁSI NAPOK kezdődtek Pécsett tegnap. A kétévenkénti országos tanácskozások az emberformálásban oly nagy szerepet játszó irodalom iskolai oktatásának fejlesztését, korszerűbbé és élettelibbé tételét szolgálják.

Megélénkül a szél

Várható időjárás ma estig: északnyugat felől csökken a felhőzet, majd felhőátvonulások lesznek. Zápor, zivatar inkább már csak délen és keleten fordul elő. Az északnyugati, északi szél többfelé erős lesz, elsősorban a Dunántúlon időnként viharos széllökésekkel.

A legmagasabb nappali hőmérséklet 21 és 26 fok között várható.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 308 centiméter volt.

KODÁLY-ÉVFORDULÓ URUGUAYBAN. Uruguayban, a Sodre nevű tv-társaság szervezésében előadták Kodály Zoltán Palmus Hungaricus-át. A művet a helyi televízió kórusa magyar nyelven adta elő, a szólót pedig Gulyás Dénes, a Budapesti Operaház tagja énekelte. Az évforduló méltó megünneplésének elismeréseként a Magyar Népköztársaság Kodály Zoltán Emlékérmet adományozott a tv-társaság elnökének.

ÁLTALÁNOS SZTRÁJK robbant ki hétfőn Sagunto spanyol iparvárosban a nagyolvasztók tervezett bezárása miatt.

A 150. ÚSZÓDARU. Kedden, a Magyar Hajó- és Darugyár népszigeti üzeméből vízrebocsátották a százötvenedik 16 tonnás folyami úszódarut. A darabáruk, valamint ércek, söder stb. rakodásánál nélkülözhetetlen vízi járműből hármat rendeltek a román partnerek erre az évre, ezek közül bocsátották most vízre az elsőt.

ÚTLEZÁRÁS. Szerdán épületjavítási munkák miatt 08 és 16 óra között lezárják a VIII. kerületi, Stáhly utcát a Márkus Emília és a Vas utca közötti szakaszon. Ugyancsak lezárják — teljes szélességében — a Gyulai Pál utcát a Rákóczi út és a Kőfarago utca között. Kérik azokat az autósokat, akik járműveikkel a Stáhly utca 5. számú ház előtt parkíroznak, hogy az említett időszakban máshol várakozzanak.

HEGYMÁSZÓK KÉMÉNYEN. Három hegymászó „járja" ezekben a napokban a Hejőcsabai Cementművek egyik 88 méter magas kéményét. Mind a hárman a Hetesz — a hegymászó technikával szolgáltató gazdasági munkaközösség — tagjai. Ezúttal az óriáskémény festését vállalták és végzik el.

ERŐSZAKOSKODOTT kiskorú nevelt lányával ifjú Gazdag István mecséri lakos. A Győr megyei Bíróság vonta felelősségre, és jogerősen három és fél évi börtönre ítélte. A közügyektől négy évre eltiltották.

HELYREÁLLÍTOTTÁK a Magyar Nemzeti Bank Pécs történelmi városközpontjában levő székházát, amely három évvel ezelőtt egy gázrobbanás következtében súlyosan megrongálódott. A kívül-belül teljesen megújult épületet tegnap adták át az építők az MNB Baranya megyei igazgatóságának.

NYELVGYAKORLÓ — orosz, angol, francia, német, spanyol — asztaltársaságok nyári találkozói minden szerdán a Hungária kávéházban, csütörtökön pedig a Gundel étterem parkjában tartja az ELTE, ÁJTK KISZ-klubja.

SZABADSÁGON A LÁMPAGYÁRTÓK. Megkezdődött a szokásos éves nagy nyári karbantartás az Egyesült Izzó nagykanizsai Fényforrás- és Üveggyárában. A város legnagyobb ipari üzeme két hétre elcsendesült, több ezer lámpagyári munkásnő szabadságra ment. A gyár gépsorainak és más berendezéseinek karbantartásához háromszáz tmk-munkás látott hozzá.

HAJÓTŰZ. Egy megpakolt komphajó, amelyet éppen üzemanyaggal töltöttek fel, kigyulladt Elefántcsontparton. A tűz következtében 34 személy — többségében ghanai nők — életét vesztette —, jelentette az accrai rádió. Szemtanúk szerint egy égő cigarettacsikket dobtak az üzemanyagba és az okozta a tüzet.

Léggömbkatasztrófa

A léggömbutazás legnevesebb vállalkozója társával együtt életét vesztette hétfőn, az NSZK-ban történt szerencsétlenség következtében. Az amerikai *Maxie Anderson*, aki eddig több világkörüli léggömbutazásra tett kísérletet, és társa, *Don Ida* léglömbjéről Würzburg környékén leszakadt a kosár, és mindketten lezuhantak.

Andersonék az első léggömb felbocsátásának 200. évfordulója alkalmából rendezett Párizs—Prága közötti verseny mezőnyének tagjai voltak. Az időjárás nagyon mostohán bánt velük. A vasárnapi indulás óta szél alig volt, zuhogott az eső — ezért a 19 indulóból 15 versenyző visszalépett, csak három amerikai és egy svájci léggömb folytatta a versenyt. Egyelőre nem tudni, hogy Andersonék léggömbjével mi történt. A kísérők csak arra figyeltek föl, hogy egy erdős hegyvonulat mögül az alumínium kosár nélkül, meredeken emelkedik magasba a léggömb.

Mérgezett volt a mák

Kis híján kettős tragédiát okozott Szolnokon a könnyelműség. *Munkácsi Györgyné* helyi lakos mákostésztát főzött, s az ételtől ő is és 12 éves kisfia is rosszul lett. Június 27-én, hétfőn, mindkettőjüket életveszélyes állapotban szállították a Hetényi Géza Kórház sürgősségi osztályára. Az orvosi vizsgálat szerint a súlyos mérgezést valószínűleg karbamid okozta, amely valamilyen módon — szerencsére csak kis mennyiségben — a mák közé került.

Az ügyben a megyei rendőrfőkapitányság és a Köjál azonnal együttes vizsgálatot indított. Az ügy tisztázását megnehezíti, hogy a tésztát, a mákot, még a mákot tartalmazó zacskót is a rosszullét jeleinek észlelése után azonnal megsemmisítették. Az viszont egyértelműen tisztázódott, hogy az elterjedt hírekkel ellentétben a méreggel fertőzött mákot nem piacon és nem üzletben vásárolták. Odahaza a garázsban találták, s minden ellenőrzés nélkül felhasználták. A kedd délutáni orvosi jelentés szerint az anya állapota kielégítő és a kisfiú is túl van az életveszélyen. Az ügyben a vizsgálatot tovább folytatják.

Július elsejétől megszűnik a tejjegy

Július 1-től megszűnik a tejjegy, illetve a kereskedelemben árusított félliteres — hét végeken és dupla ünnepeken egyliteres — zacskós, úgynevezett jegyes csecsemőtej. A napi félliternyi, garantáltan 3 százalékos zsírtartalmú tejet a kismamák 4 hónapos terhességüktől a szülést követő első év végéig, a csecsemők pedig megszületésüktől 6 éves korig kapták, 1 forint 50 fillérért literenként.

A jegyes csecsemőtej árusításának bevezetését 1952-ben a fővárosban és 15 vidéki városban főként az indokolta, hogy a tejipar csak korlátozott mennyiségben volt képes előállítani magasabb zsírtartalmú tejet, amelyhez a falusi lakosság viszont könnyebben hozzájutott.

Az eltelt több mint 30 év alatt az élelmiszer-ellátásban, és nem utolsósorban a nagyüzemileg előállított tej minőségében bekövetkezett változások ma már nem indokolják a városi és falusi lakosság eltérő ellátását. A tej minősége is javult, választéka bővült.

A kedvezményes tejjegy megszüntetéséről szóló rendeletet a Magyar Közlöny június 29-i száma közli.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

CSÜTÖRTÖK

1. Liliomfi (2). — Nizza (3). — Mené (9). — Gébics (10).
2. Afrika (7). — Limbo (2). — Milka (11). — Firkás (1).
3. Cicero (8). — Vidra (7). — Laboda (4). — Uránia (3).
4. Jobber (3). — Alku (2). — Apostag (1). — Mottó (8).
5. Sasszé (1). — Tibia (2). — Dobogó (6). — Pénzember (9).
6. Bohó (6). — Tiara (3). — Woodhouse (5). — Goldwaage (4).
7. Remete (2). — Nonstop (4). — Dzsinn (6). — Agilis (8).
8. Mandula (5). — Bonzó (6). — Déva (8). — Turgor (1).

A versenyeket 15 órakor kezdik.

Szervezeti reform

A XXII. közgazdász vándorgyűlés tanácskozásáról – Nyílt érdeküttköztetést

A XXII. közgazdasági vándorgyűlés érzékeny, pezsgő szellemmel foglalkozott napjaink talán legizgalmasabb kérdésével: hogyan folytatjuk tovább a gazdasági reformot? Az alábbiakban a vándorgyűlés néhány közérdeklődésre számot tartó témáját, megállapítását idézzük.

A magyar gazdaság szervezeti és intézményi rendszere — ami egyébként a tanácskozás témája volt — *átmeneti* állapotában őrzi még a múlt, a direkt utasításos rendszer vonásait, ugyanakkor a *korszerű* irányítási forma előfutárai is fellelhetők benne. A kormányzati munka változását jelzi az Ipari Minisztérium létrejötte — a széttagolt ágazati irányítás helyett átfogóbb, komplexebb munka nyert teret.

Az első szekcióban többen is hangsúlyozták, hogy *a népgazdasági célok megvalósítását veszélyeztetné a túlságosan széttagolt irányítási szervezet.* Az 1968-as gazdasági reform elkerülte a szervezetet, az intézményi rendszert. A mostani szervezetfejlesztés azonban nem mehet úgy végbe, hogy a mechanizmus többi eleme változatlan maradjon. Amikor szervezeti kérdésekről esik szó, óhatatlanul ráterelődik a figyelem az irányításra, a tervezésre, a jövedelemszabályozás visszásságaira is.

Bizonytalansági tényezők

Nyers Rezső, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tanácsadója a szocialista állam intézményrendszerének feladatai közül a kormányzást elemezte részletesebben. Előnyös, hogy *a tervezés reálisabbá és rugalmasabbá vált, a népgazdasági prioritásokat helyesen határozta meg, a fogyasztás szabályozásában eredményesnek bizonyult, s a külgazdasági feltételeknek megfelelően gyorsan és erélyesen szervezte meg a reagálást.* A fizetőképesség megromlása miatti kényszerhelyzet vezérlése is *hatékony.*

Az eredmények dacára adódtak *kudarcok.* Így például az általános keresetszabályozás nem elég hatékony. *A túlkereslet állandósult*, amit csak adminisztratív eszközökkel lehet — egy időre — lefékezni. Sok szó esik arról, hogy a tőkeáramlást a hatékonyabb területek felé kell irányítani — ez azonban egyelőre csak elképzelés, s nem realitás. Az állam igazgatási-gazdaságirányító tevékenysége eredményesebb, mint a társadalmi tőke tulajdonosi jogainak gyakorlása. *Mivel magyarázhatók a gondok?* Többek között azzal, hogy a gazdálkodók nyereségérdekeltsége és költségérzékenysége még mindig elég gyenge. Az állam és a vállalatok kapcsolatában *sok informális, gazdaságon kívüli elem van.* A túlkereslet, a vállalati fejlesztések megakadályozása gyakran adminisztratív úton történik, az állam egyszerűen „elveszi" a fölöslegesnek ítélt pénzeket. Nem meglepő, ha a vállalatok bizonytalansággal küzdenek, nem tudják, *hol az a határ, amíg biztonsággal építhetnek nyereségükre.*

Az irányítás gyengéjeként értelmezhető az is, hogy a *bankrendszer* nem érvényesíti kellően a hitelnek a hatékonyságnövelő szerepét. Az üzleti élet hitelellátásában sokkal inkább *érvényesül a hatósági jelleg*, semmint jövedelmezőségi megfontolások. Az MNB jegybanki funkciója sem a legfejlettebb. Egyre többen hangoztatják, hogy e két funkciót *külön kellene választani, azaz megvalósítani a kétszintű bankrendszert.* Hogy szükség van fejlesztésre, az elfogadott, ám egyelőre az MNB-n belüli változtatás várható. Ennek az átmeneti állapotnak megvan az az előnye, hogy a labilis nemzetközi viszonyok közepette könnyebb úgy manőverezni, ha egy kézben van a jegybank- és hitelfunkció. Ugyanakkor a piaci viszonyok nem elég fejlettek ahhoz, hogy egyik napról a másikra önálló bankok végezzék a hitelellátást.

Önállóság – kérdőjelekkel

A gazdasági mechanizmust a vállalati önállóság talaján kell továbbfejleszteniük. Kérdéses persze, hogy *létezik-e ma egyáltalán ez az önállóság?*

A hozzászólók azt jelezték, hogy inkább *csak elvben* dönthetnek önállóan a gazdálkodók. Időnként a túlszabályozás akadályozza a felelősségteljes döntést, máskor pedig „felülről" sugallnak a vállalati érdekkel ellentétes megoldást. Hogyan lehet védekezni az ilyen „sugallatok" ellen? S lehet-e egyáltalán? Mert azt se felejtsük el, hogy *a vállalatok tulajdonosa mégiscsak az állam*, s így gyakorolhatja tulajdonosi jogait. Csakhogy *az államigazgatás nem azonos az állammal.* S ha az államigazgatás hatáskörét csökkentjük, akkor esetleg éppen az állam hatékonyságát növeljük. Ami az állam *tulajdonosi* jogainak gyakorlását illeti: közüzemeknél az ágazati minisztériumok, illetve a tanács dolga a tulajdonosi feladatok felügyelete, a versenyszférában viszont a vállalatokhoz kell kerülnie a tulajdonosi irányításnak. A visszaélések pedig erőteljesebb ellenőrzéssel kerülhetők el.

A kérdés persze, ettől még kérdés marad: *védekezhet-e ma egy vállalat, ha érdekeivel ellentétes döntésre ösztökéli a felettes hatóság?* Szóba került, el kell oda jutni — s erre jogi garanciákat adni —, hogy a vállalat ilyen esetben peres úton érvényesítse jogait. Akadt olyan javaslat, amely *alkotmányjogi tanács* megalapítását szorgalmazza, amely az Elnöki Tanács alá rendelve őrködne a gazdaság törvényessége felett. Ha emellett a társadalmi ellenőrző szervek szintén erősebbek lennének, és az érdekképviseleti szervek is hivatásuk magaslatán állnának, akkor az érdekek hatékonyabban érvényesülhetnek.

Gyenge érdekvédelem

Ez azonban csupán feltételezés. A jövő lehetősége... Nemrég egy vizsgálat rámutatott: *a vállalati érdekérvényesítésnek sok akadálya van.* A felmérésben részt vevő iparvállalati, mezőgazdasági vezetők, tudományos kutatók és politikai irányítók az akadályok között utaltak a meglevő tisztázatlanságokra, a gazdasági mechanizmus korlátaira, a szocialista áru- és pénzviszonyok téves megítélésére, a meglevő érdekképviseleti szervek funkciózavaraira. A kritika itt elsősorban a szakszervezetet érte, de az szintén elhangzott, hogy például az OKISZ és a SZÖVOSZ is őrzi még direkt tervutasításos rendszerből maradt gondolkodásmódját, munkamódszerét. Megoldási javaslatként a hozzászólók a gazdasági reform gyorsítását, a hatáskörök egyértelmű szétválasztását, az „értékarányos" nyereség bevezetését, az államigazgatási testületek hatáskörének növelését, valamint a folyamatos véleménycserét, a nyílt viták szükségességét hangsúlyozták.

Apropó, véleménycsere. A vándorgyűlésen több előadó említette, hogy a tanácskozás témája — az intézményi és szervezeti rendszer további fejlesztése — előtt sok még a kérdőjel. Nincs végérvényes elhatározás.

A vándorgyűlés résztvevői abban a tudatban mondhatták el véleményüket, hogy *döntés előtt állunk*, s jó az esély arra, hogy a javaslatokat a jogszabályok alkotásánál figyelembe veszik. Rámutattak a vándorgyűlésen arra is, hogy több eszmecserére lenne szükség minden országos érdekeket érintő kérdésben — *az állami konzultációs mechanizmusnak működnie kell*, ez hozzátartozik a kormányzati döntések javításához. Mint ahogy a hatékony érdekképviselet is. *Az érdekeknek nyíltan kell jelentkezniük*, a nyílt ütköztetés a helyes döntéseket szolgálja.

Kocsi Ilona

Egy hét a világgazdaságban

Gabona és olajpénz

Az elmúlt héten nem tartottak egyetlen világgazdasági jelentőségű csúcskonferenciát sem, mégsem lehet gazdasági uborkaszezonról beszélni. A naptár szerint néhány nap múlva új félév kezdődik. A világ mezőgazdasági naptára azonban év végét jelez, a statisztikák szempontjából ugyanis az agrárév júliustól júliusig tart. Nem érdektelen tehát egy pillantást vetni az 1982—83-as esztendő terméseredményeire, illetve a várható kilátásokra.

Rekordtermés

Az ENSZ Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Szervezetének (FAO) számításai szerint a most záruló mezőgazdasági évben *1,5 milliárd tonna gabona* termett. (Ebben a statisztikában a rizs mintegy 400 millió tonnát tesz ki.) Mintegy 100 millió tonnával kisebb ez az eredmény az előző évinél elsősorban annak eredményeként, hogy az Egyesült Államokban — a nagy gabonafeleslegek miatt — mintegy *25 százalékkal csökkent a vetésterület.* A kormány különböző kedvezményeket nyújt a farmereknek a földek egy részének parlagon hagyásáért, a felhalmozódott óriási gabonakészletek értékesítésére ugyanis egyelőre *nincs reménye.*

A kisebb termés ellenére a világon — legalábbis a piac szempontjából — nincsen gabonahiány, sőt *a nagy raktárkészletek, s a csökkenő ár a jellemző.* Ötévi növekdés után az 1982 júliusától 1983. június végéig tartó évadban először mérséklődött a világ gabonakereskedelme, s a gazdát cserélt mennyiség nem haladta meg a *190 millió tonnát*, amelyből 100 millió búza volt. A most záruló mezőgazdasági évben a FAO adatai szerint 470 millió tonna, vagyis *rekordmennyiségű* búza termett. A nagy termelő országoknak tehát továbbra is gondot jelent a termés értékesítése, hiszen idén csökken a világpiaci kereslet. A Szovjetunió és néhány európai szocialista ország az előző évinél jó néhány millió tonnával kevesebb gabonát importál 1983-ban, s mérséklődik a gabonabehozatal a világ más térségeiben is. Ebben az összefüggésben igen fontosnak minősíthető a Szovjetunió és az Egyesült Államok gabonatárgyalásainak újabb, múlt heti fordulója. Ismeretes, hogy a két ország néhány évvel ezelőtt *hosszú lejáratú gabonakereskedelmi megállapodást* kötött, amelynek értelmében a Szovjetunió évi 6 millió tonna gabona átvételére vállalt kötelezettséget. További 2 millió tonna vásárlására volt lehetősége mindenfajta tárgyalások nélkül, az összesen 8 millió tonnát meghaladó import azonban *konzultációt* igényelt. A carteri embargó — amelyet Reagan 1981 áprilisában a farmerek követelésére kénytelen volt *feloldani — a* szerződésen felüli többletvásárlásokra vonatkozott. Ez idáig kétszer meghosszabbították a megállapodást, amely szeptember végén *végérvényesen* lejár.

Időközben a Szovjetunió jelentősen átrendezte gabonabeszerzési forrásait, s míg korábban az USA szállította a szovjet gabonaimport háromnegyedét, jelenleg részesedése *nem haladja meg a 25 százalékot.* Washington egy év alatt kétszer ajánlotta fel a Szovjetuniónak, hogy szeptember 30-ig szívesen szállít 8 helyett 23 millió tonnát.

Kína—USA megállapodás

Az elmúlt héten az amerikai kormány — nem kis meglepetésre — bejelentette, hogy lényegesen *enyhíti* a Kínába irányuló modern technikát képviselő termékek kivitelének korlátozását. Washington Kínát a technológiai export szempontjából *„átsorolta"* azon országok csoportjába, ahová szövetségesei tartoznak. A fejlett technikát hordozó berendezések kivitelét a jövőben *csak akkor korlátozza a kormányzat, ha azok amerikai nemzetbiztonsági érdekeket sértenek.*

Peking már hosszú ideje *követeli* az USA-tól a technológiai embargó enyhítését, de önmaga sem hitte, hogy Washington engedékeny lesz. Persze a döntés mögött jól felfogott gazdasági érdekek húzódnak meg.

Az amerikai üzleti körök most arra számítanak, hogy a kínai piac ismét megnyílik előttük, és nagy értékű szállításokkal tudnak kapcsolódni az ország fejlesztési terveihez.

OPEC-passzívum

A múlt héten érkezett hír arról, hogy Kuvait *10 százalékos érdekeltséget szerzett a nyugatnémet Volkswagenben.* E rovatban már többször volt arról szó, hogy az öböl menti ország az olajbevételek csökkenésére számítva már több éve „fialtatja" vagyonának egy részét külföldön. (Az idén Kuvait több bevételre tesz szert a külföldön elhelyezett pénzeinek kamatából és a részvények osztalékából, mint az olajkivitelből!) Az Egyesült Államokban többek között részesedést szerzett a Santa Fé óriás vállalatban, az NSZK-ban pedig 10—30 százalékos részvénytulajdonnal rendelkezik többek között a Hoechst vegyipari konszernben, a Daimler-Benz autógyárban, valamint a Metallgessellschaftban. A VW sem ígérkezik rossz „fogásnak", hiszen Európa legnagyobb autógyárának forgalma tavaly 14 milliárd dollár volt.

Itt érdemes még megemlíteni, hogy az OPEC tagjai közül újabban néhányan olajjal egyenlítik ki tartozásaikat. Hírek szerint Katar, Líbia, Irak és Algéria készpénz helyett esetenként olajjal fizet hitelezőinek. Mindez ma már nem kelt meglepetést, hiszen a legújabb előrejelzések szerint az OPEC-tagok idén összesen *27 milliárd dolláros fizetési mérleg hiánnyal zárják majd az évet.* 1980-ban a 13 tagország összesített fizetési mérlege még 114 milliárd dollár többletet mutatott...

Gonda György — Szentgáli Péter

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

EGK–csehszlovák tárgyalások

Tárgyalások folytak szakértői szinten a múlt héten Csehszlovákia és az EGK, az Európai Közösségek Bizottsága között. Csehszlovák részről *kedvezőbb elbánást* kértek a közös piaci illetékesektől az ország néhány fontos *exporttermékének*, amelyek jelenleg mennyiségi korlátozás alá esnek a közös piaci szabályok szerint. A megbeszélések *porcelán-* és kerámia-, üveg-, valamint *textilárukra, bútorra* és *gépkocsikra* vonatkoznak — a csehszlovák külkereskedelmi képviselők a szállíthatók mennyiségek *felső határának emelését* kérték e termékekre. Az EGK-adatok szerint 1982-ben Csehszlovákia mintegy *1,5 milliárd dollár* értékben *exportált* az EGK-országokba.

Honda autó műanyagból

Félig műanyagból készült sportautóval jelenik meg a hazai piacon a Honda japán autógyár július elsején. Az ötsebességes „Ballade Sports CR—X"-re keresztelt új gépkocsi az *acélnál jóval könnyebb* polimer alapú műanyagokból készült. A polimergyártás eddigi technológiája túl drága volt és nem tette lehetővé a műanyag autók tömegméretű gyártását. Az új jármű *rozsdamentesebb* elődeinél, s nem horpad be. A legolcsóbb típus ára *4172 dollár*, a legdrágábbé 5798 dollár.

Irak kártérítést fizet

Irak 24 millió dollár kártérítést fizet *egy japán cégnek*, mivel az az Iránnal folyó *háború miatt* nem tudott befejezni két nagylétesítményt az arab országban — jelentette be az érintett vállalat, a Mitsubishi Heavy Industries. A cég 118 millió dollárért egy *cseppfolyósított földgázt* előállító üzemet és 80 millió dollárért egy *gázkompresszorállomást* épített Irakban. Egy másik japán cég, a Chiyoda vegyipari építő vállalat is tárgyalást folytat Bagdaddal kártérítés fizetéséről.

Tejtermelők az élmezőnyben

Számos mezőgazdasági nagyüzemünk nemzetközi mércével mérve is figyelemre méltó eredményeket ér el a *tejtermelésben.* Erről tanúskodik az Állattenyésztő Közös Vállalat számítástechnikai állomásának összesített, 1982. évi *eredménylistája.*

A hazánkban hagyományos *magyartarka* tenyésztői közül a legjobb teljesítményt ezúttal ismét a kocséri *Petőfi Tsz* mutatta fel 5810 literes átlaggal. A második az *Enyingi Állami Gazdaság* 5408 literrel, a harmadik az előszállási *Lenin Tsz* 5040 literrel. Ezek az eredmények *magas szintű tenyésztői munkáról* tanúskodnak.

A *holstein-friz* tenyésztő gazdaságok közül az összesítés szerint az első az *MTA Mezőgazdasági Kutató Intézet* gazdasága, Martonvásár 7042 literrel. A második az *Agárdi Mezőgazdasági Kombinát*, a harmadik pedig a *Sárvári Állami Gazdaság.*

Lengyelország

Emelik a felvásárlási árakat

A lengyel mezőgazdaság, s így az ország élelmiszer-ellátásának jövőjét jelentősen érintő intézkedést tett közzé hétfőn a lengyel árhivatal.

Július 1-től átlagosan *28 százalékkal felemelik* a szerződésben lekötött *gabona felvásárlási árát.*

A *sertéshús* felvásárlási árát *kilónként 12, a marhahúsét 10 zlotyval* emelik. Ily módon július 1-től egy kg szerződésben lekötött sertéshús ára 140, a marhahúsé 101 zloty. *1,30 zlotyval* emelkedik a *tej felvásárlási ára is*, amely 18,30 zlotyt tesz ki majd literenként.

Az állattenyésztés fellendítése érdekében az iparilag előállított dúsított *takarmány árát nem változtatják.*

Az intézkedéssel — amelyet egyébként szokás szerint több hétig tartó széles körű társadalmi konzultáció előzött meg — biztosítani kívánják a mezőgazdasági munka *kifizetődőségét* valamennyi szektorban. Annál is inkább, mivel ugyancsak július 1-től 10—33 százalékkal emelkednek majd a különböző mezőgazdasági *gépek*, traktorok maximált árai, a *gumiabroncsok* rögzített *árai* pedig (a fajtától függően) 4—12 százalékkal lesznek *magasabbak.*

Mint a PAP hírügynökségnek a közleményhez fűzött kommentárjából kiderül, a felvásárlási árak módosítása szükségessé teszi majd az *élelmiszerek* fogyasztói *árának emelését.*

Külföldi részvétnyilvánítások

Bányásztemetés Móron

Mély részvéttel kísérték utolsó útjára hétfőn Móron, a Kálváriatemetőben a márkushegyi tragikus bányaszerencsétlenség hat áldozatát. A munkásgyászinduló hangjai mellett a ravatalnál felsorakozott a díszőrség, amelyben részt vettek a kormány, a bányászszakszervezet, valamint a helyi párt- és állami vezetés képviselői. A kormány és a bányásztársadalom nevében *Kapolyi László* ipari minisztériumi államtitkár vett végső búcsút a hősi halált halt móri bányászoktól: *Horváth Istvántól, Kottyán Józseftől, Kovács Károlytól, Raáb Jánostól, Szekeres Mihálytól és Váczkó Bélától.* Az Oroszlányi Szénbányák és a munkatársak nevében *Varga Albert* vezérigazgató mondott gyászbeszédet.

*

Az Oroszlányi Szénbányák Vállalat márkushegyi bányaüzemében bekövetkezett bányaszerencsétlenség alkalmából számos külföldi részvétnyilvánító távirat érkezett.

Erich Honecker, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának főtitkára, a Német Demokratikus Köztársaság Államtanácsának elnöke, *Todor Zsivkov*, a Bolgár Kommunista Párt KB főtitkára, a Bolgár Népköztársaság Államtanácsának elnöke *Kádár Jánoshoz*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkárához és *Losonczi Pálhoz*, az Elnöki Tanács elnökéhez intézett táviratukban fejezték ki részvétüket.

Henryk Jablonski, a Lengyel Népköztársaság Államtanácsának elnöke, továbbá *Baudouin*, belga király, *Losonczi Pálhoz* juttatott el részvéttáviratot.

A Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének Minisztertanácsa, *Dzsambin Batmönh*, a Mongol Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, *Constantin Dascalescu*, a Román Szocialista Köztársaság miniszterelnöke, *Grisa Filipov*, a Bolgár Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke, *Lubomir Strougal*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormányának elnöke, *Bülend Ulusu*, a Török Köztársaság miniszterelnöke *Lázár Györgynek*, a Minisztertanács elnökének küldött részvéttáviratot.

Ugyancsak táviratban fejezte ki részvétét több ország minisztere — köztük *Czeslaw Piotrowski* altábornagy, lengyel bányaügyi és energetikai miniszter —, valamint számos budapesti diplomáciai képviselet vezetője. A Budapesten akkreditált diplomáciai testület nevében *Victor Bolojan*, a testület doyenje nyilvánított részvétet.

Magyar alelnököt választott a BVT

(Folytatás az 1. oldalról)

Felhívunk minden népet:

Ne engedjük meg, hogy 1983-a fegyverkezési verseny újabb és halálos veszélyt hordozó fordulójának kezdete, a szembenállás további fokozódásának esztendeje legyen!

Összpontosítsuk erőfeszítéseinket arra, hogy teljesítsük a világ népeinek legsürgetőbb követeléseit.

Nemet mondunk az új európai rakétákra!

Igent mondunk az európai atomfegyverek összes fajtájának csökkentéséről folytatandó érdemi tárgyalásokra!

Fagyasszanak be azonnal minden nukleáris fegyvertárat!

Nemet mondunk az atomfegyverekre Nyugaton és Keleten, az egész világon!

Szüntessék meg a nukleáris és a hagyományos fegyverkezési versenyt!

Igent mondunk az atomfegyvermentes övezetekre!

Követeljük az általános és teljes leszerelést!

Békés politikai tárgyalásokat, ne katonai konfrontációt!

A világ erőforrásait állítsuk a béke és az élet szolgálatába!

Békét, szabadságot, függetlenséget és felvirágzást minden nemzetnek! — hangoztatja a világtalálkozó felhívása.

Pozsgay Imre, a Hazafias Népfront főtitkára, a magyar delegáció vezetője a prágai béke-világtalálkozón a következő nyilatkozatot adta az MTI munkatársának a nagyszabású seregszemle tapasztalatairól:

— A prágai béke-világtalálkozó egyértelműen sikeres volt, hozzájárult a világ békeszerető erőinek összefogásához. Eredményessége annak is köszönhető, hogy a Béke-világtanácshoz tartozó mozgalmakon kívül számos egyéb mozgalom is képviseltette magát. A találkozót a nyitottság jegyében rendezték meg.

— Úgy vélem, a találkozó igazi élete csak ezután kezdődik, amikor lehámlanak róla a napi aktualitások, a pillanatnyi szenzációk, és újragondolhatjuk, -értékelhetjük, mi is történt Prágában. Az újragondoláshoz *jó alapot* szolgáltat a felhívás. Ez a dokumentum elég konkrét és tartalmas ahhoz, hogy mindenki találjon benne cselekvési lehetőséget.

Prágában hétfőn ülést tartott a a Béke-világtanács. A tanácskozáson összegezték a prágai béke-világtalálkozó tapasztalatait, újjáválasztották a Béke-világtanácsot. A Béke-világtanács elnöke — egyöntetű szavazással — ismét *Romes Csandra* lett. *Sebestyén Nándorné*, az Országos Béketanács elnöke személyében első ízben magyar alelnököt választott a Béke-világtanács.

Az elnökség *Berend T. Iván* akadémikus és *Pethő Tibor*, az Országos Béketanács alelnöke személyében további két magyar taggal bővült.

Sebestyén Nándorné, a Béke-világtanács alelnökévé választása alkalmából az alábbi nyilatkozatot adta az MTI tudósítójának:

— Az elismerés elsősorban a magyar békemozgalomnak szól, amelyet megalakulásától kezdve szoros szálak fűznek a Béke-világtanácshoz. A prágai béke-világtalálkozó tapasztalatai azt bizonyították, hogy a jövőben *szorosabb együttműködést kell kialakítani a háborúellenes mozgalmakkal.* Az együttműködés azonban sürgetően veti fel a Béke-világtanács és a hozzá tartozó mozgalmak *megújulását:* bátor kezdeményezésekre, illetve a Béke-világtanács és a nemzeti békemozgalmak vezető testületeinek megfiatalítására van szükség.

— A magyar delegáció a világtalálkozó és a BVT-ülés alkalmával *több új akciót kezdeményezett.* Javasoltuk például, hogy idén augusztusban, a wroclawi értelmiségi világtalálkozó harmincötödik évfordulóján szerte Európában szervezzenek értelmiségi fórumokat a békéért, az életért, az atomháború ellen. Elmondottuk, hogy Budapesten — Felelősség a hazáért és az emberiségért elnevezéssel — nagyszabású író- és művésztalálkozót szervezünk külföldi barátaink részvételével.

— A BVT figyelmébe ajánlottuk: kezdeményezze, hogy szeptember elsején, a nemzetközi békenapon Európa városaiban egy időben fejezzék ki az emberek tiltakozásukat a rakétatelepítési programok ellen.

Javasoltuk, hogy jövőre, az első párizsi béke-világkongresszus harmincötödik évfordulóján ismét találkozzanak az európai, amerikai és kanadai háborúellenes mozgalmak képviselői és dolgozzák ki további tevékenységük programját. Többen felvetették, hogy jó lenne, ha az európai háborúellenes mozgalmak találkozóját Magyarországon rendezhetnék meg.

Hétfőn este hazautazott Prágából a magyar békeküldöttség, amely Pozsgay Imrének, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa főtitkárának vezetésével részt vett a prágai béke-világtalálkozón.

A delegáció a késő esti órákban visszaérkezett Budapestre.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Részvéttávirat

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága táviratban fejezte ki részvétét a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának *Osvaldo Dorticos* elhunyta alkalmából.

Kitüntetések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *dr. Zsebők Zoltán* Kossuth-díjas professzornak, a radiológiai klinika nyugalmazott igazgatójának kiemelkedő tudományos és közéleti tevékenysége elismeréseként, 75. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke hétfőn adta át. Jelen volt *Miklós Imre* államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke.

Az Elnöki Tanács *Somogyi Tibornak*, a XIX. kerületi Oláh Sándor úti általános iskola igazgatójának több évtizeden át végzett eredményes pedagógiai munkásságáért a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta. A kitüntetést *Király Andrásné*, az MSZMP budapesti bizottságának titkára adta át.

Az Elnöki Tanács *Kázsmér Istvánt* a Kereskedelmi-szervezési Intézet igazgatóhelyettesét eredményes munkásságáért, nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetésben részesítette. A kitüntetést *Juhár Zoltán*, belkereskedelmi miniszter hétfőn adta át.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta *Marian Klechának*, a Lengyel Állami Tervbizottság főmunkatársának, a lengyel—magyar gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési bizottság eddigi titkárának a magyar—lengyel gazdasági kapcsolatok fejlesztésében szerzett érdemei elismeréseként. A kitüntetést *Garamvölgyi József*, varsói magyar nagykövet hétfőn nyújtotta át Marian Klechának.

Az Elnöki Tanács *Bánd Bélát*, az Orion Rádió- és Villamossági Vállalat kereskedelmi igazgatóját, eredményes munkássága elismeréséül a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki. A kitüntetést hétfőn *Köteles Zoltán* ipari miniszterhelyettes adta át.

Gyulai Várszínház

Ósbemutatók évadja

Az országos néptánctalálkozó gálaműsorával, tűzijátékkal és a Pécsi Balett estjével vasárnap megkezdődött a XX. gyulai várszínházi évad.

A XX. gyulai várszínházi évad az ősbemutatók évadja. Június 30-án, csütörtökön este a gyulai népkertben lesz az első eredeti bemutató, amelyen *Kolozsvári Grandpierre Emil Párbaj az árnyékkal* című vígjátékát láthatják a színházbarátok, a darab rendezője *Csiszár Imre*. Július 3-án a várban kerül színre *Németh László* Sámson című drámája, az ősbemutatót Rencz Antal rendezi. A következő bemutató színhelye a várfürdő: itt július 10-én *Illyés Gyula* Széltoló Kalamona című mesejátékát láthatják a gyermekek, az előadást Giricz Mátyás rendezi. *Hubay Miklós* új drámája, a Különös nyár-éjszaka Sík Ferenc rendezésében július 15-én kerül először színre. Az Universitas együttes VII. gyulai vendégszereplése a gyermekeknek kínálja majd a Cinóber című új, Katona Imre által rendezett műsorát. Az idei gyulai színházi kínálat román darab előadásával fejeződik be: augusztus 7-től játsszák a Várszínházban *Tudor Musatescu* Titanic keringő című vígjátékát, amelynek rendezője Alekszandru Tocilescu, a bukaresti Bulandra Színház művésze lesz.

Németh Károly fogadta a ciprusi pártküldöttséget

Németh Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára hétfőn fogadta a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja (AKEL) küldöttségét, amely a Központi Bizottság meghívására június 21—27. között látogatást tett hazánkban, s tanulmányozta a szocialista építőmunka helyzetét. A delegációt *Sztavrosz Konstantinu*, a központi bizottság tagja, a famagusztai megyei pártbizottság titkára vezette.

A vendégekkel *Baranyai Tibor*, a KB osztályvezetője, valamint *Barabás János* és *Látos István* osztályvezető-helyettesek folytattak megbeszélést. Az AKEL képviselői látogatást tettek Csongrád és Bács-Kiskun megyében, ahol találkoztak *Komócsin Mihállyal* és *Romány Pállal*, a KB tagjaival, a megyei pártbizottság első titkáraival.

A Fővárosi Tanács napirendjén

A bérlakások értékesítése

A főváros tavalyi költségvetésének, illetve fejlesztési tervének végrehajtását, az állami lakások elidegenítéséről szóló tanácsrendelet tervezetét, valamint a Zöldért Vállalat beszámolóját vitatta meg — egyebek között — tegnap a Fővárosi Tanács.

Az elmúlt évi tapasztalatok is igazolták, hogy a tanácsi gazdálkodás szoros összefüggésben van a népgazdaság általános helyzetével — mondotta szóbeli kiegészítésében *dr. Pénzes János*, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese. A vállalati szabályozók módosítása miatt csökkent a tanácsi vállalatok nyeresége, s így azok befizetése elmaradt a tervezettől. De éreztették hatásukat az állami kölségvetés egyensúlyát célzó központi intézkedések is. A legnagyobb gondot ezek közül is az energiaárak két évvel ezelőtti emelése okozta, amely a vártnál nagyobb költségemelkedést eredményezett. Ezek a körülmények folyamatos elemző munkát, rugalmas alkalmazkodást igényeltek. Természetesen ebben a helyzetben különös figyelmet fordítottak rá, hogy az alapellátást nyújtó költségvetési intézmények működése zavartalan legyen. Ennek érdekében az elmúlt év második felében mintegy 180 millió forintot csoportosítottak át az alapellátás színvonalának megőrzésre. Ebből 134 millióval az egészségügyi, 43 millió forinttal pedig az oktatási kiadásokat emelhették.

Ezt követően az állami bérlakások értékesítéséről szóló tanácsrendelet tervezetét tekintette át a testület. A napirendet *Korda Árpád*, az ingatlankezelési főigazgatóság vezetője terjesztette elő. Emlékeztetett rá: majd három hónappal ezelőtt tárgyalták először a bérlakások értékesítésére vonatkozó előzetes elgondolásokat, s akkor határoztak úgy, hogy társadalmi vitára bocsátják a jogszabálytervezetet. Az előző hetekben mintegy ötven intézmény és társadalmi szervezet, és több ezer budapesti lakos mondott véleményt az ügyben. Ezeket az észrevételeket messzemenően figyelembe vették a végleges javaslat összeállításánál — hangsúlyozta Korda Árpád. — A rendelet csak a legszükségesebb esetben korlátoz. Így nem vásárolhatók meg például a telepszerű lakásépítésre alkalmas és a városrendezési tervekben szereplő, valamint az ipari célokat szolgáló területeken lévő házingatlanok. Ugyancsak ebbe a körbe tartoznak a rekonstrukciós, vagy rehabilitációs városrészekben lévő épületek, amelyeket bontásra jelöltek ki, s ez vonatkozik a szociális körülményeknek meg nem felelő telepeken lévő, illetve az egy lakásosnál nagyobb, bauxitbetonból készült házakra is. És nem kerülnek eladósorba a Vár, valamint a Wekerle-telep épületei, továbbá a 25 százalékos kiemelt lakberövezet hatlakásosnál kisebb bérházai.

A társadalmi vita során gyakran hangot kapott a nyugdíjasok aggodalma. Sokan ugyanis attól féltek, hogy ha nem veszik meg a lakásukat, öregségükre az utcára kerülnek. Nos, a tanácsrendelet ezt a kérdést is megnyugtatóan rendezte, amikor kimondta: ha nyugdíjas bérlő, vagy bérlőtársa nem kívánja megvásárolni a lakását akár magának, akár leszármazottjának, élete végéig háborítatlanul élhet eddigi otthonában. Ilyenkor az eladást fel kell függeszteni a bérleti jogviszony fennállásáig.

— gráner —

Startolt a Szojuz T—9.

(Folytatás az 1. oldalról)

a három űrhajós térjen vissza a Földre. Tyitov, Sztrekalov és Szerebrov április 22-én szállt le a kazahsztáni Arkalik közelében.

Útjuk tapasztalatait, a repülés során készített feljegyzéseiket az űrhajózási szakemberek gondosan elemezték. Alapos vizsgálatnak vetették alá az elmúlt hónapokban a Szaljut 7.—Kozmosz 1443. fedélzeti rendszereit, berendezéseit és konstrukciós elemeit is. Tanulmányozták azt is, milyen módszerekkel lehet irányítani az ilyen nagyméretű űrkomplexumokat. Ezeknek a vizsgálatoknak az eredményei, következtetései alapján tervezték meg a hétfőn elindított Szojuz T—9. útját.

Az űrhajósok életrajza

Vlagyimir Ljahov ezredes, a Szojuz T—9. űrhajó parancsnoka tapasztalt űrpilóta, másodszor jár a világűrben. 1979. február 25. és augusztus 19. között Valerij Rjumin fedélzeti mérnök társaságában 175 napot töltött a Szaljut 6. űrállomás fedélzetén, amelyre a Szojuz 32. űrhajóval jutottak fel. Ők voltak a Szaljut 6. harmadik állandó személyzete, és útjukkal új világrekordot állítottak fel a világűrben való tartózkodásban. Ezt a rekordot azóta már megdöntötték.

Ljahov 1941. július 20-án született Ukrajnában, a vorosilovgrádi terület Antracit nevű városában. 1964-ben végezte el a harkovi katonai repülőiskolát és a szovjet légierők tisztje lett. Megszerezte az első osztályú katonai repülő és a harmadosztályú bere-pülőpilóta minősítést. Az űrhajósegységnek 1967 óta tagja. Az űrhajósok kiképzőközpontjában végzett munkája mellett elvégezte a Gagarinról elnevezett katonai repülős akadémiát is.

A Szojuz T—9. fedélzeti mérnöke, Alekszandr Alekszandrov, akinek ez az első útja a világűrben, 1943. február 20-án született Moszkvában. 1964 óta egy tervezőirodában dolgozik. Munkája mellett 1969-ben befejezte tanulmányait a Baumanról elnevezett moszkvai műszaki főiskolán. Részt vett több űrberendezés irányítórendszerének kidolgozásában. Alekszandrov 1978 óta tagja az űrhajósok egységének. Kiképezték a Szojuz T. űrhajókon és a Szaljut űrállomáson végrehajtandó repülésre.

Adóreformra várva

Annyifele, hogy kiismerhetetlen – Előkészületben az új

Korai még erről beszélni — mondta a telefonba *dr. Károlyi Miklós*, a Pénzügyminisztérium lakossági csoportjának vezetője, amikor a lakossági adók *készülő reformjáról* kérdeztem. Igaz, a munka még *csak a kezdet* kezdetén tart, a lakossági jövedelemadózás korszerűsítéséről hozott GB-határozat nyomán az illetékes minisztérium most készíti elő javaslatait. Az év második felében közösen, viták kereszttüzében alakítják majd ki az új adórendszert.

Mégis érdemes, ha csak részleteiben is megismerkedni néhány illetékes véleményével: *ki, miben látja a jelenlegi adózás buktatóit, s merre lépnek tovább, hiszen egyre többeket érintő kérdésről van szó.*

Helyes elvek alapján

Dr. Károlyi Miklós végül úgy állt kötélnek, hogy hangsúlyozta, *csak elvekről* beszél, leendő javaslatokról, ami nem egyenlő a megoldással. Beszélgetésünket a jelenlegi adórendszer fölvázolásával kezdi. A „képlet" az elején egyszerű: elvben ma háromféle jövedelemadó funkcionál. Az úgynevezett *általános jövedelemadó*, ide tartoznak a maszek kisiparosok és kiskereskedők, a gazdasági munkaközösségek, a polgári, jogi társaságok, a szakcsoportok tagjai stb. Külön adózik *a szellemi tevékenység;* a harmadik adófajta a *háztáji és kisegítő gazdaságokra* vonatkozik. E három csoport aszerint különül el egymástól, hogy milyen célra, milyen ágazatban fejtik ki az emberek a tevékenységüket. Az adókulcs viszont nemcsak eszerint változik, hanem függ attól is, *milyennek ítélték meg tíz esztendeje az adótevékenység hasznát, preferált-e vagy sem,* de az is módosíthatja az adót, hogy közület, vagy magánszemély-e a megrendelő. Ma több mint 18 féle adókulcsot tartanak nyilván.

— Ha ehhez még hozzávesszük — mosolyog a lakossági csoport vezetője —, hogy nem is három-, hanem *négyféle jövedelemadó* létezik, akkor *bonyolultnak* ítélhető a rendszer. A negyedik adófajta ugyanis *csak a nevében* hozzájárulás. A nyugdíjjárulék valójában adóként működik, hiszen a nyugdíjasok szintén fizetik —, ha dolgoznak valahol. A mostani rendszer nemcsak bonyolult, hanem *elmaradt a hazai ár- és értékviszonyok tízévi változásától.* Ami akkor luxusjövedelemnek számított, ma kevésbé az. Célszerűnek tűnik tehát *fölülvizsgálni az értékhatárokat* és az adókulcsokat.

Ugyanilyen gondot okoz, hogy szinte ahány tevékenység, annyiféle adózás létezik. Javaslataink tartalmazni fogják az egyszerűsítést is, sőt, az úgynevezett általános és szellemi munka után fizetett adózást a tervek szerint összevonjuk. Az ide tartozók egyformán fizessenek majd adót. Az alapvelv, az arányos közteherviselés változatlan marad, de nem akarjuk aszerint megkülönböztetni a tevékenységeket, hogy kinek a számára végzik, javítás-e, vagy termelés, preferált-e vagy sem. Minden fontos, amire kereslet van. Egyébként ilyesfajta megkülönböztetés mérsékli néhány esetben az adóalapot. Ma kétszer ötven forint után kisebb az adó, mint egyszer száz után... Természetesen az új adózás nem azt jelenti majd, hogy többet kell befizetni, de néhány, többféle tevékenységet folytató magánszemélynek esetleg *emelkedhet* az adója. A többségnek viszont megéri majd, hogy a különböző tevékenységből származó összjövedelme alapján egységesen adózzon.

Az általános jövedelemadót fizetők körében a legjelentősebb réteg még mindig *a magániparosoké.* Érdekképviseleti szervünknél, a KIOSZ közgazdasági osztályán érdeklődtünk arról: milyen változásokat javasol a szervezet az adóreformot megelőző tárgyalásokon.

— A jelenlegi adózási rendszer hibája a bonyolultsága mellett — mondja *dr. Filep György* főosztályvezető —, hogy nem egyenletesen növekednek az adókulcsok, hanem *ésszerűtlen ugrásokkal* követik egymást. Az adókulcs túlságosan magas, a felső határon 200 ezer forintos éves jövedelemnél már *85 százalék körüli.* E fölött nem érdemes dolgozni...

Érdektelenné tesz

— Elsősorban tehát az adó mérsékléséért lép fel a KIOSZ?

— Igen, ezért is; javasoljuk, hogy csökkenjen az elvonás mértéke és ne tegye az iparosokat *érdektelenné* a munkában. Ezt a célt szolgálná, ha a maximális adókulcs 200 ezer forint fölött lépne be, s alacsonyabb lenne a korábbi 85 százaléknál. Más javaslataink legalább ennyire fontosak. Manapság az állami vállalatoknál senki sem vitatja, ha az egyik év jobban, a másik rosszabbul sikerül, vagy akár veszteséggel zárul. De ha egy kisiparos *sokat termel egy évben és ennek alapján fizeti az adót, akkor eleve feltételezik, hogy a következő évben még magasabb lesz a termelése és az adó is!* És a sróf így megy évről évre. Pedig *egyenletesen növekvő nyereséget a jelenlegi gazdasági helyzetben még egy jól menő kisiparosnak is nehéz elérni.* Azt sem tartom megfelelőnek, hogy mostani rendszerben *a készletek után* is adóznak a kisiparosok. A normális gazdálkodás feltétele, hogy legyen anyag és áru a raktárban, s csak a felhasználásuk után keletkező *jövedelem* adózzon. Javasoljuk továbbá, hogy *egyszerűsödjön* a jelenlegi kedvezményrendszer és *növekedjék* az átalányban adózók köre. Ahhoz, hogy mindez megvalósuljon, feltétlenül *bővülnie kell a helyi tanácsok hatáskörének.*

— Ez kissé meglepően hangzik az ön szájából, hiszen nagyon sok kisiparos panaszkodik, mert a tanácsok olykor utólagos becslés alapján emelik föl az adójukat.

— Nézze, a jogokkal lehet élni és visszaélni. De ez már az adózás *jogorvoslatához* tartozik. Az érdekvédelem feladata, hogy a mainál *erőteljesebben képviselje* a kisiparosok érdekeit. Bár előfordultak megalapozatlan becslések, mégis azt hiszem, hogy a tanácsok hatáskörének bővülése *a kisiparosok javát* és végeredményben a lakossági ellátás színvonalának emelkedését szolgálja. Egyébként szeretnénk elérni, hogy ha néhány ezer vagy tízezer forinttal nő az éves jövedelem, akkor *ne zaklassák* a kisiparosokat; csak akkor bírálják felül az adóbevallást, ha valamilyen *visszaélést* fedeztek föl. De az adónak nem szabadna büntetésjellegűnek lenni. Ugyanakkor a manipulációkat az eddigieknél *súlyosabban* célszerű megtorolni.

Hogyan számolják ki?!

A beszélgetés során kicsit elkalandoztunk az adóztatástól. A főosztályvezető véleménye szerint a magánipar és -kereskedelem jövőjét nemcsak a jövedelemelvonás *mértéke, módja* határozza meg. Sok függ az egyéb feltételektől is. Például hasznos lenne, ha a kisiparosok *egyszerűbben* kaphatnának hitelt a banktól olyan esetben, amikor a vevő, az állami vállalat fizetésképtelen, s nem tud fizetni. A több hónapos *sorbanállást* a banknál a kis tőkével rendelkező kisiparos nem vészeli át. Sajnos, a problémák megoldására nincs megfelelő banki mechanizmus a kisiparosok részére. Az egyre gyakoribb fizetési gondok *akadályozzák* a vállalatok és kisiparosok közti együttműködés elterjedését.

Az illetékesek után megkérdeztük az érdekelteket is. A luxusiparnak számító szűcs szakma egyik képviselője rám csodálkozik, amikor az adórendszer változásáról kérdezem.

— Jó lenne — mondja — hetente több órám elmegy a könyveléssel. Három éve vagyok maszek, de még mindig megizzadok, míg kiszámolom a javítás után a forgalmi adót, majd a jövedelemadót aszerint, hogy *a vevő hozta-e az anyagot, vagy sem.* Szűcs vagyok, s nem könyvelő. Szerintem az adó megállapításának az a módja — tehát, hogy mi iparosemberek határozzuk ezt meg az üzletmenet ismeretében —, *helyes.* Csak hát a gyakorlat *nem* jó. Hiába állapítja meg a társadalmi bizottság az adót, ha a tanács képviselője *mást* mond, s ellene senki sem szólhat. Egy esztendeig én is tagja voltam egy ilyen bizottságnak, néhányszor felszólaltam, azóta *nem hívnak.* Az idén pedig a bevallás ellenére a tanács *40 százalékkal magasabb adót vetett ki.* De hogy ezt miből számították ki, ezt nem tudom.

A vállalkozások körében valahogy így áll a helyzet. Az adminisztráció sok időt vesz igénybe, és nagyon keserves kiigazodni a rendeletek között. Nem véletlen, hogy a vállalkozási szaktanácsokat adó gmk-k keresnek manapság a legjobban...

Lakatos Mária

Egy hét a világgazdaságban

A hadiipar mély kútja

A nemrég befejeződött prágai béke-világtalálkozó egyik munkacsoportjában jórészt *közgazdasági* kérdésekről volt szó, a fegyverkezési verseny anyagi következményeiről. A vitából kitűnt, hogy a hadi célú kiadások a mai világgazdaságnak éppúgy *globális problémáját* képezik, mint a harmadik világ helyzete, a nemzetközi monetáris rendszer válsága és erről a témáról éppúgy születnek adatgazdag — ha úgy tetszik „szakmai" — elemzések, mint az inflációról.

Aggasztó ütem

A számítások szerint ma a világ teljes ipari termelésének mintegy *6 százalékát* fordítják hadicélokra, a fegyverkezési kiadások összege körülbelül évente *650 milliárd dollár.* Nempolgári célokon dolgozik félmillió tudós, tevékenységüket évente *35 milliárd dolláros* kutatási-fejlesztési büdzsé támogatja. Ez az összeg a világ kutatásra és fejlesztésre fordított kiadásainak *egynegyede.* Maga a haditermelés pedig becslések szerint szerte a világon *50—60 millió embert foglalkoztat,* részben expörtcélokra, hisz a nemzetközi fegyverkereskedelem ugyancsak elérte *a 36 milliárd dollárt.*

A fegyverkezési kiadások növekedési üteme kifejezetten *aggasztó.* A hetvenes évek második felében még „csupán" évente 350—400 milliárd dollárt fordítottak ilyen célra, az ezredfordulón viszont — mai dollárban, infláció nélkül — hadicélokra más prognózisok szerint évente *940 milliárdot* lesz kénytelen a világ költeni. Mivel pedig a világban megtermelt és elosztható források nem fognak ebben a hatalmas ütemben bővülni, a hadiköltségvetések a fenti szintet csakis úgy érhetik el, *ha a más, polgári célokra fordítható összegek csökkennek.* Ennek a folyamatnak már most látható példája az Egyesült Államok költségvetésének kialakítása, ahol a rekord szintű Pentagon-büdzsét a másik oldalon a szociális kiadások „levágásával" ellensúlyozták.

A prágai vitában érdekes tanulmányt ismertettek a hadikiadások és a gazdasági fejlődést jellemző mutatók összefüggéseiről. A fejlett tőkés országok hosszú távú fejlődését elemző anyag arra a következtetésre jutott, hogy azon országok, ahol a hadikiadások aránya magas, ott alacsony a gazdasági növekedési ütem, magas az inflációs ráta és a termelékenység mérsékelten emelkedik. A japán gazdasági csodának *biztosan egyik gyökere abban van, hogy az ország a második világháború után rendkívül alacsony hadiköltségvetéssel élhetett.* Az állam tehát kevesebbet volt kénytelen a másik két jövedelemtulajdonostól, a vállalatoktól és a lakosságtól elvonni.

Kisebb hadiköltségvetés? De hisz a hadiiparba eszközölt beruházások *munkahelyet* is teremtenek. Kétségtelen, azonban tanulmányok ugyancsak bizonyítják *a civil befektetések előnyeit.* A polgári termelésbe befektetett 1 dollár ugyanis jelentősen *több munkaalkalmat* teremt, mint egységnyi összegű beruházás a hadiiparba. A tény magyarázata egyszerű: a haditermelés *rendkívül tőkeintenzív* és ennélfogva viszonylag mérsékelt az élőmunkaigénye. Korábban meglehetősen sokat beszéltek arról, hogy a hadicélú kutatások révén került át a polgári termelésbe néhány fontos műszaki újdonság. Mára *ez a „vezető szerep" is kétségessé vált. A katonai igények ugyanis olyan mértékben specializálódtak, hogy a műszaki eredményeket nehezebb más területre adaptálni.* A jelek szerint egyébként az Egyesült Államokban az elektronika fejlesztésében a „szilikonvölgy" jár elöl, a polgári igényekre való termelés és *nem* a hadiipar.

Destabilizáló tényező

A fentieken kívül közismert az a közvetlen kapcsolat, ami — például az Egyesült Államokban — *a magas hadiköltségvetés és a kamatlábak szintje között* fennáll. A fegyverkezési kiadások következtében keletkező *költségvetési deficit ugyanis növeli a hiteligényt.* Ugyancsak felismert, hogy a fejlődő országok jó részénél az eladósodáshoz jelentős mértékben hozzájárult a *fegyverimport.* (Az érem másik oldala, hogy 24 fejlődő ország bír már napjainkban jelentős hadiiparral és heten közülük rakéták előállítására is képesek.)

A fegyverkezési verseny így *nemcsak politikai, de gazdasági szempontból világunk egyik legsúlyosabb destabilizáló tényezője.* Szakadjunk el egy pillanatra a realitásoktól: évente mintegy 650 milliárd dollár fordítódik fegyverkezésre. Mit lehetne ebből a pénzből megoldani? A világélelmezés fenyegető feszültségeit? Vagy a környezetvédelem gondjait is? A nagyságrendeket mutatja, hogy a fejlődő országok teljes adósságállománya *azonos* a fegyverkezési kiadásokkal. Nem évente, *összesen.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Ünnepélyes átadás

Üzletház a Belvárosban

Hétfőn *Nyirő Rózsa*, a Fővárosi Tanács elnökhelyettese ünnepélyesen átadta a belvárosi üzlet- és irodaházat a *Váci utca 16.* szám alatt. Ezt megelőzően a Fővárosi Tanács beruházási főosztálya sajtótájékoztatót tartott. Egyebek között elmondták: az épületben helyet kapott az Aranypók-Konsumex divatáruház, a Képcsarnok Vállalat szaküzlete és a Pénzintézeti Központ több, külföldieknek bérbeadandó irodája.

A létesítmény hat év alatt épült meg — 355 millió költséggel —, megvalósításához a Fővárosi Tanács és a Belkereskedelmi Minisztérium is támogatást nyújtott — mondotta *Nagy Ervin*, a Fővárosi Tanács beruházási főosztályvezetője. Az épületet *Vedres György* építész vezetésével a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat tervezte. A kivitelezési munkákat a *Fővárosi II. számú Építőipari Vállalat* hangolta össze. Az épület áruházi része négyszintes; az áruház, illetve a Pénzintézeti Központ irodái a három toronyépületben helyezkednek el. A kétszintes képzőművészeti bolt egy majdan épülő szállodát és irodaházat összekötő passzázsból nyílik.

Az épület korszerű műszaki-technikai megoldásokkal készült, az eladóterek klimatizáltak, az áruházban mozgólépcső működik, az irodaszintekre és a pinceraktárakba felvonóban lehet eljutni. Az Aranypók-Konsumex divatáruház 3500 négyzetméteres eladóterében mintegy 100 millió forintos árukészlettel várja az érdeklődőket.

Az áruválaszték bővebb, mint az eddigi Aranypók-üzletekben: gyermekholmikat is kínálnak. A két vállalat együttműködése a hazai kereskedelmi életben *úttörő jellegű*, hiszen kül- és belkereskedelmi vállalat először kötött ilyen, egy egész áruház folyamatos ellátását biztosító társulási szerződést. Az áruház női, férfi-, gyermek- és szabadidő-ruházati osztályainak színvonalas áruválasztékáról — a legkiválóbb hazai termékek beszerzésén kívül — importból, devizakímélő módszerekkel, áruházi cserékkel gondoskodnak.

HORIZONT

Csökken az USA gabonaexportja

Az Egyesült Államokban visszafogják a gabonatermelést, a nyugat-európai farmerek viszont 161 millió tonnás rekordtermésre számítanak az idén. A rekord egyrészt a kedvező időjárásnak, másrészt — elsősorban az EGK-tagállamokban — a bevetett területek növelésének tulajdonítható. A termelésnövekedés következtében valószínűleg *kevesebb gabonát és egyéb mezőgazdasági terméket vásárol majd Nyugat-Európa* az Egyesült Államoktól; így 1983 folyamán további három százalékkal csökkenhet az amerikai agrárexport.

Drágult a benzin Portugáliában és Angliában

Portugáliában a hét végén ismét, az idén immár másodszor emelték erőteljes mértékben a benzin és egyéb üzemanyagok árát. A nyugat-európai országok közül így jelenleg Portugáliában a legdrágább a benzin: egy liter szuper ára *13,5 százalékkal került többe, mint egy évvel korábban. Angliában* pedig hétfőtől *két pennyvel* lett drágább a motorbenzin literje. Az emelést a British Petroleum kezdeményezte: példáját gyorsan követték a többi olajcégek.

Audiovita

Japán az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezményhez (GATT) fog fordulni a legkorszerűbb audio-lemezjátszók kivitele ügyében immár hat hónapja tartó vita lezárása céljából. Az audio-lemezjátszót eredetileg a japán *Sony* és a holland *Philips* vállalatok fejlesztették, utána a japán vállalatok meghonosították a rendszert a szigetországban, és idén márciusban kezdték el árusítani Nyugat-Európában is. A vita fő pontja, hogy a *Közös Piac a jelenleg érvényben levő 9,5 százalékos vámtarifát 19 százalékra akarja növelni.*

Vaj- és tejporhegyek

A Közös Piac raktáraiban akkora *vajhegy* halmozódott fel, hogy annak súlya egyenlő az egyik tagország, Dánia teljes lakosságának testsúlyával. Mindez azonban eltörpül a *tejporhegy* mögött, amely annyit nyom, mint a belga lakosság. (Dánia lakossága 5 millió főt számlál, Belgiumban 10 millióan laknak.)

KÖZÉLET—DIPLOMÁCIA

Üdvözlő táviratok

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte *Ronald Reagan* elnököt az Amerikai Egyesült Államok nemzeti ünnepe alkalmából.

Harry Earl Bergold, az Amerikai Egyesült Államok nagykövete, hazája nemzeti ünnepe alkalmából hétfőn fogadást adott rezidenciáján. A fogadáson részt vett *Veress Péter* külkereskedelmi miniszter, *Nagy János* külügyminisztériumi államtitkár, *Juhász Ádám* ipari minisztériumi államtitkár, *Rátkai Ferenc* művelődési miniszterhelyettes, valamint politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális életünk több más vezető személyisége. Jelen volt a diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja.

*

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, a Zöldfoki Köztársaság nemzeti ünnepe, a függetlenség kikiáltásának évfordulója alkalmából, táviratban üdvözölte *Aristides Pereira* köztársasági elnököt.

*

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke a Venezuelai Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából táviratban üdvözölte *Luis Herrera Campins* köztársasági elnököt.

Bemutatkozó látogatás

Lázár György, a Minisztertanács elnöke és *Apró Antal*, az országgyűlés elnöke bemutatkozó látogatáson fogadta *Hubert André Marie Dubois-t*, a Francia Köztársaság rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét.

Elutazott a kínai közgazdász-küldöttség

Elutazott a Kínai Társadalomtudományi Akadémia közgazdász-küldöttsége, amely *Liao Csi-Li* professzornak, a Kínai Népköztársaság Államtanácsa mellett létrehozott gazdasági reformbizottság gazdaságkutató központja főigazgató-helyettesének vezetésével tartózkodott hazánkban.

A küldöttség vezetője a Magyar Tudományos Akadémián előadást tartott a kínai gazdasági rendszer reformjának kérdéseiről. Megbeszéléseket folytatott vele *Kulcsár István* akadémikus, az MTA főtitkárhelyettese és *Bognár József* akadémikus, az MTA Világgazdasági Kutató Intézetének igazgatója, Liao Csi-Li professzort fogadta *Marjai József*, a Minisztertanács elnökhelyettese. Jelen volt *Ma Lie*, a Kínai Népköztársaság nagykövete.

Magyar—szudáni kulturális megállapodás

A szudáni külügyminisztériumban *Hasim Oszmán* külügyi államtitkár és *dr. Hackler Károly*, hazánk szudáni rendkívüli és meghatalmazott nagykövete aláírta a Magyar Népköztársaság és a Szudáni Demokratikus Köztársaság kormánya közötti kulturális és tudományos együttműködési egyezmény 1983—1985. évre szóló munkaprogramját.

Magyar—lengyel tudományos együttműködés

Hazaérkezett *Pál Lénárd*, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára, aki a Lengyel Tudományos Akadémia főtitkárának, *Zdzislaw Kaczmareknek* a meghívására június 27.—július 3. között tartózkodott Lengyelországban. A két akadémia főtitkára véleményt cserélt a Magyar Tudományos Akadémia és a Lengyel Tudományos Akadémia közötti tudományos együttműködés elmúlt kétévi tapasztalatairól, meghatározták a kapcsolatok továbbfejlesztésének főbb irányait.

Pál Lénárdot fogadta *Józef Czyrek*, a LEMP PB tagja, a KB titkára.

Kitüntetések

Az Elnöki Tanács *Zöldi Sándor* nyugalmazott műszerésznek a munkásmozgalomban kifejtett hét évtizedes tevékenysége, egész életútja elismeréseként a Munka Vörös Zászló Érdemrendje kitüntetést adományozta. A kitüntetést hétfőn *Trautmann Rezső*, az Elnöki Tanács helyettes elnöke adta át.

Az Elnöki Tanács a szövetkezeti mozgalomban végzett kiemelkedő munkája elismeréséül *Szamosközi Lászlónak*, a Zöldker Egyesülés nyugállományba vonuló vezérigazgatójának a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta.

Kereskedelmi igazgatók klubja Szolnokon

A kereskedelmi igazgatók klubját alakította meg hétfőn Szolnokon a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban a Magyar Közgazdasági Társaság megyei szervezete és a Magyar Kereskedelmi Kamara észak-alföldi összekötő bizottsága. A megye szakembereinek új fórumán időről időre megvitatják a külkereskedelmünk helyzetével összefüggő vállalati kérdéseket, az üzemi terveket, tapasztalatokat.

Az alakuló ülést követően *Melega Tibor* külkereskedelmi miniszterhelyettes nemzetközi gazdasági kapcsolatainkról tartott előadást, amit konzultáció követett.

Társadalmi segítség a konverterjavítóknak

Nagyarányú társadalmi segítséggel végzik a Dunai Vasmű konverteres acélművében a június 30-i tűz okozta károk kijavítását.

A kohászati kombinát ezer dolgozója — szocialista brigádok, a nagyüzem más termelési egységeiben dolgozó szakemberek sora — ajánlotta fel, hogy segít az elégett kábelek, vezetékek cseréjében, a berendezések kijavításában. Segítség érkezett a társvállalatoktól is: diósgyőri, ózdi szakemberek dolgoztak már hétfőn Dunaújvárosban. A múlt hét vége óta a helyszínen vannak az építésben, szerelésben annak idején közreműködő vállalatok: a VILATI és a Villanyszerelő Ipari Vállalat szerelői is. A Kohászati Gyárépítő Vállalat szakemberei a Siemens-Martin kemencék karbantartását igyekeznek meggyorsítani. A konverter megrongálódása miatt a termelésből kiesett acél egy részét ugyanis a hagyományos módon pótolják. Részt vesznek a helyreállításban a szomszédos paprikagyár szakemberei, s a vasműben dolgozó lengyel munkások is.

A helyreállítási munkálatok jó ütemben haladnak: hétfőn már az elégett kábelek kicserélésén, az új vezetékek „befűzésén" dolgoztak.

A prágai béke-világtalálkozó után

A nemzeti bizottság záróülése

Hétfőn Budapesten megtatotta záróülését a prágai béke-világtalálkozó magyar nemzeti előkészítő bizottsága. A tanácskozáson *Pozsgay Imre*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára, a prágai találkozón részt vett magyar delegáció vezetője összefoglalta és értékelte az egyhetes rendezvénysorozatot és küldöttségünk munkáját.

Avatóünnepség a Budapest Sportcsarnokban

A textilipar új szakmunkásai

Hétfőn a Budapest Sportcsarnokban csaknem kétezer fiatalt avattak textilszakmunkássá.

Az ünnepségen *Szabó Imre* ipari miniszterhelyettes méltatta a több mint százezer dolgozót, köztük 37 ezer szakmunkást foglalkoztató szakma jelentőségét. Az iparág 42 vállalata évente 45 milliárd forint értéket állít elő, s termelésének mintegy felét exportálja. A miniszterhelyettes hangsúlyozta: növelni kell a textilipar versenyképességét, s ezt a munka minőségének javításával, a ráfordítások csökkentésével érhetik el A feltételek adottak, hiszen a közelmúltban befejeződött 26 milliárd forintos textilipari rekonstrukció során magas műszaki színvonalú, termelékeny berendezésekkel váltották fel az elavult gépeket. Korszerűsödött a technológia, átalakulóban van a termékszerkezet, megkétszereződött az előállított termékek értéke. s — nem utolsósorban — kulturáltabbá váltak a munkafeltételek. A műszaki fejlődés korszerűen képzett, széles látókörű szakmunkásokat követel. Az ország 61 textilszakmunkásképző intézetében most végzett fiatalok új tanterv szerint tanultak, és új szabályzat szerint vizsgáztak. A teljesebb szakmai alapismeretek birtokában az ágazatban több munkakört is betölthetnek. A miniszterhelyettes hangsúlyozta: mindamellett tovább kell javítani az elméleti és gyakorlati képzés anyagi, technikai, személyi feltételeit, s ki kell alakítani a textilipari tanműhelyhálózatot.

Az ifjú szakmunkásokat ezután *Martos Istvánné*, a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára köszöntötte.

Klinikai kémikusok kongresszusa

Vegyészet és diagnosztika

Számos új tudományos felismerésről számolnak be az egyetemi klinikák diagnosztikai laboratóriumainak, a gyógyintézmények központi laboratóriumainak orvosai és vegyészei a Klinikai Kémikusok Nemzetközi Szövetségének vasárnap, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem épületében megnyitott V. európai kongresszusán.

A négynapos tanácskozáson — amelyen az öt kontinensről érkezett mintegy 1500 szakember vesz részt — áttekintik, hogy kutatásaik újabb eredményei miként segítik elő a diagnózis megállapítását. Az I. számú Gyermekklinika munkacsoportja például tájékoztatja e tudományág képviselőit azokról a laboratóriumi vizsgálatokról, amelyek révén elkülöníthetik a vese gyulladásos, illetve vesekőtől eredő elváltozásait. A Szegedi Gyermekklinika szakemberei ismertetik a vér oxigénkötő-képességének általuk kialakított vizsgálati módszerét, amellyel gyorsabban megállapíthatják, hogy oxigénbelélegeztetéssel vagy vértranszfúzióval segíthetnek-e az oxigénhiányban szenvedő újszülöttnek, mint az ez ideig alkalmazott, nagyon költséges eljárással.

A magyar klinikai kémikusok közül *dr. Jobst Kázmért*, a pécsi, *dr. Miltényi Miklóst*, a budapesti orvostudományi és *dr. Pethes Györgyöt*, a Budapesti Állatorvosi Egyetem tanárát kérte fel előadás tartására, illetve szimpozion vezetésére a nemzetközi bizottság. A külföldi előadók zöme is kutatásainak legújabb tapasztalatait ismerteti e nemzetközi találkozón, amelyen összesen hatszáz előadást terjesztenek elő.

Jól számított a Hungária

Több műanyagipari termék

A Hungária Műanyagipari Vállalat — amely a hazai műanyagtermékek egyharmadát állítja elő — helyesen ítélte meg lehetőségeit, amikor erre az esztendőre a vegyipar átlagát többszörösen meghaladó termelésnövekedést irányzott elő. Legalábbis ezt tanúsítják az első fél év tapasztalatai. Az ugrásszerű növekedés, melynek előirányzatát időarányosan teljesítették, a vállalat több éves gyártmány- és gyártásfejlesztési programjának eredménye. Az ehhez szükséges kapacitásbővítő beruházásaikat a Magyar Nemzeti Bank hitelekkel támogatta. A gyors fejlődésben annak is szerepe van, hogy viszonylag alacsony szintről indultak; a feldolgozás egyes területeken még elmaradott, s az egy lakosra számított évi 32 kilogramm műanyag-felhasználás is kevesebb, mint jó néhány, jelentős kőolaj- és földgázvagyonnal szintén nem rendelkező európai országban.

Az első fél évben különösen azokból, az eddig külföldről vásárolt műanyag termékekből bővült a kínálat, amelyek a hagyományos szerelést korszerűsítik az építőiparban.

Az élelmiszer- és háztartásvegyipar termékeihez szükséges műanyag csomagolóeszközökből az első fél évben 40 millió darabot adtak át a felhasználóknak, az esztendő végére és kétszeresére nő. Az ugrásszerűen megnőtt igényeket még ezzel a mennyiséggel sem tudják teljes egészében kielégíteni. A növekvő teljesítménnyel jelentős importtól mentesítik elsősorban a konzerv- és a tejipart.

A lakossági igényeket figyelembe véve, az esztendő első hat hónapjában majdnem annyi 20 literes marmonkannát adtak át a kereskedelemnek, mint tavaly egész évben. Ez a termék tavaly még a hiánycikkek listáját növelte, az idén csaknem 200 ezer darab készül belőle, s így várhatóan javul az ellátás.

A vállalat a pvc-padlók gyártásánál is alkalmazkodott a vásárlók igényéhez. Mind többen keresik a habbetétes, kevésbé csúszós, a korábbiaknál esztétikusabb műanyag szőnyegeket. Ezért a termelés átcsoportosításával, az üzem bővítésével csaknem egyharmadával növelték a habbetétes padlók gyártását.

A Hungária az első fél évben teljesítette azt a célját is, hogy a hazai és a szocialista országok üzemeiből érkező alapanyagokkal bővítse termékeinek kínálatát. A vállalat gyáraiban mintegy 80 százalékban pvc-t dolgoznak fel. Az idén, amellett, hogy hazaival helyettesítenek mintegy 20 millió dollár értékű, eddig külföldről vásárolt cikket, számottevő exportra is futja erejükből.

Kötözködés

Nem szép dolog egyetlen szón fennakadni. Igazán nem túl elegáns eljárás egy nagy lélegzetű, minden szempontból alaposságra törekvő, a lényeget tekintve vitathatatlanul helyes okfejtésből kiragadni valami pontatlanságot, ami azután olyan látszatot kelthet, hogy mi vagyunk az okosak, akik nem teszünk mást, csak ülünk és figyelünk, várva a kellő pillanatra, amikor valamely elszólás okán lecsaphatunk és diadalittasan felmutathatjuk a tévedést.

Minden kétséget kizáróan csúnya dolog az ilyesmi, ezt a szerepkört nem tekintem a sajátomnak, mindig végigfutott a hideg a hátamon, ha a kicsinyességnek, az olcsó érvényesülési buzgalomnak a válfajával találkoztam, ezért nem szívesen keveredném a gyanúba, hogy magam is hasonlóra adom a fejem. Azonban ez egyszer úgy érzem, még ezt is meg kell kockáztatni, mivel egy nagyon sajátos, nem minden társadalomtörténeti előzmény nélküli elszólással, egy rendkívül nehezen korrigálható beidegződéssel állunk szemben, ami mögött nem a puszta figyelmetlenség lappang.

Azt mondta az előadó, hogy ragaszkodni kell az igazsághoz, de közben egyetlen pillanatra sem szabad megfeledkezni arról a felelősségről, amellyel a népnek, a nemzetnek, a szocializmus ügyének tartozunk. És teljesen mindegy, hogy ki volt az előadó, milyen alkalomból, s kik előtt szólt. Nem egyetlen személyről, egy szűk körről, foglalkozási vagy más csoportról van szó. Tulajdonképpen bárki és bárhol elmondhatta volna ezt így, akibe egyszer nagyon mélyen beléoltották, hogy igazság és felelősség nem okvetlenül összetartozó, egymást feltétlenül erősítő, hanem minimálisan egy „de" szócskával szembeállítható fogalmak.

Köztudott, milyen súlyos árat kellett fizetnünk az elkötelezettségnek azért a torz értelmezéséért, amely elképzelhetőnek tartotta nem csupán az igazság révén, hanem az igazság ellenére is a szocializmus ügyének szolgálatát. Az egy és oszthatatlan igazsághoz fűződő viszony megromlása elkerülhetetlenül vont maga után tragikus következményeket, mert olyan korban élünk, amikor elviselhetetlenül megterhelő már csupán a választás lehetősége is igazság és szocializmus között. Ha ugyanis ilyen alternatíva mutatkozik, akkor többé semmi sem mutatkozik, amivel azonosulni lehetne.

Az előadó, miközben megnyomja azt a kis „de" szócskát, természetesen nem gondol arra, hogy ismét olyan helyzetet kellene előidézni, amelyben valamiféle felelősségmítosszal korlátozható az igazság. Az előadó nem akarja elhallgattatni az igazságot, sőt, arra figyelmeztet, hogy ragaszkodni kell hozzá. Esze ágában sincs azt a hamis alternatívát állítani elénk, hogy válasszunk az igazság és a nép, a nemzet, a szocializmus ügye között. Nem, az előadó nagyon jól tudja, hogy ha itt kikezdik az igazságot, akkor a szocializmusnak ártanak, s megfordítva: a szocializmus garantálhatja csak az igazság érvényesülését. S nem majd egyszer, a távolj jövőben, hanem most és azonnal és állandóan. Ezért kell ragaszkodni az igazsághoz, s egyetlen pillanatra sem elfeledkezni a felelősségről.

Mégis, mit jelentsen az a bizonyos „de", amit azért csak úgy, a biztonság kedvéért odaiktat az igazság és a felelősség közé?

Lehet találgatni, de maradjunk annyiban, hogy üres nyelvi klisé, nem tartalmaz szándékolt üzenetet, csak a reflex, a beidegződés, no meg a lendület formálta bele a mondatba azt a „de" szócskát, s tulajdonképpen törlendő, kihúzandó a legelső lektorálásnál, amit csak élő beszéd közben oly nehéz elvégezni. Ennyiben maradjunk, s nem azért, mert kerülni szeretném a rosszabb feltételezéseket, hanem mert sem okom, sem hajlandóságom nincs a gyanakvásra. S mégis! Az igazság és a szocializmus viszonyával valahogyan gondosabban kellene bánni még az élő, lektorálatlan beszédben is! Túl nagy volt a megrázkódtatás, túlságosan kemény a lecke, ebben félreérthetetlennek kell bizonyulnunk.

Szőrszálhasogatás? Nem kell túldimenzionálni egy szócskát? Meg különben is, hol van már a tavalyi hó? Micsoda dolog, hogy mindenről ugyanaz jut eszünkbe? Miért szükséges belegondolni egy szóba olyasmiket, amiket az nem tartalmaz? De hát akármiről beszélünk! És — nem akármikor. Életünk nem lesz könnyebb az elkövetkező esztendőkben, meglehet, hogy több erőpróbának leszünk alávetve, mint amennyit kalkulálunk. S ez mind elviselhető lesz, csak abban az egyben még a kétely árnyéka sem vetődhessen ránk, hogy kettéválasztunk olyan elválaszthatatlan dolgokat, mint az igazság ügye és ügyünk igazsága.

Ezért a fenti kötözködés.

Fodor Gábor

Irány a Mátra?

A magyar tenger tehermentesítése – Balaton helyett másutt

„Kicsit rossz érzésem van a bűndrága szálloda miatt, de minden más szinte ingyen van. A kis figyelmesség az éjjeliszekrényen, végül is arra a döntésre biztatott: ismét el kell jönnöm Budapestre. Talán márciusban, a következő Tavaszi Fesztiválra, amit már mindenütt hirdettek a plakátok. Elsősorban a nemzetközi pantomimtalálkozó csábítana" — olvashatjuk az osztrák *Neue Kronenzeitung* című lap egyik cikkét, melynek szerzője magyarországi élményeiről számol be. Mi mindentől függ, hogy valaki ismét hazánkat választja úticélul...

Ahogy ők látják

Több tanulság vonható le a néhány sorból. Nemcsak mi drágálljuk, hanem a külföldi is szállodaárainkat. Ugyanakkor a legtöbb tőkés ország állampolgárának egyéb árakat tekintve még mindig olcsók vagyunk. Az éjjeliszekrényre helyezett apró figyelmesség — talán egy kedves levél a szállodától, apró ajándék vagy virág? —, ez a kicsiny kiadás *jókora bevételt* hozhat. A Tavaszi Fesztivál is lehet akkora vonzerő, mint Budapest vagy a Balaton. Nemcsak a puszta és a gulyás irányíthat valakit hazánkba, hanem egy *nemzetközi művészeti* esemény is.

A cikk szerzője írása végén *osztályozza* a magyar idegenforgalmat. Pluszpontok: „1. Pénztárcánknak Paradicsom az ország. Csempészni a mostani árfolyamok mellett nem érdemes. 2. A budapestiek nagy része kiválóan beszél németül. 3. Ha időben tud valaki jegyet szerezni: gazdag zenei és színházi program kínálkozik". Mínuszpontjai: „1. Aki autóval jön, vasidegekkel kell rendelkeznie. 2. A szállodai és idegenforgalmi dolgozók bár barátságosak, kevésbé figyelmesek. 3. Egy barátságos (rossz) szokás: már kora reggel erős pálinkát kínálnak."

Hogy miben „talált" el bennünket az újságíró, miben nem — mindnyájan tudjuk. Ennek ellenére minden *jó szándékú* újságcikk, amely megjelenik idegenforgalmunkról a külföldi sajtóban, *figyelemre méltó*, mert aki még soha nem járt nálunk, az bizonyára a szemtanúnak hisz, ennek hatására dönt, megnézi-e vagy nem ezt a „paradicsomot".

Érdekes dolog az ilyen mégoly szubjektív szembesítés, persze idegenforgalmunknak hibáit és erényeit mi ismerjük igazán. Pillantsunk be a legfrissebb idei statisztikába. Az Országos Idegenforgalmi Hivatal adatai szerint Magyarország *versenyképessége nem csökkent*. A KGST-országokból idáig 54 százalékkal érkeztek *többen* — összesen egymillió 800 ezren —, a tőkés országokból is nyolc százalékkal *többen* látogattak hozzánk a tavalyi év azonos időszakához képest — 850 ezren —, ebből 500 ezer az osztrák állampolgár. A jugoszláv beutazóforgalom jelentősen — 44 százalékkal — *csökkent*. A bevételek — és ez a fontosabb mutató — rubelben *38 százalékkal nőttek;* megugrott a cseh és lengyel forgalom. A dollárhozam viszont öt százalékkal csökkent, ez a tervtől *elmarad*, azonban az árfolyamváltozást is figyelembe kell venni, és most kezdődött a főszezon, tehetősebb nyugati vendégeink ezután érkeznek a Balatonra, ez az időszaka a Nyugaton élő magyarok hazalátogatásának is. *Bár az elmaradás behozható — azonban figyelmeztetés is egyben: ne bízzuk el magunkat.*

Az idegenforgalom ma *nyereséges* ágazata a népgazdaságnak, konvertibilis devizabevételei jelentős súlyt képviselnek az államháztartásban. Hogy ez *továbbra is így* maradjon, és ha lehet, bevételeink növekedjenek, az korántsem csupán a Belkereskedelmi Minisztériumon, illetve az idegenforgalmi szakembereken múlik. Legalább ennyire függ például a vám- és pénzügyőrség, a közlekedésiek, a tanácsok munkájától.

Ma már nem annyira a szállodák építése van napirenden, tehát az *extenzív* fejlesztés, hanem az *intenzív*, a minőségre törekvő munka, a környezeti kultúra, a higiénia, a kiszolgálás, a szolgáltatások minőségének emelése. *Ez sincs persze ingyen.*

Nem minden a pénz

Az Országos Idegenforgalmi Tanács május végi ülésén például áttekintette *dr. Garamvölgyi Károly* vezérőrnagynak, a Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnokának előterjesztését. Jelentős lépések történtek az elmúlt két évben a közúti határátkelőhelyek fejlesztésében. *Hegyeshalomnál* elkészült az új határátkelő-épület, *Sopronnál* új kamionsávot létesítettek, *Berzencén* határátkelőt építettek, tehermentesítve ezzel a többit, csökkentve a sorállást. *Tompán* is új a kamionsáv — *Röszke* forgalmát csökkenthetik így —, *Gyulán* befejeződött a kezelőépület rekonstrukciója, *Vámosszabadiban* is folyik az új határátkelő építése. (Ami neuralgikus pont — s nem mellékes tényező —, az OIT anyagi hozzájárulásával teljes felújítást végeztek egyes kiemelt közúti határátkelőhelyek mellékhelyiségeiben...)

Az utasok jobb tájékoztatása érdekében *Ferihegyen, Hegyeshalmon, Röszkén, Nagylakon* és *Gyulán* a nemzetközi gyakorlatnak megfelelő tájékoztató táblákat — piktogramokat — raktak ki. Ezt teszik majd *Sopronban, Rábafüzesen* és *Letenyén* is.

Ezzel korántsem végeztek persze minden munkával. Belföldiek, külföldiek egyaránt panaszkodnak a nemzetközi vonatok késése, a kupék enyhén szólva koszos állapota miatt. Még mindig nincs elég, és főleg sokáig nyitva tartó pénzváltó. A helyi környezet szépítése meg jórészt a tanácsokra, város- és környezetvédőkre ró sziszifuszi munkát. *Olyat, amely nem hoz kézzelfogható bevételt, nyeresége közvetve és nem a beruházóknál mutatható ki.*

A másik nagy feladat — minisztertanácsi határozat alapján — a Balaton tehermentesítése, ami nem oldható meg a Hortobágy és Bugac bemutatásával. Kiépített „profi" idegenforgalmi központokra, nívós programokra mindennek hathatós propagandájára van szükség. *Új vonás például a Mátra—bükki üdülőterület idegenforgalmában a tőkés valutabevételek növekedése, ami az utóbbi években az átlagot meghaladóan emelkedett.* E kiemelt üdülőterület fejlesztését még 1971-ben kormányhatározat írta elő. Az abban foglaltak végrehajtása azonban nem volt folyamatos. A tervszerűbb végrehajtás érdekében az Országos Idegenforgalmi Tanács határozatot hozott.

Felkérték az ÉVM-et, hogy az érintett tanácsok és a helyi intéző bizottság részvételével készítse el a terület *hosszú távú fejlesztési koncepcióját*. Javítani kell a tömegközlekedést, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal, illetve a MÉM a talaj- és tájvédelmet hivatott erősíteni, ebben a Bükki Nemzeti Park fokozott gondozása is szerepel. Felkérték a Belkereskedelmi Minisztériumot, hogy vizsgálja meg egy új miskolci szálloda építésének realitását, egyben keressen lehetőséget a miskolci *Avas* és az *Arany Csillag*, a mátraszentimrei *Vadvirág* és az egri *Park*-szálló felújítására. Végül, de nem utolsósorban a helyi tanácsok tegyék meg, amit lehet, a környezeti kultúra javítására, az engedély nélküli építkezések visszaszorítására.

Mégis útra kelünk

Ezek az intézkedések természetesen korántsem csupán a külföldi idegenforgalom érdekében születtek, hanem legalább annyira a belföldi turistákat is szolgálják. A kettőt egymástól — néhány, főképp a külföldiek pénztárcájához igazodó szálloda kivételével — aligha lehet elválasztani. Az adatok azt mutatják, hogy az idén *nem csökkent* a belföldi idegenforgalom sem, bár sokan azt hitték, jelentősen vissza fog esni a benzinárak és a közlekedés drágulása miatt. Várható, hogy a vasúti kedvezmények miatt bizonyos területeken *nőni is fog.*

Úgy tűnik tehát, *szabad időnkben mégis útra kelünk.* Nem elég persze azt mondani, ne válasszuk csúcsszezonban a Balatont. Akinek ott van telke, háza, azt úgysem lehet erről lebeszélni. Sokak számára a nyár egyet jelent a Balatonnal, még akkor is, ha az zsúfolt, drága. Ahhoz viszont, hogy másutt keressük a felüdülést, hagyjuk magunkat „le- és rábeszélni"; olcsó szállásokra, tartalmas látnivalókra, gördülékeny kiszolgálásra van szükség másutt is.

Elek Lenke

Konjunktúrahelyzet

Valami megmozdult

Biztató a Nemzetközi Valuta Alapnak az elmúlt héten közzétett jelentése: 1983 első negyedévében a fejlett tőkés országok ipari termelése — a megelőző három hónaphoz mérve — 2,1 százalékkal *bővült* úgy, hogy az átlag feletti gyorsulást mutatott az USA is. Nagy vigadásra persze még nincs ok.

Negyedévi adatsorokból aligha lehet még trendeket levezetni, és a 2,1 százalékos érték is jóval *elmarad* az ipari termelés azon „potenciális" emelkedési mértékétől, amely az 1976—79-es adatokból levezethető. Miközben tehát az IMF-jelentést 1983 első negyedévéről kétségkívül biztatónak tarthatjuk, nem szabad megfeledkeznünk arról sem, hogy az ipari termelés mostani szintje még bizony, igen jelentős távolságra van az 1979 végén regisztráltól. És addig még el kell jutni. *Vissza...*

Csak késve kapjuk

További bizonytalanság a fellendülés hatásainak megbecslése. Az egyik oldalon nyilvánvaló, hogy a nemzetközi gazdasági együttműködés feszültségei *nem fognak lényegesen enyhülni* addig, ameddig az egyes államok gondjai otthon nem enyhülnek. Az is igaz azonban, hogy a fellendülés gyümölcseit az egyes államok először a saját problémáik megoldására fogják felhasználni. Példa: a belföldi kereslet élénküléséből logikusan minél többet igyekeznek majd a fejlett tőkés országok kormányai a saját termelőiknek biztosítani, és vélhetően csak vonakodva veszik tudomásul a külföldi szállítók térnyerését. Bizonyos szempontból ez azt is jelenti, hogy a fellendülés megindulása után még számíthatunk egy protekcionista hullámra, átmeneti ideig, a kedélyek megnyugvásáig. Más szóval: *a fellendülés jótékony hatása a nemzetközi gazdasági kapcsolatokban a korábban vártnál később fog jelentkezni.* Mivel a megélénkülésből származó „profitok" megosztásáért is versenyeznek az országok, nem csupán a recesszió terheinek megosztásában volt harc. 1979-ben a legfejlettebb tőkés országok, a Tízek reálértékben 3,4 százalékkal növelték bruttó nemzeti terméküket, tavaly ez a mutató 0,4 százalékkal csökkent. Ugyanez az országcsoport 1979-ben, az előző évhez hasonlítva 9,6 százalékkal növelte importját változatlan áron, 1982-ben a bővülés csak 1,2 százalékos volt.

Az elmúlt hét világgazdasági eseményei közül sok — hogy úgy mondjuk — *visszaköszön*. „Riasztó" és „tűrhetetlen" ismét a japán exporttöbblet a Közös Piac és az Egyesült Államok irányában. Az év elején Tokió ugyan önkorlátozást vállalt az EGK piacán, mára azonban ezt Brüsszel már láthatóan nem tartja kielégítőnek. Williamsburg után a japán kormány a feldolgozóipari behozatal növelését kívánta segíteni új rendelkezésekkel. Akkor úgy tűnt, hogy a csúcson esetleg valamifajta egyetértésre jutottak a vitapartnerek: Japán megpróbálja növelni behozatalát és egy darabig félreteszik a szigetország exportjának kérdését. Úgy tűnik, hogy a „szünet" igencsak átmeneti volt. *Japán megszigorította 13 mezőgazdasági termék importját, válaszul az USA a GATT-hoz fordult.* Tokióból olyan hangok is hallatszottak, hogy Japán 1984 után *nem fogja vissza* az amerikai piacra irányuló autókivitelét. Önkéntes korlátozásról van ugyanis szó, azt pedig — ha a vállalást jogilag nézzük — tényleg fel lehet mondani... A washingtoni szenátus pénzügyi bizottsága persze felhördül: a következő fordulóban majd „mi" korlátozunk, és nem bízunk semmit az önkéntességre — üzenik. Williamsburg után alig egy hónap telt el, és az USA máris új protekcionista intézkedéshez folyamodott, pótvámokkal, illetve kvótákkal korlátozza a különleges acélok behozatalát. Az első visszhangok Brüsszelből, Kanadából és Svédországból érthetően ingerültek. Ha mindez megtörténhet a különleges acélokkal, nem lehet kizárni azt sem, hogy legközelebb más, versenyképtelen iparágat próbálnak meg valahol ilyen *adminisztratív módszerekkel megmenteni...*

A termelés nem dönti el

Tavaly a világkereskedelemben egyetlen országcsoport volt abban a helyzetben még, hogy viszonylag *dinamikusan* növelje behozatalát. Az OPEC-országok importja volumenben 5 százalékkal emelkedett, miközben kivitele változatlan áron csaknem 15 százalékkal zuhant vissza. Az idén viszont a tavalyi teljesítményt megismételni *aligha lehetséges.* (Aktuális példaként ezzel kapcsolatban a nigériai importkorlátozások idézhetők.) Az OPEC-országok behozatalának növekedésére már a fejlett tőkés országok importigényének emelkedésére még nem lehet számítani. Az is figyelemre méltó, hogy az elmúlt időszakban szinte azok voltak a legbuzgóbb vásárlók, akiknek adósságállományáról mostanában — persze, nem dicsérőleg — a legtöbbet hallani. Itt elég csak Brazíliára gondolni.

A világkereskedelem fellendüléséhez *többre van szükség, mint csupán a világtermelés megélénkülése.*

Gonda György—Szentgáli Péter

Nőtt a lengyel áruforgalom

Észrevehető javulás ment végbe az év első felében a lengyel külkereskedelem alakulásában — közölte *Andrzej Dorosz* lengyel külkereskedelmi miniszterhelyettes a PAP hírügynökség munkatársával. A tavalyi év azonos időszakához viszonyítva *az áruforgalom* — folyó árakon számítva — *több mint 17 százalékkal növekedett.*

Az export 16,9 százalékkal nőtt, ami azt jelenti, hogy sikerült lekűzdeni a nyugati szankciók következményeit — mondotta a miniszterhelyettes. Hozzáfűzte azonban, hogy a szankciók által okozott veszteségek pótlásáról nincs szó.

A nyugati országokba irányuló kivitelben szerkezeti módosulások mentek végbe. *Lengyelország főképp a gépipari termékek kivitelét szeretné fokozni.* Az utolsó két hónapban elért haladás ellenére azonban e termékek exportja 3,3 százalékkal visszaesett az előző év hasonló időszakához képest. Ennél is nagyobb arányban — 22,3 százalékkal — csökkent az építőipari szolgáltatások exportja.

A szocialista országokból származó import 6 milliárd zlotyval múlta felül az export — 245 milliárd zlotys — értékét. A többlet a Szovjetunióval folytatott kereskedelemben alakult ki. Az év második felére a lengyel kormány a szocialista országokból származó behozatal további növelésére törekszik — közölte Dorosz.

Ellentétesen alakultak az árányok a tőkés országokkal folytatott kereskedelemben. Lengyelország ezekben az országokban 246 milliárd zloty értékű árut értékesített, tőlük azonban csak 186 milliárd zlotyért vásárolt. A többlet, bár megfelel a kormány által tervezettnek, csak részben tükrözi az export növekedését, leginkább a vásárlások visszafogásának eredménye, amit a fizetési nehézségek tettek szükségessé.

HORIZONT

Amerikai kiállítás Moszkvában

Hat év óta először ismét megrendezik az Egyesült Államok *mezőgazdasági kiállítását* Moszkvában. Az amerikai üzleti körök aktívan készülődnek a kiállításon való részvételre.

Leértékelték a lejt

Szerdától változott a román lej nem kereskedelmi *(turista)* árfolyama: *az eddigi 12,50 lej helyett 13,52 lejbe kerül egy dollár.* Hasonló arányban változott a többi nem szocialista ország valutája, valamint a jugoszláv dinár árfolyama is. A román külkereskedelmi bank közölte, hogy az intézkedés, vagyis a lej ismételt leértékelésének célja a külföldi turistaforgalom növelésének segítése Romániában. A dollár árfolyama legutóbb 1982. december 29-én változott, amikor egy dollár értéke 11 lejről 12,50 lejre növekedett.

Korlátlanul mehet Franciaországba a hongkongi áru

Az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) előírásainak értelmében *Franciaország* bejelentette, hogy *megszünteti a Hongkongból származó kvarcórák, rádiók, mikroszkópok és egyéb termékek importjára kivetett mennyiségi korlátozásokat.* A korlátozások megszüntetésének határidejét nem közölték.

Több olaj kell

A kis mértékű gazdasági megélénkülés következtében kevéssé ugyan, de *nőni fog a tőkés világ olajkereslete* az idei év második felében — jósolja a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, az OECD tanulmánya. Az év hátralevő részében a tőkés világ olajfelhasználása meghaladja a napi 44,5 millió hordót.

A Somogy megyei pártbizottság ülése

A Magyar Szocialista Munkáspárt Somogy megyei bizottsága csütörtökön ülést tartott. A testület tájékoztatót hallgatott meg az MSZMP Központi Bizottságának július 6-i üléséről, majd személyi kérdésben döntött. *Varga Péter*, a megyei pártbizottság első titkárát — akit az MSZMP Központi Bizottsága július 6-i ülésén a KB osztályvezetőjének kinevezett — felmentette funkciójából. Az ülésen részt vett és felszólalt *Korom Mihály*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

Díjkiosztás a Pécsi Ipari Vásáron

Csütörtökön kiosztották a IX. Pécsi Ipari Vásáron először bemutatott és legkorszerűbbnek ítélt termékeknek járó díjakat. Az idén bevezetett új értékelési szempontok szerint a termékek minőségét, eladhatóságát és exportképességét jutalmazták. Megszüntették a korábbi arany, ezüst és bronz fokozatú termékdíjakat, és helyettük egységes vásárdíjjal ismerték el a kiemelkedő gyártmányok értékes tulajdonságait.

A Pécsi Ipari Vásár *nagydíját kapta a Carbon Könnyűipari Vállalat „Pufi" konfekciócsaládja, a Hazai Fésűsfonó Herison és Woolmark gyapjúterméke, a Szigetvári Cipőgyár importot pótló női kényelmi cipőcsaládja, a pécsi Hunor Kesztyűgyár bőrruházati és bőrdiszmű-készítményei, a pécsi Bőrgyár spanyol típusú marha nappabőre, a Szék- és Kárpitosipari Vállalat „Polett" kárpitosgarnitúrája, a Gabonatermesztési Kutató Intézet durumbúzái, a Dél-somogyi Állami Gazdaság kimagasló vadgazdálkodási tevékenysége, a sellyei Agrokémiai Szövetkezet Efuzin gombaölő szere, a Békéscsabai Konzervgyár snack sör- és borkorcsolyái, a Békés megyei Üdítőitalipari Vállalat arola italai, a Pannónia Sörgyár Gyöngy frissítő családja, a Hódgép önjáró zöldborsócséplő gépe, a Ganz Kapcsolók és Készülékek Gyárának hibaáramvédő kapcsolója, a Zsolnay Porcelángyár gyermekétkészlete, a Videoton sztereó magnós rádiója, a pécsi Faipari Szövetkezet németalföldi ebédlőgarnitúrája, a Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinát Betonyp építőelemei, az Oroszlányi Szénbányák távirányítási rendszere és a mohácsi Farostlemezgyár lambériái.*

Ezen kívül kiosztották a vásárdíjat, a MEZÖV különdíját és a Pécsi Ipari Vásár termékdíjait.

Debrecenben már steril a konzerv

Megyei tudósítónktól.

Ebben a szezonban először a nádudvari *Kukorica- és Iparinövény Termelési Együttműködés* rendszernövényei közé sorolta a zöldborsót. Ennek megfelelően a különböző időben beérő fajtákat vetettek a gazdaságok, s aki igényelte, technológiai segítséget és tanácsot kapott. A jól megválasztott fajtáknak, a folyamatos tanácsadásnak, a szervezett betakarításnak köszönhetően viszonylag jó termés lett az idén. A Debreceni Konzervgyárban például 12—14 ezer tonnás termésre számítottak a gyári szakemberek. Eddig 14 500 tonna került a feldolgozó vonalakra, de a borsó jelentős része már sterilizálva, feldolgozva várja a szállítást. Hektáronként átlagosan 53 mázsa szemet takarítottak be a gazdaságok, s ez azt jelenti, *a jövedelmező nyövények sorába került a zöldborsó.*

A Debreceni Konzervgyár ennek megfelelően tovább akarja bővíteni feldolgozó kapacitását és jövőre 20—25 ezer tonnás termésre kötnek szerződést. Az első félévi jó terméseredményeknek, a gyári beruházásoknak köszönhetően a Debreceni Konzervgyár egy dolgozóra jutó termelése 37 százalékkal emelkedett az első félévben. A nem rubelelszámolású export értéke pedig 73 százalékkal növekedett.

„Mini" ruhagyárak az Alföldön

Négy kis ruhagyár készült el ebben a hónapban a Dél-Alföldön. A Szegedi Ruhagyár, illetve Mezőgazdasági és Fogyasztási Szövetkezetek együttműködésével létrehozott kisüzemek közül háromban a termelés is megindult. *Asotthalmon* a lakosság elköltözése miatt már évek óta nem működő tanyasi iskolát alakították át ruhaüzemmé: harminc asszony és leány készít itt munka- és divatköpenyéket. A Békés megyei *Szabadkigyóson* ugyancsak egy régi épületet rendeztek be varrodának. Ott mintegy hatvanan látnak munkához: nadrágokat varrnak két műszakban. A Bács-Kiskun megyei *Tataházán* létrehozott kisüzemnek negyven dolgozója van. Téli munkaruhákat készítenek a Szegedi Ruhagyárból szállított gépeken, berendezéseken.

A számítások szerint hamarosan ezekben a kisüzemekben készül majd a többsége annak az évi nyolcszázezer férfi és női munkaköpenynek, illetve iskolaköpenynek, amely a szegedi vállalat emblémájával kerül az üzletekbe. A falusi asszonyok helyben jutnak munkához, a gyár kapacitása pedig a nagyobb szakmai felkészültséget igénylő exportcikkek gyártására szabadul fel.

Négy megye együttműködése

(Folytatás az 1. oldalról)

fertőzöttek a kutak, mindenütt szeretnének vízvezetéket, de *a hosszú vízhálózat kiépítése a kis lélekszámú településeken egyelőre megoldhatatlan.* Zalában palackozva biztosítják a friss innivalót, és az együttműködésben a fonyódi palackozóból szállítják a szomszédos Somogy megyének is az egészséges ivóvizet.

A négy megye tanácselnök-helyetteseinek legutóbbi értekezletén a regionális kooperáció fő témája az *ellátás* volt. Különkülön mindegyik megye meg tudja oldani a nagyvárosok áruszállítását, a perifériákon van gond, nemcsak a napi közszükségleti cikkekkel, hanem az *egészségügyben* is. Somogy és Zala között a *nagykanizsai kórház tölti be az összekötő szerepet.* A tanácselnök-helyettesek megállapodtak abban is, hogy mindegyik megye illetékes osztályain kidolgozzák, miként szélesíthetik az együttműködést más területeken, például a *közlekedésszervezésben.*

Az együttműködés áldásait, ahogy az a megbeszélésen megfogalmazódott, mind a négy megye érintett lakossága érzi. Természetesen maradtak még teendők. Ezek egyike, amit Zala és Somogy közösen old meg: *a déli Balaton-part egy részén a háztartási hulladékot összegyűjtve, Keszthelyre szállítják,* és az ottani komposztáló üzem dolgozza fel.

A négy dunántúli megye együttműködése még a kezdetén tart. Nem merítették ki összes lehetőségeiket, de a merev közigazgatási határokon átlépve, rugalmas kooperációjukkal bizonyították, hogy *önerőből az eddiginél többet és színvonalasabbat lehet elérni.*

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Magyar—NDK ipari tárgyalások

Méhes Lajos ipari miniszter július 12—14. között megbeszéléseket folytatott *Günther Kleiberrel*, az NDK miniszterelnök-helyettesével, általános gépipari, mezőgazdasági gépipari és járműipari miniszterrel, aki hivatalos látogatáson tartózkodott hazánkban.

Tárgyalásaik során megállapították, hogy a két ország között széles körű és eredményes gazdasági, műszaki-tudományos együttműködés alakult ki a közúti jármű-, a mezőgép- és élelmiszer-gépgyártásban.

Csütörtökön az Ipari Minisztériumban kormányközi egyezményt írtak alá a mezőgépgyártásban megvalósítandó együttműködésről.

Marjai József miniszterelnök-helyettes csütörtökön találkozott Günther Kleiberrel. Megbeszélésükön áttekintették a két ország gazdasági, műszaki-tudományos együttműködésének egyes kérdéseit és a megvalósításukra irányuló közös munka időszerű feladatait.

Günther Kleibert fogadta *Havasi Ferenc*, az MSZMP KB titkára, jelen volt Méhes Lajos és *Siegfried Körner*, az NDK budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

Günther Kleiber csütörtökön elutazott Budapestről.

Jugoszláv katonai küldöttség látogatása

Oláh István vezérezredesnek, a magyar néphadsereg vezérkari főnökének, honvédelmi miniszterhelyettesnek meghívására július 11—14. között *Petar Gracsanin* vezérezredes, a jugoszláv néphadsereg vezérkari főnöke vezetésével jugoszláv katonai küldöttség tett hivatalos, baráti látogatást hazánkban. A delegációt fogadta *Csémi Károly* vezérezredes, honvédelmi minisztériumi államtitkár.

Bolgár—magyar baráti találkozó

Sebestyén Jenő, a Magyar Népköztársaság bulgáriai nagykövete csütörtökön baráti találkozót rendezett a szófiai magyar nagykövetségen a magyar—bolgár baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 35. évfordulója alkalmából. A rendkívül szívélyes, baráti légkörű találkozón részt vett *Marij Ivanov*, a bolgár külügyminiszter első helyettese, *Velko Palin*, a BKP KB katonai-adminisztratív osztályának vezetője, *Drazsa Vlcseva*, a Bolgár Nemzetgyűlés alelnöke és *Jancso Georgiev*, a Bolgár—Magyar Baráti Társaság elnöke.

Dr. Gál László kitüntetése

Az Elnöki Tanács *dr. Gál László*, a székesfehérvári megyei bíróság elnökét, kiemelkedő igazságügyi munkássága elismeréseként — nyugállományba vonulása alkalmából — a Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetésben részesítette. A kitüntetést csütörtökön a székesfehérvári megyei bíróságon tartott ünnepségen *dr. Markója Imre* igazságügyminiszter adta át és egyben beiktatta a székesfehérvári megyei bíróság új elnökét, *dr. Szokó Miklóst.*

Az eseményen részt vett *Takács Imre*, a Fejér megyei pártbizottság első titkára.

IDV-kongresszus Budapesten

Tudósítónktól.

A Német Nyelvtanárok Nemzetközi Szövetsége (IDV) 1983. augusztus 1—5. között Budapesten rendezi meg VII. kongresszusát. A vendéglátás megtisztelő szerepe azért is jelentős számunkra, mert ez az *első alkalom*, hogy nem német nyelvterületen találkoznak a világ minden tájáról érkező német nyelvtanárok — jelentette be tegnap a Magyar Sajtó Házában tartott sajtótájékoztatón *dr. Madl Antal* tanszékvezető egyetemi tanár, a kongresszust előkészítő szakértői bizottság elnöke.

Az IDV-ről elmondta többek között, hogy 1968-ban alakult, tömöríti az egyes országok német nyelvtanári szövetségeit, idegennyelv-oktatással foglalkozó társadalmi szerveit — hazánkat a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a VII. kongresszus *rendezője* képviseli —, gyakorló nyelvtanárokat és kutató germanistákat. Az előkészítő munkában a TIT mellett részt vettek: az egyetemi és főiskolai német nyelv és irodalom tanszékek, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Pedagógiai Intézet, a Fővárosi Pedagógiai Intézet, a felsőoktatási intézmények idegennyelvi lektorátusai, gyakorló német nyelvtanárok, szakfelügyelők.

A kongresszusra jelentkezettek száma Brazíliától, Kanadától Európán át Japánig megközelítően 1000, amely arra utal, hogy *minden korábbi kongresszusnál nagyobb az érdeklődés az első, nem német nyelvi környezetben* megrendezésre kerülő konferencia iránt, közvetve hazánk iránt is, ahol meglehetősen gazdag tradíciói vannak a német nyelvtanulásnak, nyelvoktatásnak és a német kultúrának.

A Corvin filmszínházi megnyitó után a Budapesti Műszaki Egyetem ad otthont a kongresszusnak, bejelentések szerint 250 szekcióelőadás hangzik majd el (negyvenhatot tart közülük magyar előadó), három *kiállítás* nyílik a résztvevők tájékoztatása érdekében, akik *iskolai foglalkozásokat* is látogathatnak majd Miskolcon és Budapesten, s az úgynevezett kirándulónapon az ország hat tájegységével, kulturális nevezetességeivel ismerkedhetnek meg.

Új formák a kiskereskedésben

A növekvő magán-kiskereskedelmi hálózat áruigénye egyre kevésbé elégíthető ki a központi árualapokból, ezért állandóan újabb és újabb források feltárására van szükség. A vásárlók a magánkereskedelemtől elvárják: igazodjék gyorsabban a kereslet változásaihoz, s a választékot egyedi és kis szériás termékekkel színesítse. A piacismeret hiánya, a partnerkapcsolatok kialakításának gyengesége, az üzleti érdekek különbözősége miatt azonban az újabb helyi árualapok feltárása nem halad a kívánt mértékben.

Ez a felismerés vezette a KISOSZ-t, amikor a hagyományos érdekvédelmi feladatok ellátása mellett célul tűzte ki, hogy fokozza gazdaságszervező, koordinációs tevékenységét, amelynek egyik legfontosabb területe a kiskereskedők árubeszerzésének segítése. Elsőként több olyan vállalattal létesített kapcsolatot, amelyektől eddig a kiskefeskedők nem vásárolhattak. Ma már beszerezhetnek például divatárut az OKISZ labortól horgászcikkeket a HOKFV vállalattól, olcsó ruházati cikkeket a FER alkalmi részlegétől, autóelektromos cikkeket, akkumulátorokat, autóápolási és felszerelési cikkeket az AVIFOR GT-től.

A KISOSZ gazdaságszervező munkájának eredményeként jött létre ez év elején a KISOSZ—KIOSZ együttműködési megállapodás, amely szervezeti keretet ad a kisiparosok és kiskereskedők eddig csak spontán kapcsolatainak. Közösen szerveznek árubemutatókat, börzéket, s az ezek nyomán forgalomba kerülő termékek tovább bővíthetik, színesíthetik az árukínálatot, javíthatják az ellátást.

Magánszínházi mérleg

Az 1982—83-as színházi évad egyik legtöbb izgalmat kiváltó eseménye a „magánszínházak", a kisvállalkozások létrejötte volt. A közvélemény általában kettőt ismer: a *Magyar Színkört* és a *Hököm Szinpadot*, és jóval kevesebb hír jutott nyilvánosságra a harmadikról, a *győri színházon belül alakult munkaközösségről.* A színházi kisvállalkozások működésének tapasztalatairól *Pándi András*, a Művelődési Minisztérium művészeti főosztályának vezetője nyilatkozott.

Elmondta, hogy az eddig eltelt idő kevés az átfogó elemzéshez, de bizonyos következtetések levonása segítheti a kulturális kormányzat munkáját és a nagyközönség véleményalkotását. A kisvállalkozások létrejöttét jelentős társadalmi érdeklődés és heves szakmai viták előzték meg.

A vállalkozások nem kérnek és nem is kaphatnak állami dotációt — ezt egyébként az engedélyezéskor világossá tették.

Mindez nem jelenti azt, hogy az új vállalkozások nem kaptak közvetett anyagi támogatást: például az adókedvezmény a Hököm Színpad esetében több százezer forintot jelentett. Ezenkívül felmentést kaptak egyes foglalkoztatási szabályok kötelezettségei alól is.

A vállalkozások létrejöttét elsősorban a hiánypótlás indokolta. Egyes területeken, ahol a nagy színházak nem tudták és tudják a közönségigényeket kiszolgálni, indokoltnak látszott munkájuk.

A kis Dombi megkerült

Tegnap délután a Kertész utcában, a BKV székházának hátsó bejárata előtt kisebb csődület támadt. Egy két-három év körüli kisfiú ücsörgött a pincepárkányon. *Bakonyi Jánosné* portás utat tört magának az emberek között, és a kisfiú mellé guggolt.

— Hogy hívnak, kisfiam?

— Dombi — felelte halkan a gyerek.

Bakonyiné félig-meddig erre a válaszra várt, hiszen alig félórával ezelőtt a Déli Krónikában bemondták, hogy eltűnt egy kisfiú a Dohány utcai Alkalmi Áruházból. Megfogta a gyerek kezét és bevezette az épületbe. Az egyik kollégáját elküldte az áruházban várakozó édesanyáért.

— Éppen a két nagyobbik gyereknek válogattunk ruhát — mondja Dombi anyja, *Berényi Jánosné* —, amikor egyszercsak nyoma veszett. Idősebb testvérei is — az egyik 10, a másik 11 éves — eltűntek már, de ők mindig meg tudták mondani a nevüket. Dombi bármennyire kicsi, nagyon eleven, ráadásul mindenkivel barátságos. Amikor eltűnt, berohantunk a környék minden üzletébe, faggattuk az arra járó embereket, végül a férjem értesítette a Déli Krónikát. Azután hazavitte a két gyereket, s otthon érte a rendőrségi telefon, hogy Dombi megkerült, és itt vagyunk a BKV portáján.

Hamarosan meg is érkezett *Berényi János*, s most már az ő nyakába csimpaszkodott a még mindig megszeppent kis Dombi. A megnyugodott apa már jókedvűen mesélte:

— Boglárka fölajánlotta, ha Domonkos megkerül, neki adja a kis piros autóbuszt, Valika pedig megígérte, ezután mindent megeszik, csak hozzam haza kistestvérét.

A Déli Krónika vége után egy óra sem telt el, és a szülők hazavihették Dombit.

Reméljük, a három gyerek közül egy darabig egyik sem vész el.

(sz.)

Növekvő hitelkérelmek

Mentőöv Brazíliának

Lélegzetvételnyi szünethez jutott az elmúlt héten a csődközelbe került brazil gazdaság, a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) ugyanis *feloldotta* a május óta tartó hitelfolyósítási tilalmát. A világ legnagyobb adósságállományával — a tartozások összege eléri a 90 milliárd dollárt — rendelkező dél-amerikai ország súlyos gazdasági nehézségei elsősorban a lehetőségeket meghaladó fejlesztési tervek és ütem, valamint a jelentősen megnövekedett olajszámla „eredményeként" keletkeztek.

A csoda vége

Az adósságok ugrásszerű növekedésével párhuzamosan a kormány kénytelen volt jelentős mértékben visszafogni a nagy ívű gazdaságfejlesztési programokat, mengyirbálni a szociális kiadásokat, emelkedett az élelmiszerek és az üzemanyag ára. Míg korábban a béreket rendszeresen „igazították" az inflációs szintjéhez (amely ez idén meghaladja a 100 százalékot), manapság az állam az áremelkedéseknek csak egy részét tudja juttatásaival kompenzálni. Rohamosan növekszik a munkanélküliek száma. A brazil gazdasági csoda véget ért. Brazília az év elején kénytelen volt az IMF-hez fordulni 4,9 milliárd dolláros óriás kölcsönért, hiszen tartozásait saját forrásból már nem volt képes törleszteni. A pénzintézet meg is adta az igényelt kölcsönt, s szabályozta a hitelfolyósítás ütemét. Persze, a kamaton kívül a pénznek más ára is volt: Brazília kötelezte magát, hogy gazdaságát az IMF ajánlásainak megfelelően igazítja ki, elfogadja a szervezet közgazdászainak javaslatait.

Májusban az IMF megszakította a kölcsön — vagyis az akkor esedékes 411 millió dollár — folyósítását, arra hivatkozva, hogy a gazdaságirányítás nem veszi figyelembe a pénzintézet ajánlásait. A Valuta Alap intézkedése súlyos következményekkel járt: Brazília a fizetésképtelenség határára került, ugyanakkor más források is leállították a hitelek folyósítását. Egy magánbankokból álló konzorcium megtagadta a korábban letárgyalt 540 milliós kölcsön átutalását, a Nemzetközi Fizetések Bankja (BIS) pedig húzódozott, hogy haladékot adjon a Brazíliának korábban folyósított 400 millió dolláros áthidaló hitel visszafizetésére. Eközben pedig üres volt az államkassza.

Kemény tárgyalások után az IMF az elmúlt héten *felszabadította a hitelt*, s hajlandó folyósítani a 411 millió dollárt. „Cserébe" a kormány vállalta, hogy a jövőben az eddiginél jobban figyelembe veszi az Alap gazdasági ajánlásait. Az IMF zöld jelzése után a magánbankok is rendelkezésre bocsátják az 540 millió dollárt, s a BIS is hozzájárult, hogy az esedékes törlesztésre néhány hetes haladékot ad, amíg Brazília hozzájut az új hitelekhez.

Noha Brazíliának — nem kis nemzetközi összefogás révén — sikerült elkerülnie a fizetésképtelenséget, nem kétséges, hogy az ország szinte „zsebből él", a folyósított hiteleket kénytelen az előzőek törlesztésére fordítani, s még jó ideig rászorul a nemzetközi pénzvilág segítségére.

Brazília csak egy ország a sok közül, amely a gazdasági nehézségek enyhítése érdekében kénytelen a mind nagyobb szerephez jutó IMF-hez fordulni. A Nemzetközi Valuta Alap azonban önmagában nem csodaszer, nem feneketlen pénzeshordó. Az egyre növekvő hitelkérelmek oda vezettek, hogy a washingtoni székhelyű szervezet maga is kénytelen pénzügyi gondokkal számolni, fogytán ugyanis a kiadható pénz.

Az IMF-nek nagy szüksége volna pótlólagos anyagi forrásokra, mert így hatékonyabban tudna hozzájárulni az eladósodott országok megsegítéséhez. A hitelfolyósítás azonban nemcsak az eladósodott országok gazdaságára, hanem a nemzetközi kereskedelemre is jótékony hatással van. *A hitelekből ugyanis a felvevő országok fokozhatják importjukat, s ez a kereslet élénkítésével hozzájárulhat a konjunktúra erősítéséhez.* Az IMF azonban egyelőre nem bővelkedik pénzben. Az idei esztendő februárjában ugyan a tagországok határozatot hoztak a kvóták 47,5 százalékos felemeléséről, az alap kasszája azonban ezeket a pénzeket csak a jövő év folyamán „látja". *Márpedig hitelezni addig is kell.*

A pénzintézet ebben a helyzetben igyekszik átmeneti, kiegészítő hitelforrásokra szert tenni a nemzetközi tőkepiacon. Az IMF vezetői remélik, hogy az alap továbbra is ki tudja majd elégíteni a hozzá fordulók hiteligényét, amely a jövőben minden bizonnyal tovább növekszik, hiszen a pénzügyi bajba jutott országok száma egyelőre nem csökken.

Új pozícióban

Az idők változását jól jellemzi, hogy az elmúlt héten a világsajtó nem vezető helyen számolt be az OPEC miniszteri értekezletéről. A Helsinkiben megtartott konferencián — amelyről a Magyar Hírlap is hírt adott — úgy döntöttek, hogy továbbra is 29 dollár marad a kőolaj hordónkénti alapára, s egyelőre fenntartják a napi 17,5 millió hordós összesített kitermelési plafont. Ez a döntés önmagában is jellemzi az olajpiacot, egyúttal arról is tanúskodik, hogy a viszonylag kedvezőtlen „üzletmenet" kezdi helyreállítani az olajkartell megtépázott egységét.

Az előrejelzések szerint az év végére emelkedni fog valamelyest az OPEC olaja iránti kereslet, s a kitermelés akkor elérheti a napi 18—19 millió hordót. Csakhogy a 13 országot tömörítő szervezet piaci pozíciója ma már nem a régi. Korábban, amikor a tőkés világ olajigényének kétharmadát elégítette ki, szinte biztos lehetett abban, hogy az olajkereslet növekedése saját eladásainak emelkedésével jár majd együtt. A helsinki értekezlet legfontosabb tanulsága az volt, hogy ma már az OPEC kevésbé biztos a sikerben.

Gonda György—Szentgáli Péter

Jugoszlávia

Megszűnik az árak befagyasztása

A jugoszláv kormány döntése értelmében *keddtől megszűnik Jugoszláviában az árak befagyasztása.* Korábban 1982. július 31-től minden termék és szolgáltatás árát szigorú ellenőrzés alá helyezték, illetve maximálták.

Mint Belgrádban hivatalosan bejelentették, *az árak felszabadítása nem jelenti azt, hogy a jövőben megszűnik azok ellenőrzése* — ugyanakkor nagyszámú termék és szolgáltatás árának szabályozásán enyhítenek.

Az ipari termékek 47 százalékának ára közvetlenül azután emelkedhet, hogy az illetékes árhatóságok hozzájárulnak az új árak bevezetéséhez. Az ipar termékeinek további 45 százaléka esetén elegendő lesz benyújtani az új árak jegyzékét a szövetségi árügyi közösséghez (árhivatalhoz). Az ipari termékek 8 százalékának árait továbbra is a legszorúbban ellenőrizni fogják. Ebbe a 8 százalékba tartozik a kőolaj, valamennyi kőolajszármazék, a földgáz, a gyógyszerek, gyógyászati eszközök, valamint a dohányáruk.

Jugoszláviában úgy vélik, hogy egy sor gazdasági intézkedés és a kereslet-kínálat kiegyenlítődése révén az árak felszabadítása nem fog ugrásszerű és nagymérvű áremelkedésekhez vezetni.

Gyorsan népszerűvé váltak

Honteremtő otthonok

Új nyugdíjas- és garzonházak Budapesten — Átmeneti megtorpanás

A főváros, egyszersmind az ország első, penziószerű nyugdíjasházát immár több mint egy évtizede lakják az ott meghitt otthonra lelt idősek. Amit az épület kínál, *tán még több is,* mint penzió, hiszen minden házaspárnak — vagy magányos öregnek — önálló lakrésze van, előtérrel, fürdőszobával, főzőfülkével, ám ha igényli, használhatja a közösségi helyiségeket is. Ellátásáról — szerény térítési összegért — *gondoskodnak.* A hetvenes évtizedben sorra épültek Budapesten és más városokban is a nyugdíjasházak (vidéken Tatabánya volt a sornyitó, ahol a Szénbányászati Tröszt gondoskodott ily módon 26 idős bányászcsaládról), s kitűnt: *e megoldás lakáspolitikai szempontból is igencsak előnyös.*

Akik e garzonházakba beköltöznek, jobbára *nagy lakást kínálnak cserébe,* s így a tanácsok valójában kislakások építésével juttatnak népes családok számára kiutalható otthonokhoz. A kétszintesnél nem magasabb, általában zöld környezetbe telepített épületek gyorsan *népszerűvé* váltak, s rendre többen szeretnének odaköltözni, mint amennyi hely van. Ráadásul ez az építményfajta — némi módosítással, szerényebb kivitelben — nemcsak a nyugdíjasok igényeinek felel meg: átmeneti lakásul szolgálhat az *egyedülállóknak,* vagy azoknak a fiatal házasoknak, akik ott helyet kapva *az albérlet irreálisan magas anyagi terheitől* menekedhetnek meg. Már 1970-ben foglalkozott e témával az MSZMP Központi Bizottsága, a Minisztertanács, valamint az Állami Ifjúsági Bizottság — szobabérlő házak építését szorgalmazva.

Kormányhatározat írja elő

E kezdeményezésnek új lökést adott a kormány 3085/1979. MT. számú határozata, amely egyebek között kimondja: *„Ki kell dolgozni az idősek, az egyedülállók igényeit kielégítő, kis alapterületű otthonházak, bérlőházak stb. gazdaságos tervváltozatait és azok helyiségei elosztásának rendszerét, feltételeit".* Mindezért három minisztérium — az építésügyi, az egészségügyi, valamint a pénzügyi — felelős, a SZOT és a KISZ KB bevonásával.

A kormányhatározat megjelentét követően az ÉVM és a Fővárosi Tanács *tervpályázatot* hirdetett, amelyet a Lakóterv *Márton István* műteremvezető irányította kollektívája nyert meg, s még 1979 novemberében megbízást kapott a budapesti típustervek elkészítésére. A pályázatban nyugdíjasház és garzonház egyaránt szerepel; a terveket 1981-ben juttatták el jóváhagyásra a minisztériumba, s rendszeres kooperációs tárgyalások kezdődtek a Fővárosi Tanáccsal, valamint beruházójával, a FŐBER-rel is.

A főváros hatodik ötéves tervének előkészítésekor *tetszetős számokat* fogalmaztak meg: 600—800 lakóegységet szántak a nyugdíjasoknál, a garzonháziakból pedig 2000—2500 megépítése szerepel a programban. (A tanács „rátartással" tervezgetett: úgy készítették elő a helyszíneket, a területet, hogy akár 1000 nyugdíjaslakás és 2800 garzon is megépülhessen.) A tervidőszak első három esztendeje viszont *nem tükrözi* a kezdeti felbuzdulást — a nyugdíjasok kétszáz lakóegységet vehettek birtokba, az egyedülállók, s a fiatal házasok még kevesebbet: 1981-ben *egyet sem,* tavaly csupán 168-at, s az idén is egyetlen ház épül (többé-kevésbé már kész), 169 lakással...

— Nincsenek pénzügyi gondjaink — mondja elöljáróban *dr. Nagy Ervin,* a Fővárosi Tanács beruházási főosztályának vezetője —, hiszen a nyugdíjasházak és a garzonok zöme is a célcsoportos lakásépítés keretében kerül tető alá. A helyszínek adottak, s a végrehajtó bizottság éppenséggel arra *ösztönöz* bennünket, hogy mielőbb épüljenek meg a tervezett otthonházak. *Miért vagyunk mégis fáziskésésben?* Elsősorban műszaki okok miatt. A közelmúltban új hőtechnikai szabványok léptek életbe, megváltozott az országos építési szabvány, s így a régebbi típustervek *elavultak.* Az otthonházak paneles szerkezetűek lesznek, ám első számú kivitelezőjük, a 43-as Állami Építőipari Vállalat *nem készült még el* az új típusú elemcsaláddal. Miután 1984-ben és '85-ben a program *gyorsítására* lesz szükség, *más megoldásokat is* keresünk.

A főváros *nem mondott le* arról, hogy a hatodik ötéves tervben mind a nyolcszáz nyugdíjaslakást birtokba adhassa: 550 épülőfélben levő lakótelepekre — Óbudára, Békásmegyerre, a Római-partra, Kaszásdűlőbe, Újpestre, Gazdagrétre, az egykori Valéria-telep helyére, Pestlőrincre, Kispestre, Pesterzsébetre és Csepelre kerül —, a többi belterületi foghíjakra. Nagy az igény *a belvárosban maradás iránt is,* ezért kezdtek hozzá a Veszprém megyei építők a Vadász utcai, 124 lakásos nyugdíjasház építéséhez. A VI., a VII. és a VIII. kerületben is volna hová építeni..., de *nincs kivitelező.* Érdekes megoldás: a Révai utca egy *teljes megújításra váró* lakóházát nyugdíjasházzá alakítanák át. S hogy a szűkre szabott idő mégse legyen rövid, a kivitelezésbe bevonják a győri, a kecskeméti, a veszprémi, a debreceni és a Zala megyei építőipari vállalatot, a székesfehérvári Alba Regia pedig *esetleg könnyűszerkezetes elemekből* szerel össze ilyen, penziószerű épületet.

Inkább nagylakást?

A garzonháznál valamelyest *más* a helyzet. 1984-re ezer, 1985-re pedig 1500 lakóegység építését készítik elő (a helyszínek? Kaszásdűlő, Kőbánya, Gazdagrét, Angyalföld, a Római-part, Újpalota, Pestlőrinc, Csepel)... de nem biztos, hogy valamennyi elkészül. Úgy tűnik ugyanis, hogy ily' sok, hozzávetőleg 30 négyzetméteres kislakásra *nincs szükség* Budapesten — célszerűbbnek tűnik a két és félszobás, s még nagyobb otthonok kialakítása. Vagyis várhatóan 2200-nál több garzon *nem épül* ebben a tervidőszakban.

Márton István, a Lakóterv műteremvezetője *aggályának is* hangot adott: egy előzetes megbeszéléskor felötlött, hogy a nyugdíjasházak *kevésbé legyenek komfortosak* — egyelőre. Vagyis, a technikai adottságok miatt előbb megépülne a „hotel-szárny", s a közösségi helyiségeket — az éttermet, a betegszobát, a klubszobákat, a társalgót — *később* biggyesztenék a házakhoz, könnyűszerkezetből.

— Ha az otthonház nem penziószerű, ha nem kínál egyedi többletet, *lejáratódhat a program,* s nem valósul meg az a tisztes kormányzati szándék, hogy *valódi otthont* nyújtsunk a régi, nagylakásukat feladó öregeknek.

A tervező kételyét megemlítem a beruházási főosztály vezetőjének.

— Ha történetesen egy egyeztető tárgyaláson felötlött is ilyen kényszermegoldás, bár nem tudok róla, a tanács ehhez nem járulna hozzá — mondja dr. Nagy Ervin. — Éppen azért tárgyalunk különféle kivitelezőkkel, hogy *ne egy vállalat lehetőségein és gondjain múljon* a főváros lakáshelyzete. Az eredetileg megtervezett nyugdíjasházak iránt van igény, *azokat kell* megépíteni tehát. S hogy mekkora az igény, arra hadd idézzek két példát: a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésen foglalkozott az idős tudósok házának megépítésével. Ők keresték meg a tanácsot, s 40 lakás épül az ő igényeiknek megfelelően, az átlagosnál nagyobb könyvtárral, az elmélyült, otthoni munkához alkalmas környezetben. De jelentkeztek *külföldről is,* hazatelepülni szándékozó magyarok, vagy itt élő hozzátartozóiknak lakást vásárló fiatalabbak, s ők — *kemény valutáért!* — eleve azt az épülettípust kérik, amit a már meglevő penziókban láttak. A nyugdíjasházak építésének van jövője, *érdemes nagyobb sebességre* kapcsolni.

43-as tervek

Kivitelező kerestetik tehát. Azaz, hogy — *van,* csupán az a kérdés, hogy a budapesti 43-asok mikorra képesek *teljes erőbedobással* részt vállalni a munkálatokból.

— Tény, hogy vállalatunknál a termékváltás folyamata tovább tart, mint reméltük — mondja *dr. Mikó László,* a 43-as ÁÉV vezérigazgató-helyettese. — Az eredetileg *központi forrásból* tervezett rekonstrukcióra 1979—81 között, pénzügyi okok miatt nem kerülhetett sor. Most *saját pénzből,* az 1981—83-as években állunk át az új épülettípusokra. Úgy vélem, *a főváros megértésén* múlott, hogy tavaly és tavalyelőtt nem rendelt tőlünk nyugdíjasházat, s a nagyobb alapterületű lakásoké volt az elsőbbség.

— *S jövőre?*

— Mi készen állunk, de még egyetlen épületre sem kötöttünk szerződést a FŐBER-rel. Ismerjük a Lakóterv igényes elképzelését, s *mi is szívesen építünk szépet, komfortosat...,* ha azt rendelik meg tőlünk. De ma még nem tudjuk, hogy az kell-e, vagy más.

— *Magyarán: nincs megrendelésük?*

— *Szerződésünk nincs.* A FŐBER-rel május 10-én megegyeztünk csupán, hogy 1984-es befejezéssel elvállaljuk két garzon- és egy nyugdíjasház átadását. Az 1985-ös igénylista már gazdagabb: a FŐBER átiratán kilenc, 32 lakásos nyugdíjasház szerepel, amelyből négynek csak a szerkezetét gyártjuk mi... a főváros viszont azt kérte, hogy ezekből a házakból négyet *hozzunk előre, 1984-re.* Ennek vállalati és külső feltételeit egyaránt meg kell vizsgálnunk, mert mielőtt igent mondanánk, az egész jövő évi gyártási-szerelési programunkat ki kell dolgoznunk. Ráadásul *egyéb programmódosítást is* kérnek... Garzonházból, 1985-re hatot kérnek tőlünk, 803 lakással. Ha a főváros beruházó vállalata, a FŐBER erre leszerződik velünk — *állunk elébe.*

Az építésztervező megnyugtatására kérdezem: a Kaszásdűlőn, várhatóan 1984-ben épülő nyugdíjasház *„komplett" lesz-e?* A válasz (melyet telefonon Márton István is megerősít) *igenlő.* Vagyis: azon az igényszinten, amitől *a nyugdíjasház — nyugdíjasház.* Az eredeti terv szerint épül... mihelyt a megegyezést *szerződés* véglegesíti. A főváros új otthonházainak ügye előbb-utóbb sínre kerül tehát. S úgy tűnik, a sínek — megannyi kanyar-kitérő után — *jó irányba* vezetnek.

FÖLDES TAMÁS

Kapcsolat

— Maga mit ad be?
— Én?
— Igen, igen. Maga.
— Hm... Hát ezüstöt.
— Hány gramm?
— Két kiló, azaz hogy kétezer...
— És mért olyan szégyenlős?
— Ritkán ismerkedem. Zálogházban meg egyáltalán.
— Én itt ismertem meg a férjemet!
— Végül is...
Presszó a zacihoz közel. Konyak, kávé. A zsebben pénz és zálogcédula. Iménti hölgy a szomszéd asztalnál ülő úrhoz lép:
— Hideg a sör?
— Jeges!
— Mint maga? Mért oly hűvös?
— Csak.
— Kár. Szeretem ezt a helyet. Képzelje — leülhetek? —, tán tíz éve, hogy itt ismertem meg a férjemet.
— Szegény! Iszik egy pohárral?
— Pont így kezdődött. Mármint a férjemmel is.
— Ne ijesztgessen.
Történt Budapesten 1983. július 26-án, kedden délelőtt a Kinizsi utca táján.

(v—s)

Víztározó Marcaliban

A Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság tervei szerint és kivitelezésében elkészült Somogy megye legnagyobb víztározója Marcali határában. A mintegy 480 hektárnyi felületű tározó több mint tízmillió köbméter vizet gyűjt össze 260 négyzetkilométernyi területről. Üzembe helyezésével tisztul a Balaton vize, a tározó rendeltetése ugyanis, hogy fölfogja azt a nitrogén- és foszforszennyeződést, ami a földekről mindeddig a tóba mosódott.

A tározót az ősszel töltik föl, s halat telepítenek bele. A tervek szerint hektáronként kétezer darab kétnyaras ivadékot raknak vizébe, fehér és pettyes busát, pontyot.

Öt hétig hangyákon és mohán

Öt héten át hangyákon, mohán és füvön tengette életét az a 22 éves amerikai tengerészgyalogos, akit hétfőn találtak meg egy délkaliforniai Sziklás-hegység kiszáradt vízmosása mellett.

Karl Bell szabadságra táyozott alakulatától, és elbarangolva a vadregényes tájon, egy óvatlan pillanatban *bezuhant a vízmosásba.* Bell a bokáját törte.

A tengerészgyalogos elmondta azt is, hogy a hosszas egyedüllét alatt *látta ugyan a felette körözö helikoptereket, de nem tudott jelezni nekik.* Végül egy korábban arra vetődött hegymászó által a vízmosás falába vert vascövekre bukkant, erre erősítette a nála levő kötelet, majd felkecmergett a sziklaoromra. Az arra járók találtak rá a végkimerültségben elájult Bellre.

Harminckilós harcsa

Hétfőn a késő esti órákban **Parrag Ferenc** nemesrempehollósi horgász az egyházashollósi Rába-szakaszon 170 centiméter hosszú, **30 kilós harcsát akasztott.** Ötvenes zsinórján pontyozóhorog és a horgon folyami kagyló húsa volt. Este negyed tíz óra tájban jött a nagy kapás. Egy óráig fárasztotta, majd miután a partközelbe húzta, a mellig érő vízbe ugrott, s birkózva emelte ki a nagy halat.

Az idei legnagyobb rábai harcsából a szombathelyi Halászcsárdában készül halászlé és rántott hal.

Derült idő

A ma estig várható időjárás: derült, száraz idő várható, mérsékelt légmozgással. A hőmérséklet csúcsértéke eléri a 29, 34 fokot.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 204 centiméter volt.

Elfogadható vízutánpótlás

Csaknem 170 ezer hektáron öntöznek

A hétvégi esők többfelé enyhítettek ugyan a szárazságon, ám továbbra is víz után szomjaznak a növények. Az Országos Vízügyi Hivataltól kapott információ szerint az idén eddig összességében 160—170 ezer hektáron öntöztek a mezőgazdasági üzemek, s mintegy 200 millió köbméter vizet adtak a földeknek, ami a Velencei-tó vízmennyiségének ötszöröse.

Jelenleg is naponta több ezer hektáron öntözik a kukoricát, a másodvetéseket, a zöldségféléket, a gyümölcsösöket és a legelőket; elsősorban Csongrád, Békés, Szolnok és Borsod megyében. A vízügyi igazgatóságok mindenütt megteremtették a bőséges vízutánpótlás feltételeit, s bár a folyók többségében a vízszint meglehetősen alacsony, továbbra is kielégítik a vízigényeket. A vízkiemelő berendezéseket legtöbb helyen nyújtott műszakban járatják, máshol a mozgatható, általában a belvizek kiszivattyúzásához használt berendezéseket állítják üzembe: elsősorban a Duna és a Tisza mentén, hogy a jászsági, a nagykunsági és a keleti főcsatorna vízszintje állandó, megfelelő magasságú legyen. Mind gyakoribb, hogy azok az állami gazdaságok, termelőszövetkezetek, amelyek nem rendezkezdtek be öntözésre, egyszeri öntözési engedélyért folyamodnak a vízügyi hatóságokhoz. Eddig 100—120 ilyen kérelmet bíráltak el; döntő többségüknél azonnal megadták az engedélyt. A többlet-vízutánpótlás biztosítása további erőfeszítéseket követel a vízügyi igazgatóságoktól.

Újfajta szolgáltatás a szivattyúkölcsönzés. A vízügyi hatóságok tartalék berendezéseiket bocsátják — térítés ellenében — a mezőgazdasági üzemek rendelkezésére, így azok a gazdaságok is öntözési lehetőségekhez jutnak, amelyek nem rendelkeznek megfelelő eszközökkel. Eddig 30 üzem élt ezzel a kölcsönzési lehetőséggel, ám száznál is több az ilyen célra alkalmas mozgatható szivattyúk száma.

MAGYAR—KOREAI béke- és barátsági gyűlést tartottak tegnap Nagykátán abból az alkalomból, hogy 30 esztendeje — 1953. július 27-én — a panmindzsoni fegyverszüneti egyezmény aláírásával véget ért a háború Koreában. Szilágyi Béla, az Országos Béketanács alelnöke mondott beszédet, a gyűlésen részt vett és felszólalt Kim Jong Szun, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság nagykövete is.

ÚJ FOLYÓIRAT. Moszkvában megjelent Az irányítás elméletének és gyakorlatának kérdései című új nemzetközi folyóirat első száma. A szocialista országoknak az irányítási tevékenység terén szerzett tapasztalatait publikáló, negyedévenként megjelenő kiadványt az irányítás problémáinak kutatásával foglalkozó tudományos intézet adja ki, amelyet Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Magyarország, Mongólia, az NDK, Lengyelország és a Szovjetunió kormánya hozott létre.

KOCSIJA CSOMAGTARTÓJÁBAN öt napot töltött az eppingi erdőben Jeffrey Pottle angol postás. Nem világos, miért mászott be, de a tető véletlenül rácsukódott. Egy járőröző rendőr vette észre a kocsit, és nagy nehezen felnyitotta a csomagtartót. A postás kórházban van, alig tud járni és beszélni. Amíg a tulajdonos a furcsa helyen töltötte „kényszerpihenő jét", a járművet kifosztották.

FELVÉTELI HIRDETMÉNY. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola magánének tanszaka felvételt hirdet érettségizett fiatalok részére. A korhatár 24 év. A képzési idő 4 év. Jelentkezés augusztus 15-ig, az iskola tanulmányi irodáján, kedden és csütörtökön 9—12 óráig (Budapest VI. ker., Nagymező utca 1.).

AKVARISTA NAPOK rendezvénysorozata kezdődik pénteken Békéscsabán. Erre az ország 25 akvarista szakkörének tagjain kívül számos külföldi érdeklődőt is várnak. A háromnapos találkozó színhelye eltérő, s a szakelőadásokon kívül kiállításokkal is gazdagították a programot.

KISIKLOTT a Nizza—Párizs közlekedő vonat keddre virradóra Avignontól 20 kilométerre, Barbentane állomáson, Avignon közelében. A baleset következtében négy kanadai állampolgár életét vesztette, huszonnégyen megsérültek, közte tíz súlyosan. Amint a szerelvény áthaladt az állomáson, az első kocsi kisiklott és a vasúti pályatestre dőlt. Ötszáz méteres szakaszon megrongálódott a villamos felsővezeték is.

Egyes békési strandokon

Részleges látogatási korlátozás

A Békés megyei Közegészségügyi és Járványügyi Állomás vezetője kedd reggeltől részleges látogatási tilalmat rendelt el a gyopárosi, a tótkomlósi és a nagyszénási strandokra. Ennek értelmében az 1—16 éves korú gyermekek a strandokat nem látogathatják. A tilalom visszavonásig érvényes, erről a KÖJÁL a lakosságot tájékoztaja. A rendelkezéssel kapcsolatban a megyei KÖJÁL igazgatója elmondotta, hogy a nyári hasmenéses esetek szaporodása a vakáció ideje alatt elsősorban a gyermekeknél tapasztalható. Az óvintézkedést az esetleges járványos megbetegedések elkerüléséért rendelték el.

A Békés megyei KÖJÁL kéri a lakosságot, hogy a korlátozás alá vont strandokra az 1—16 éves korú gyermekeket ne vigyék magukkal, a gyermekeknél vagy a felnőtteknél észlelt bármilyen hasmenéses tünettel forduljanak azonnal orvoshoz, fokozottan tartsák be a higiéniás előírásokat, friss gyümölcsöt, zöldséget csak mosás után fogyasszanak, gyakrabban mossanak kezet.

PEDAGÓGUS KÉPZŐMŰVÉSZEK alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap Kőszegen, az Ifjúsági Házban. Az idén már a hetedik alkalommal adott otthont a műemlékekben gazdag kisváros a pedagógus képzőművészek alkotótáborának. Az itt készült munkákból állították össze a tárlatot.

Dinnye a hűtőgépben

A Jászság híres dinnyetermő tájáról megkezdődött a termés exportja: a korai érésű Kincsem, Sugárbébi, illetve a szigetcsépi görögdinnye fajtákat rakodják a kamionokba. A Hungarofruct Külkereskedelmi Vállalat öt Szolnok megyei gazdaságból körülbelül ötezer tonna piros bélű, mézédes dinnyét szállít az ország határain túlra, nagyobb részt Csehszlovákiába, Lengyelországba és az NDK-ba, s szállítanak az angol, a finn, a norvég, osztrák piacra is.

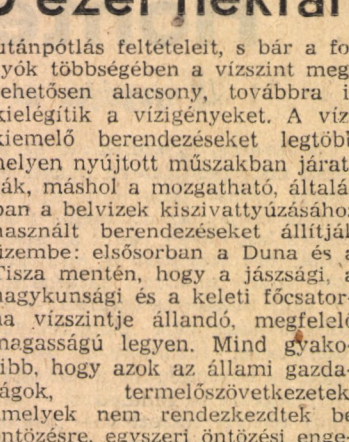

A külföldi vásárlók a kis méretű, másfél-két kilós gyümölcsöt keresik, mert ezek a hűtőszekrényekben könnyen elhelyezhetők. A természet most kedvükbe járt: a görögdinnye a száraz melegben a szokásosnál kisebbre nőtt, átlagos súlya két kiló körül van, cukortartalma azonban kiváló.

AZ IDEGEN NYELVEK baráti társaságában a szórakozás nyelve: angol, francia, német, olasz, orosz, spanyol. Korhatár nélkül hívják e nyelvgyakorlóit, a külföldről, a tengerentúlról jötteket 17—22 óráig: hétfőn és csütörtökön az Opera Kávéház teraszán (Népköztársaság útja 44.) és szerdánként a Hungária Kávéházban. Vidám diszkóestekre is hívják az érdeklődőket, a vakációzó diákokat, szombaton és vasárnap 5—10 óráig az Almássy tér 1. sz. alatti pinceklubba.

WAYNE-TÁJFUN. A Fülöp-szigeteken a Wayne nevű tájfun elsöpörte a Mananga folyó fölött átívelő gyaloghidat és 42 személyt a háborgó folyamba sodort. Mentőegységek kutatnak az áldozatok után. A hatóságok szerint félő, hogy jóval többen voltak a hídon.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

Csütörtök

1. Magdi (5) — Szimona (6) — Elragadó (10) — Matrix (2).
2. Garas (4) — Dzsinn (5) — Deviza (6) — Léva (7).
3. Csizmadia (9) — Jákó (1) — Aktor (3) — Disco (4).
4. Cserge (2) — Maffiósó (4) — Amy (6) — Atyuska (1).
5. Kadarka (2) — Akaratos (5) — Kordon (7) — Candida (10).
6. Párma (10) — Petur (2) — Misztikus (9) — Adakozó (4).
7. Milka (5) — Titkár (1) — Windsor (2) — Lira (8).
8. Rétisas (3) — Köszönő (4) — Mekka (1) — Déva (6).

A versenyeket 16 órakor kezdik.

BÉKETALÁLKOZÓ. Augusztus 5-én a Velencei-tó melletti Ifjúsági Központban béketalálkozót rendez az Országos Béketanács Ifjúsági és Diák Bizottsága a KISZ Fejér megyei és budapesti bizottságának támogatásával. A fiatalok békevágyának hangot adó rendezvény emléket kíván állítani a hirosimai és a nagaszaki atomrobbantás áldozatainak.

SOK SZÓDAVIZET kértek égő gyomrukra a leitatott károsultak, amikor a rendőrségen beszámoltak az őket ért rablásról. Egy fegyveres banda rontott be hétfőn éjjel az angliai Colliers Woodban, a Red Lion bárba. A tulajdonost és két kiszolgálót arra kényszerítették, hogy igyák meg, amit a kezükbe adnak, s így a három ember kénytelen-kelletlen lerészegedett, amíg a bárból ötezer font tot loptak el a különös rablók.

KARNEVÁL KUBÁBAN. A híres santiagói karneválnak az idén az ad külön rangot, hogy július 26-án ez a város volt a házigazdája a kubai forradalom kezdete 30. évfordulója alkalmából sorra kerülő központi ünnepségeknek. Estéről estére százezernyi nézője van az emelet magasságú karneváli kocsiknak. A felvonulás hajnalig tart a tánc az utcákon és a tereken.

AUTÓBUSZ-KATASZTRÓFA. A Szovjetunióban, a kurszki területen hétfőn éjszaka a megengedett sebesség túllépése miatt súlyos baleset ért egy nyugatnémet autóbuszt. A szerencsétlenség következtében tíz személy életét vesztette. A sebesültek a helyszínen azonnal elsősegélyben részesítették. A szovjet illetékesek részvétüket fejezték ki az elhalálozottak hozzátartozóinak.

HELYREÁLLT A VÍZSZOLGÁLTATÁS tegnap hajnalban Keszthelyen. A vízhiányt azokozta, hogy hétfőn 13 óra tájban Vonyarcvashegy térségében elromlott a fővezeték elektromos tolózára. A Dunántúli Regionális Vízmű és Vízgazdálkodási Vállalat szerelői azonnal hozzáláttak a hiba kijavításához, s így a vártnál előbb, 5 órakor már újra volt vezetékes ivóvíz a zalai városban és környékén.

FÜRÉSZHALAKAT csodálhatnak az elmúlt hét vége óta a nyugat-berlini állatkert akváriumának látogatói. Közép-Ausztrália tavaiból érkeztek ide az állatok, amelyeknek egy-egy példányáért 7500 márkát fizettek ki. Érkezésük után két hétig megfigyelés alatt tartották a hosszú, kalandos úton érkezett halakat, amíg a közönség elé kerültek.

NÉPI KERÁMIÁK gyártásához új üzemcsarnok építésével teremtett korszerűbb körülményeket a kishajmási Hegyalja Tsz. Az ezer négyzetméter alapterületű üzem 22 millió forint saját beruházásból és önálló kivitelezéssel készült el, s ezzel lehetőség nyílt rá, hogy egységes technológiai folyamattá fejlesszék az eddig szétaprózott 21 kerámiagyártási munkafázist.

ÁRVÍZ. A hadsereg alakulatai is részt vesznek az indiai Asszám államban pusztító árvíz megfékezésében. A medréből kilépett Brahmaputra folyó jelentős területeket öntött el az állam északi részén és Lakhimpur körzetében csaknem 150 ezer ember életét veszélyezteti. A térségben levő kőolaj- és gázmezőkön szünetel a kitermelés.

FÖLDCSUSZAMLÁS. Az észak-indiai Uttar Prades államban fekvő Almora térségében az elmúlt pénteken földcsuszamlás történt — jelentette hétfőn a PTI indiai hírügynökség. Harminchét ember életét vesztette, nyolc lakóház teljesen rombadőlt.

(×) Az IBUSZ értesíti kedves utasait, hogy a forint árfolyama a konvertibilis valutaelszámolású országokban megváltozott, ezért augusztus 1-től az utazások részvételi díjai annak arányában módosulnak.

(×) **Szakácsverseny** — augusztus 21-én az Óbudai Művelődési Ház udvarán (Zichy-kastély, III., Fő tér 1.). Részletes felvilágosítás és jelentkezés a helyszínen augusztus 5-ig.

A hét végén ismét

Előadások a Dóm téren

A hét végén ismét három előadás lesz a *Szegedi Szabadtéri Játékok* Dóm téri színpadán. Július 29-én, pénteken tartják meg *Erkel Ferenc Hunyadi László* című operájának idei bemutatóját. Mikó András rendezi. A díszleteket és a jelmezeket Varga Mátyás és Márk Tivadar tervezte. *Pál Tamás* dirigálja majd a játékok zenekarát.

Július 30-án, szombaton tartják meg *Madách* remekművének, *Az ember tragédiájának* idei, második előadását, és július 31-én, vasárnap ismét a Hunyadi László kerül színre. A Dóm téren az előadások este fél kilenckor kezdődnek.

HALÁLOZÁS

BALÁS GYULA nyugállományú alezredes, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1938-tól volt a párt tagja, életének 64. évében elhunyt. Hamvasztás utáni temetése katonai tiszteletadással augusztus 4-én 9.45-kor lesz a Pesterzsébeti temetőben, közli az MSZMP néphadseregi bizottsága, s az MSZMP Budapest XIV. kerületi bizottsága, valamint a Polgári Védelem Országos Parancsnoksága.

SZŐLLŐSI JÁNOS, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1926-tól volt tagja a pártnak, 79 éves korában elhunyt. Temetése július 27-én, szerda délután 15.00 órakor lesz a karancslapujtői temetőben, közli az MSZMP Salgótarjáni városi bizottsága.

Halálos balesetek

Rácalmás külterületén Szávolovits Viktor 43 éves kohász, dunaföldvári lakos személygépkocsijával — eddig ismeretlen okból — áttért az úttest bal oldalára, és összeütközött egy tehergépkocsival. A személygépkocsi vezetője, valamint felesége, Szávolovits Viktorné 41 éves tanító, dunaföldvári lakos a helyszínen meghalt, 13 éves Viktor nevű gyermekük életveszélyes sérülést szenvedett. A baleset körülményeinek tisztázására a rendőrség vizsgálatot indított.

Érd külterületén Kiss Imréné 47 éves segédmunkás, budapesti lakos az úttesten felborult személygépkocsijával. A baleset következtében férje, Kiss Imre, 47 éves nyomdász, budapesti lakos a helyszínen meghalt. Ő maga súlyos sérülést szenvedett. A vizsgálat szerint a személygépkocsi vezetője nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel közlekedett.

Útlezárások

Megkezdték a III. kerületi Táborhegyi út felújítását, ezért az útpályát teljes szélességében lezárták.

Július 26—29. között rakodás miatt reggel 8-tól délután 4-ig lezárják a IX. kerületi Soroksári úton a Csont utcánál a kifelé vezető külső forgalmi sávot.

Zuglóban fél szélességben felbontották a Bánki Donát utcát a Jakab Károly utcától a Nagy Lajos király útjáig. A bontás miatt az útpálya leszűkült, a tehergépkocsik kerüljék el ezt az útszakaszt.

Növényvédelmi előrejelzés

Az amerikai fehér szövőlepke már az első nemzedék fejlődésekor országszerte erős fertőzést okozott. Most ismét igen nagy számban repülnek a lepkék és az előzetes laboratóriumi mérések, valamint a kezdeti szabadföldi tapasztalatok szerint is rendkívül sok tojást raknak — jelzi a MEM növényvédelmi és agrokémiai központja.

Mindezek alapján már most biztosra vehető, hogy az évtized legerősebb fertőzöttsége van kialakulóban. Ez az export biztonságán kívül — mivel a külföldi vásárlók a szállítmányok szövőlepke-mentességét kívánják — a megtámadott fák lombozatát közvetlenül is veszélyezteti. Tavaly az Alföld délkeleti részében volták szövőlepkehernyók által lekopasztott, lerágott fák, most azonban az ország északi és nyugati vidékei kivételével szinte mindenütt előfordulhat ugyanez.

Nagyon fontos tehát a védekezés jó időzítése. A fészkek leszedését és elégetését, valamint a rovarölő szeres permetezést már most — a kis hernyófészkek kialakulásakor — meg kell kezdeni.

A jelek szerint elhúzódó rajzásra számíthatunk, ezért többször is meg kell ismételni a védekezési munkákat.

Egy hét a világgazdaságban

Dollárcsúcsok

Az amerikai valuta árfolyama a jelek szerint *nincsen tekintettel* az északi féltekén tomboló nyárra és a szabadságidőszakra. Az elmúlt héten a dollár *tovább erősödött*, árfolyama a vezető tőkés országok valutáihoz képest szinte naponta ért el *újabb* csúcsokat. Frankfurtban, Párizsban, Milánóban és a többi fontosabb valutaközpontban az egyre izmosodó dollár *pánikhangulatot váltott ki — a valutapiaci szakemberek ugyanis a dollár újabb diadalútját nem átmeneti jelenségnek tekintik, s nem kizárt, hogy az erős amerikai valuta komoly gátjává válhat a várva várt fellendülésnek.*

Újabb kamatemelkedés?

A világ első számú valutájának újbóli, rendkívüli megerősödése több tényezőre vezethető vissza. A kamatlábak ugyan 1982. ősze és az idei esztendő tavasza között csökkentek — a sokat emlegetett prime rate 16,5-ről 11 százalékra esett vissza —, de még mindig elég magasak ahhoz, hogy vonzóvá tegyék a dollárbefektetéseket. A valutapiacokon ezért meglehetősen nagy a kereslet az amerikai valuta iránt, árfolyamát egyrészről tehát a kereslet hajtja fel. Ráadásul a pénzpiacok arra számítanak, hogy az amerikai — s ezen keresztül a nyugat-európai — kamatlábak rövid időn belül *ismét emelkednek*.

Az újabb kamatláb-emelkedés azért valószínű, mert az Egyesült Államokban megindult fellendülés *a vártnál nagyobb inflációt hozott magával*, s a központi bankrendszer, a FED a hitelek szűkítésével kívánja útját állni a kedvezőtlen folyamatnak. A hitelkorlátozásnak pedig „klasszikus" módszere a kamatok emelése. A kamatok emelése mellett szól továbbá az USA költségvetésének várható 200 milliárd dolláros *rekordhiánya* is. (A hiány pótlására az állam a pénzpiacról veszi igénybe anyagi eszközöket, tehát a kormányzat által gerjesztett hitelkereslet felveri a kamatokat.)

Visszatérve a dollár erősségének okaira: kétségtelen, hogy a „zöldhasú" izmosodásában nem kis szerepet játszott és játszik az amerikai gazdaság kedvező növekedési rátája az elmúlt néhány hónapban, valamint az üzleti élet viszonylagos élénksége. A számottevőbb fellendülés Nyugat-Európában és Japánban igen vontatottan bontakozik ki, ezen országok valutája tehát a konjunktúra „fáziskésése" miatt *fokozatosan gyengül az amerikaihoz képest*.

Pénzügyi szakemberek szinte egyöntetű véleménye szerint az idei esztendőben *nem várható a dollár árfolyamirányzatának megfordulása, a világgazdaságnak továbbra is viselnie kell a mind magasabbra hágó dollárjegyzések következményeit*. Márpedig ezek a kihatások meglehetősen *súlyosak*.

Az adós helyzetben levő országok tartozásai többségében lebegő kamatú, tehát egy esetleges kamatemelkedés *további gondokat okozhat* az adósságok visszafizetésében. Az erős dollár, s a magas kamatszint újabb tőkéket vonhat el a beruházási piactól, s ezzel jócskán lelassulhat a kibontakozó fellendülés. A pénz ugyanis *szívesebben „menekül" dollárba, vagy dollárbetétbe, mint az alacsonyabb profitkilátásokkal kecsegtető beruházásokba*. Különösen kontinensünk nyugati felének okozhat sok fejfájást a dollár erőssége hosszabb távon. Lehet-e védekezni az amerikai valuta árfolyamának duzzadásával szemben? A különböző vezető tőkés államok *saját gazdaságpolitikája dönti el*, követik-e vagy sem az amerikai kamatok változását, illetve leértékelik-e nemzeti valutájukat, vagy változtatásokat hajtanak-e végre az úgynevezett Európai Pénzügyi Rendszerben (EMS). A valutaleértékelés javítja az exportkilátásokat, de nem csodaszer: *önmagában még nem elégséges az export növeléséhez, ehhez — többek között — szükséges még megfelelő kereslet, versenyképes ár és minőség*.

A FED, az amerikai pénzügyek és kamatpolitika irányítója meglehetősen óvatos politikát folytat. A taktikus visszafogottság azzal magyarázható, hogy a központi bankrendszer az infláció felélangolása elleni védekezésként árgus szemekkel figyeli, *mennyi pénz kerül forgalomba az Egyesült Államokban*. A nemzetközi pénzvilág szempontjából merészebb pénzügypolitikát a FED csak akkor vállalna, ha jelentősen csökkenne az amerikai költségvetési deficit, valamint a fellendülés tartós kibontakozása nem járna együtt az infláció erősödésével. Tekintettel arra, hogy a büdzséhiány mérséklődése *nem* várható, a kamatlábak csökkenő irányzatában egyelőre törés következett be, s az inflációmentes konjunktúrára sincs biztosíték, a dollár árfolyamemelkedését egyelőre — előre nem látható, rendkívüli eseménytől eltekintve — *semmi nem gátolja meg*. Látványos fordulatra tehát egyelőre *nincsen kilátás*, csupán a további erősödés mértéke kérdéses.

Épül a gázvezeték

Az elmúlt héten több hír érkezett a Szibériát Nyugat-Európával összekötő földgázvezetékkel kapcsolatban. A jövő évben elkészülő vezetékrendszerből *újabb ezer kilométeres szakaszt adtak át, s bekapcsolták a Szovjetunió belső földgázhálózatába*. A Nyugat-Európába majd' évente 40 milliárd köbméter gázt szállító vezeték egyes szakaszain már a nyomáspróbákat is megkezdték. Az építéssel párhuzamosan előrehaladás történt kereskedelmi vonalon is. Az NSZK-val a Szovjetunió már korábban megállapodást kötött, hogy az óriásvezetéken évente 11,5 milliárd köbméter gázt szállít. Az elmúlt héten Rómában bejelentették, hogy az állami energiaügyi konszern, az ENI *hamarosan aláírja* az évi 8,5 milliárd köbméter gáz vásárlásáról szóló szerződést a Szovjetunióval. Ismeretes, hogy a szovjet és az olasz illetékesek már 1981. októberében előzetes megállapodást kötöttek a szibériai földgáz szállításáról, de ugyanez év decemberében Róma befagyasztotta a maga részéről az ügyletet, a lengyelországi szükségállapot bejelentésére hivatkozva.

Gonda György—Szentgáli Péter

Kényszerpálya nélkül

Önként megszüntették kiváltságukat — Tervezés fővállalkozásban, másként

Akár esik, akár emelkedik az olaj világpiaci ára, a közgazdászok hümmögve ráncolják homlokukat, és ismét *csak a gazdasági apokalipszis lovasainak dübörgését vélik hallani*. Hogy valóban ők avagy a felmentő seregek érkeznek, csak a jövő döntheti el, de tény, hogy az olaj mindaddig meghatározó és egyre erőteljesebben felértékelődő tényező lesz a gazdaságban, amíg az alternatív energiaforrások *meg nem szüntetik* egyre nyomasztóbb monopolhelyzetét. Ám addig a legviharosabb világgazdasági változások között is a szolid konjunktúra békés oázisa marad a szénhidrogénipar minden ága.

Fordított kiszolgáltatottság

Magyarországon a kőolaj és földgáz kitermeléséhez, szállításához, elosztásához, finomításához elengedhetetlen ipari objektumok tervezésével és kivitelezésével eddig az Olajipari Fővállalkozó és Tervező Vállalat (OLAJTERV) foglalkozott. A vállalat vezetői az elmúlt években szerzett tapasztalatok alapján a közelmúltban értékelték és átszervezték fővállalkozói tevékenységük lényegét és formáját. A döntés értelmében a jövőben megszűnik a vállalat monopolhelyzete. *Dr. Bálint Valér* igazgatóval arról beszélgettünk, vajon mi kényszerítette a vállalatot erre a látszólag illogikus lépésre, és milyen változásokra számítanak a jövőben.

— A világon mindenütt szakosodott tervező-kivitelező vállalatok foglalkoznak a szénhidrogénipar objektumainak létrehozásával. Ezek közül a *fővállalkozói rendszer*, főleg a nagyobb beruházásoknál, a legkorszerűbb forma. A beruházói, kivitelezői, a generáltervezői és a fejlesztési feladatokat, elsősorban gazdasági megfontolások alapján a kifejezetten erre a területre specializálódott vállalatok végzik. Nem kell hosszadalmasan bizonygatnunk, milyen előnyökkel jár, ha minden szál egy kézben fut össze.

Magyarországon a hetvenes években kezdődött meg bizonyos meglevő vállalatok átalakítása, fővállalkozássá bővítése. Így jöttek létre gyártó-kivitelező bázison (VEGYÉPSZER) vagy műszaki-tervező alapokon (ALUTERV) az első fővállalkozó vállalatok. A szénhidrogéniparban 1978-ban vetődött fel, hogy az Országos Kőolaj- és Gépipari Tröszthöz tartozó vállalatok egységes beruházáspolitikájának érdekében létre kell hozni egy fővállalkozó vállalatot. A döntés értelmében addigi fejlesztői-tervezői tevékenységünket kibővítettük, összegyűjtöttünk egy koncentrált, a vállalkozáshoz és beruházásokhoz értő szakembergárdát. Így többékevésbé megszűnt a kétszintű tervezés.

— *Az OLAJTERV monopolhelyzetbe került. Nem jelentett ez egyoldalú kiszolgáltatottságot a beruházóknak?*

— Nem, ugyanis mind ez idáig összefűzött egy kapocs, a *fővállalkozói kötelezettség*. Ez azt jelentette, hogy minden beruházói igényt ki kellett elégítenünk, méghozzá a fővállalkozói szerződésben kikötött mutatók megtartásával; akár az engedélyokmányban rögzített műszaki paramétereket, akár a határidőket vagy a költségeket tekintve. Ha eltértünk a szerződésben foglaltaktól, a megbízók kötbéreztek, teljesen jogosan. A fővállalkozói kötelezettség teljesítése érdekében akkor is meg kellett kezdenünk a kivitelezői munkát, ha a fővállalkozói szerződést különböző vitás kérdések miatt még *meg sem kötöttük*. Ebben a sajátos helyzetben létrejött az a vaskos gazdasági paradoxon, amelyben *a monopolhelyzetben levő vállalat került kiszolgáltatott helyzetbe*. Minthogy a fővállalkozás legalább kétirányú jogi kapcsolatot feltételez, egyrészt a megrendelővel, másrészt az általunk összefogott kivitelezőkkel, ezért a kiszolgáltatottságunk is kettős.

A vesztegetések háttere

— *Ugyanakkor a beruházók is kiszolgáltatottak önökkel szemben.*

— Nemcsak az OLAJTERV volt köteles vállalkozni minden megbízásra, hanem az OKGT-hez tartozó vállalatok is, csak minket bízhattak meg tervezési-kivitelezési feladatokkal. Ez a róka fogta csuka-helyzet, különösen akkor kezdett kellemetlenné válni, amikor *csúsztak a határidők*, vitás kérdések merültek fel közöttünk. Az utóbbi években egyre nyilvánvalóbbá lett, hogy ez a forma nem felel meg a korszerű fővállalkozói rendszer követelményeinek, amely a több mint évtizedes múlt ellenére még ma is magán viseli a hazai gazdasági gyakorlat majd minden gyengeségének, diszfunkciójának nyomait. Az állami szabályozók sem igen kedveznek a zökkenőmentes beilleszkedésnek. Példaként hadd említsem azt a nehezen teljesíthető követelményt, amely előírja a megrendelővel szembeni teljes anyagi felelősséget. Ez üzletileg korrekt eljárás, de feltételezi, hogy rendelkezünk az ehhez szükséges önálló anyagi eszközökkel, holott ezt megint más állami előírások *nem* teszik lehetővé. Szerencsés lenne, ha az egyenetlen szállítások késleltető hatásának kiküszöbölésére fennakadás nélkül folyamatosan rendelkezésünkre állnának az építési anyagok, amik előrendelésekkel és szállításokkal biztosíthatók. Ám a jogszabályok akadályozzák, hogy erre a célra a fővállalkozói szerződés megkötése előtt pénzügyi alapokat használjunk fel, az előszerződéstől pedig a megbízóink húzódzkodnak.

— *A legtöbb főfájást tehát a szállítók, a kivitelezők, a háttéripar okozza?*

— Valóban, a háttéripar szerződéses fegyelmezetlensége, és a rengeteg jogi kibúvó nehezíti a munkánkat. Minden beruházás indításakor részletes hálótervet készítünk, amelyben pontosan rögzítjük, hogy a 20—30 partnervállalat hol, milyen stádiumban kapcsolódik be a munkánkba. Rendszerint már az építési anyagok szállításánál kezdünk csúszni az eredeti ütemtervhez képest. Ha a munkaterületet nem tudjuk biztosítani, időben átadni, egyszerre akár 4—5 vállalat is felbonthatja velünk a szerződést. Amikorra ezt a kiesést pótoljuk, a késések egymást erősítő kumulatív hatása egyre nagyobb késéseket okoz, így nemigen tudjuk tartani a részhatáridőket. A „lavina" elindítójától követelt kötbér nyomába sem jön a mi veszteségeinknek.

— *A rohammunkát a minőség is megsínyli...*

— Nem! Előfordult már, hogy késéssel, többletköltséggel zártunk egy beruházást, lényeges minőségi kifogások mégsem merültek fel.

Alku, eredeti szerepben

— *Milyen megoldást kínál ebben a helyzetben a változtatás?*

— Az OKGT igazgató tanácsának döntése értelmében *megszűnik* a korábbi kényszerpálya, amely szükségszerűen egymáshoz irányította a beruházót és a fővállalkozót. Az új forma lényege a *fakultatív fővállalkozás*. Szabadabon eldönthetjük, mit, milyen feltételekkel vállalunk, ugyanakkor a beruházó is megválaszthatja partnerét. Várakozásaink szerint így visszanyeri az értelmét az alku, a piaci harc a konkurrensekkel, a kiszolgáltatottságtól, *kényszertől mentes* együttműködés lényegesen korrektebbé válhat.

— *Jelent ez valamiféle változást a vállalaton belül?*

— Formai-szervezeti változást semmiképpen. Inkább a tartalom fog módosulni. A szénhidrogénipari fővállalkozás bizonyos fokú *visszaszorulása* következtében tevékenységünket kiterjesztjük az iparágon *kívülre* is, növelni szeretnénk az export fővállalkozásaink számát is.

Vaniscsek Péter

Alföldi kőolajkutatók a Szaharában

Vasárnap útnak indították Szolnokról Tunéziába az alföldi kőolajkutatók berendezéseinek első szállítmányát, azt a két fúrótornyot, amelyet a Szahára szélén állítanak majd fel, hogy vizet fakasszanak a száraz termőföld meghódításához. A több tucat kocsiból álló karaván Ausztrián keresztül érkezik Olaszországba, Genovába, ahonnan hajón folytatja útját az afrikai partokig.

A magyar olajkutatók többek között francia, NSZK-beli, belga, svájci cégeket megelőzve nyerték meg a versenytárgyalást és a szolnoki vállalat szakemberei öt, egyenként 1200 méter mélységű, nagy átmérőjű, és öt kisebb mélységű vízkutat fúrnak 15 hónap alatt. Munkájuk értéke eléri a három és fél millió dollárt. Rövidesen útnak indul a másik szállítmány is, s ezzel tart az ötven olajbányász, aki Gabes kikötővárosba telepedik majd le, és onnan indul naponta a 45—50 kilométerre fekvő fúrási pontokhoz. A munkákat szeptember elején kezdik meg.

EGK – új piaci rendszabályok

Spanyolország és Portugália, a két jelentős zöldség- és gyümölcstermelő országok közös piaci belépésének előkészítéseként az EGK mezőgazdasági miniszterei új rendszabályok bevezetéséről tárgyalnak. A kétnapos tanácsülés célja, hogy a termelők védelmében, garantált állami felvásárlással akadályozzák meg a zöldség- és gyümölcsárak hirtelen zuhanását, egyidejűleg pedig gátolják meg azt, hogy a közös piacra szállító harmadik országok „alacsony eladási áraikkal megzavarják a közösség piacát".

Az Európai Közösségek Bizottságának javaslatára öt éven keresztül prémiumot kapnak majd a közös piaci felvásárló szervezetek: a tagországokban az eddiginél magasabb, garantált áron vásárolják föl a sárgabarackot, körtét, paradicsomot, őszibarackot. A bizottságnak ezentúl módjában áll azonnal kiegyenlítő adóval sújtani azt a Közös Piacon kívüli eladót, aki a közösség által megállapított „viszonyítási ár" alatt akarja értékesíteni terményét.

HORIZONT

Szovjet exportgázvezeték

A végéhez közeledik a Szibéria—Nyugat-Európa szovjet exportgázvezeték építése. A csővezeték teljes hosszából — 4451 kilométerből — összesen 4440 kilométert hegesztettek össze, és ebből 4431 kilométert már szigeteltek, illetve árokba fektettek. Rendben halad a kompresszorállomások építése is.

Az építkezés egy éve alatt 2,7 millió tonna csővezetéket szállítottak a munkák helyszínére. Eddig összesen 2,1 millió méter hosszú varratot hegesztettek, és összesen 25 millió négyzetméternyi csőfelületet borítottak be szigetelő bevonattal. A munkákhoz 128 millió köbméter talajt mozgattak meg, ebből négymillió köbméter szilárd kőzetanyag volt. Mintegy 800 vízi akadályt kellett leküzdeni, amelyek között olyan hatalmas folyók is szerepelnek, mint az Ob, a Káma, a Volga, a Don, illetve a Dnyeper. Az építési csúcsidőkben a munkáslétszám elérte a tízezret.

Módosították a San José-i egyezményt

Mexikó és Venezuela további négy évre meghosszabbította azt a megállapodását, amelynek alapján kedvezményes áron szállít olajat kilenc közép-amerikai, illetve karibi országnak. Az úgynevezett San José-i szerződés érvényének meghosszabbításáról vasárnap döntött a két ország államfője.

Az 1980 augusztusában kötött megállapodás értelmében Barbados, Costa Rica, a Dominikai Köztársaság, Guatemala, Honduras, Jamaica, Nicaragua, Panama és Salvador a Mexikótól, illetve Venezuelától kapott olajszállítmányoknak csak a 70 százalékát kellett, hogy azonnal fizesse, a fennmaradó 30 százalékot hitelbe kapta. A hitel öt évre szólt, s az említett országoknak csak 4 százalék kamatot kellett fizetniük.

KPM után KM – és ami ebből következik

Mi van egy betű mögött?

A KÖZLEKEDÉSI ágazat *szervezeti korszerűsítésére* vonatkozó döntések július 1-től léptek érvénybe, s ezek nyomán a lakosságot közvetlenül érintő ilyen jellegű kérdésekkel a jövőben *jobbára a tanácsi szervek* foglalkoznak. Ennek jegyében került sor a közlekedési tárca *hatósági ügyekkel foglalkozó* szerveinek átalakítására is.

Megszűnt a KPM autófelügyelet és a hajózási felügyelet; a gépjármű-közlekedéssel, a kishajókkal és a közutakkal összefüggő hatósági ügyek intézését a fővárosi, illetve a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak *közlekedési feladatot ellátó szakigazgatási szervei* vették át; ugyancsak az ő felügyeletük alá kerültek az Autóközlekedési Tanintézet iskolái, valamint a gépjárművezetői vizsgabizottságok, miként a jövőben a tanácsok irányítása alatt végzik a megyei és a közlekedési felügyeletek a gépjárművek üzembe helyezés előtti és időszakos műszaki vizsgálatát is.

A *Közlekedési Minisztérium* (KM) most megalakult Közlekedési Főfelügyelete *szakmailag* irányítja a közlekedéssel összefüggő hatósági tevékenységet, első fokon dönt *a kiemelt* hatósági ügyekben, s *másodfokon elbírálja* a fővárosi és a megyei tanácsok közlekedési osztályai által hozott határozatokat. A főfelügyelet látja el egyebek között a gépjárművezető-képzés és -vizsgáztatás szakirányítását, valamint a közúti gépjárművezetők pályaalkalmasságát vizsgáló központi intézet felügyeletét is.

AZ ÁTSZERVEZÉST gondos elemzés, széles körű bizottsági munka előzte meg, amelynek lényege az alábbiakban foglalható össze:

1 A szakemberek mindenekelőtt az igazgatási párhuzamosságok elkerülésére, az ügymenet egyszerűsítésére törekedtek; arra, hogy az ügyeket mindenütt helyben, tehát ott intézzék, ahol azok felmerülnek, mert az ügyintézés csak így kerülhet közelebb az állampolgárokhoz.

2 A másik fontos szempont: csak azok az ügyek maradjanak a hatósági tevékenység körében, amelyek elengedhetetlenül oda tartoznak! (Az eljárásban érdekelt felek egymás közötti megállapodással rendezhetik megoldandó feladataikat, abban az esetben, ha a két fél között nem jön létre megállapodás — vagy a kölcsönösen elfogadott megállapodást valamelyik fél megszegi —, az ügyben hatósági döntés, illetve intézkedés szükséges.) Ezáltal mind az elintézési idő, mind az adminisztráció jelentősen csökkenthető.

3 Mivel az eljáró hatósági és a gazdálkodási feladatok a szervezeteknél összemosódtak, szükségessé vált a funkciók szétválasztása. Ezzel remélhetően tovább növelhetjük a gazdálkodó szervezetek önállóságát, s egyben igazgatásuk sajátos területi egységesítését is, mégpedig úgy, hogy a szervezés lehetőleg létszámmegtakarítást eredményezzen, illetve az államigazgatási létszám csak indokolt mértékben emelkedjen.

Januárban különböző bizottságok tekintették át a közlekedés szervezeti korszerűsítésével összefüggő feladatokat. Felmérték az országos közutakkal, tanácsi utakkal, az autófelügyeletekkel, az autóközlekedési tanintézetekkel és a hajózással kapcsolatos hatósági tennivalókat s mindezeket abból a szempontból is megvizsgálták, melyek azok, amelyek később nem igényelnek hatósági intézkedést, vagyis a jövőben *kezelői feladatként is* elvégezhetők. Kutatták a decentralizálás további lehetőségeit; sorra vették az esetleg megyei szintnél alacsonyabb hatáskörben ellátható ügyköröket, sőt azokat is, amelyek csak *a főfelügyeletnél elhelyezett első fokon* láthatók el. Végül javaslatot készítettek a tanácsoknál már létrejött új közlekedési osztály, valamint a KM Közlekedési Főfelügyeletének szervezetére és létszámára.

Az egész országot érintő legfontosabb kérdés azonban *a hatósági feladatok egységes* ellátása volt. Ennek érdekében *megszüntek* a megyei közúti igazgatóságok, és helyettük — az üzemmérnökségek meghagyása mellett — *9 térségi közúti igazgatóság* alakult a területi kezelői feladatok ellátására, a hatósági tennivalók pedig átkerültek a megyei tanácsok közlekedési osztályaihoz.

AZ ÚJ HATÁSKÖRÖK ellátására a megyei tanácsoknál *önálló közlekedési szakigazgatási szervet* hoztak létre. A fővárosnak át-

adott feladatok *eltérnek* a megyékétől, ugyanis Budapesten nincs állami út, s így új közúti feladat sincs. Az autófelügyelet hatósági, valamint az autóközlekedési tanintézet és a vizsgabizottság irányítási tennivalóinak ellátására a Közlekedési Főigazgatóságon új *önálló osztályt* hoztak létre. (Egyébként az új szervezetekben kaptak helyet a megyei szállítási bizottságok adminisztratív titkárai is.)

A jelenlegi közlekedési osztályok általában *három csoportban* fejtik ki tevékenységüket: *az útügyi* hatósági, a *közlekedési* hatósági csoportban, valamint *a közlekedésfejlesztési üzemeltetési és felügyeleti* csoportban.

A közlekedési felügyelet, a vizsgabizottság, s a megyei autóközlekedési tanintézet *eredményérdekeltségű költségvetési szervként* működik majd 1984. január 1-től a fővárosi és megyei közlekedési osztályok irányítása alatt. Az osztályok megszervezésekor elengedhetetlen feltétel volt, hogy mindenütt *jól képzett személyi állomány* lásson munkához. Az átszervezést követően sem csökkent a munka színvonala, alapvető követelmény, hogy *az új feladatokkal együtt megfelelő szakképzettséggel rendelkező* szakemberek álljanak a tanácsok rendelkezésére. Azokban a megyékben, ahol térségi közúti igazgatóság alakult, a tanácsi osztályok felállításánál *létszámgondok* merültek fel. Az alacsonyabb képesítésű munkaerő-felvételnél a tanácsok — alkalmazási szerződéseikben — *rögzítsék a képesítés utólagos megszerzésének* határidejét.

AZ INTÉZMÉNYEK működésének folyamatosságát segíti az az *előzetes jegyzék*, amely a feladatokat foglalja össze, ennek véglegesítéséhez azonban idő, kellő gyakorlati tapasztalat szükséges. Mindenesetre a területi közlekedési feladatok színvonalas ellátásának rendkívül lényeges elemét jelenti — s erre minden megyében nagy gondot kell fordítani —, az a szervezett, *rendszeres kapcsolatépítés*, amelyet a tanácsi közlekedési osztályoktól és a közúti igazgatóságoktól elvárhatunk mind fejlesztési, fenntartási, mind pedig forgalomszabályozási feladataik végrehajtásában.

Komárcsevics János
a Tanácsi Hivatal munkatársa

Ahol a valóságot nem hagyták elrajzolni

Földönjáró város

Elrajzolt valóság címmel lapunk szombati képes mellékletében a településtervezés témakörével foglalkoztunk. A többi között beszámoltunk a tervezők sajátos — és törvényszerű — stílusváltásáról, arról, hogy egyre kevésbé van létjogosultsága a valamikori gyakorlatnak, miszerint Budapesten álmodták meg egy-egy város, vagy község jövőjét... Salgótarjáni riportunk azt illusztrálja, hogy azért nem minden település volt hajlandó belemenni a korábbi évek kényszerű zsákutcájába.

Salgótarjánt valójában besorolhatjuk új városaink közé, ha azt vesszük, hogy itt minden, ami számunkra ma a várost jelenti, az elmúlt negyedszázadban épült. Tarján azonban *nemcsak épült.* Vagyis keveset mondunk, ha csak az új középületek és lakások számával akarjuk a fejlődést bizonyítani. Ennek az új városnak sajátos arculata van. Épülettömbjei tervezői egyeniséget tükröznek, a városkép mégis egységes, harmonikus. Mindemellett a gyakorlati célszerűség érvényesül, hiszen a városnak megyeszékhelyi hivatást kell betöltenie. A kérdés tehát, amivel ezúttal a helyszínre érkezem: *hogyan alakulhatott ki ez a mai Salgótarján? Hogyan hatottak egymásra az építtetők és az építők a városépítésben?*

A városi tanácsnál kezdem, *dr. Szittner András* tanácselnöknél. Róla annyit, hogy 1965-től — tehát a nagyobb építkezések kezdetétől — a megyei tanács tervosztályának vezetője volt. Később pedig a megyei építőipari vállalat igazgatója — egészen tanácselnökké választásáig. Benne volt tehát — mondjam, többfelől is — a megyeszékhely formálásában.

Majdnem fegyelmi

— Visszatekintve a kezdeti időkre — magyarázza —, Tarjánban kettős feladatot kellett megoldani. Mindenekelőtt a szociális kényszer hatott. Tudniillik, itt a városközpontban sem voltak időálló épületek, egészséges lakások. Az avult, omladozó házak helyén emberi otthonokat kellett teremteni. Ugyanakkor a város megyeszékhellyé lépett elő, de ehhez hiányzott minden intézményi feltétel. Tehát: ki kellett alakítani a szükséges intézményi hálózatot. És persze, a megyei társadalmi, gazdasági és kulturális élet központi létesítményeit! Egyszerűen *nem volt más választás, minthogy lebontsuk, eltöröljük a föld színéről a régi várost*, s hozzákezdjünk az új építéséhez.

— *Mindez nem magyarázza, hogy a város miért lett olyan, amilyennek ma látjuk. Honnan az egyéni arculata?*

— Tervezők, építészek érdeme a mai új városkép. Nekünk, az építtetőknek elsősorban az volt a dolgunk, hogy miután *megismertük* és *elfogadtuk* az építészek terveit, elképzeléseit, *biztosítsuk* a megvalósítás feltételeit.

Körülbelül itt tartunk a beszélgetésben, amikor váratlanul megérkezik a fővárosból *Magyar Géza*, a LAKÓTERV főépítésze.

— Valamikor a 60-as évek legelején egy iskola tervezésével bíztak meg, így jöttem a városba — emlékezik a főépítész. — Akkoriban készültek Salgótarján első jelentősebb rendezési tervei. Nehéz helyzetben volt a megye és a város vezetése, mert a *korabeli rendelkezések* szerint a kisebb településeken, így Tarjánban *sem lehetett magasházas beépítést* alkalmazni. Eszerint pedig csak 57 százalékos szanálással lehetett volna az új városközpontot kiépíteni. Ez megoldhatatlan volt. Ezért aztán én kaptam megbízatást, hogy új rendezési tervet készítsek.

— *Milyen tervezési szempontokra kellett figyelnie azon kívül, hogy a szanálási arányokat csökkenteni igyekezett?*

— Csak a döntő szempontokat említhetem. Ide tartoznak, például, a domborzati viszonyok. Itt meg lehetett, tehát meg is kellett teremteni *a harmóniát* a hegyes, dombos környezet és a felfelé törő épületek között. Meghatározó volt a hosszanti, völgyi fekvés is, ami a közlekedési út, vasút irányát ősidők óta megszabja. Mindenesetre az én elképzelésem szerint tömörült a városközpont, s épültek a mai magas házai. Ezzel a korábbi szanálási arányt is mintegy a felére lehetett leszorítani.

— *Volt azonban egy tiltó rendelkezés, mint említette* — jegyzem meg.

— Igen, a magas épületekre vonatkozóan... Ebben az ügyben, az építkezések kezdetén, *kis híján fegyelmit kaptunk.* Ekkor jöttek azonban a megyei vezetők! Ők védtek meg minket s a terveket.

Az embert felemelni

— *Nem is adódtak viták egymással?*

— Dehogynem... Csakhogy *megalapozott* szakmai érveinket rendre elfogadták. Nekünk például meggyőződésünk volt, hogy az iparosított építési módszerekkel is lehet karakteres, *egyéni ihletésű* épületeket emelni. Ennek azonban több feltétele van. Az sem mindegy például, milyen külső burkolóanyagot használunk. Nagy divatja volt, történetesen, a beton és üvegezett homlokzatoknak. Mi itt *a tájhoz illő követ*, vagy kőszerű anyagokat ajánlottuk akkor is külső épületburkolatnak. És elfogadták érvelésünket. Felmerült egy esetben, hogy a szanált viskók egykori lakói számára vajon nem lesz-e túlságosan *nagy léptékű váltás* az olyan modern lakóház, mint amit mi terveztünk. Nekünk az volt a véleményünk, hogy *az embert kell felemelni* az új környezet követelte szintre, nem az építészet nívójából kell engedni. Végül ebben is egyetértettünk.

— Közismertek azok az országos viták, amelyek során sokan *megkérdőjelezik* az utóbbi évtizedek építészetének eredményeit — szólal meg dr. Szittner András tanácselnök. — Hogy tévutakon jártunk a magasházas építkezéssel... Nem emberméretűek a lakótelepek, lakóházak... *Mi ebben a vitában nem érezzük magunkat érdekeltnek!* Meggyőződésem, hogy Salgótarjánban azon az úton kell haladnia a városépítésnek, amelyen a tervezők: Magyar Géza, *Finta József, Jánossy György* és *Szrogh György* elindították.

Tarjáni körkép

A jövőről később *Araló Györggyel*, a város fiatal főépítészével beszélgettünk részletesebben. Fél éve mindössze, hogy jelenlegi beosztásában tevékenykedik, de kitűnő ismerője a helyzetnek. A VÁTI-nál ugyanis most készült el — négyévi munkával — Salgótarján és környékének új, részletes rendezési terve, s ő ebben a tervezésben — mint a vállalat mérnöke — kezdettől főszerepet vitt. Azzal tehát, hogy belépett a városi tanácshoz, s elvállalta a főépítészi megbízatást, sok tekintetben *saját tervei* megvalósítására vállalkozott.

— Salgótarján ma már *50 ezer lelkes település*, s mindinkább számolnunk kell a vonzáskörzetébe tartozó községekkel is — magyarázza. — Mindemellett a már felépült városközpont csakugyan meghatározza a kiterjedt új terveket. A déli városrészen, például *Zagyvapálfalva* térségében, új városi *alközpontot* kell kialakítanunk. Ezúttal természetesen nem azon van a hangsúly, hogy itt folytassuk a centrum magasházas építkezéseit. Az ellátás, szolgáltatás új létesítményeit szükséges itt kialakítani. Tegyük hozzá azonban: lehetőség szerint *a városközpont színvonalán.*

D. Kiss János

Egy jelentés margójára

A távirati iroda jelentései az utóbbi időben egyre gyakrabban foglalkoznak *tanácstestületi* napirendekkel. Ezek némelyikét azonnal közreadjuk, természetesen témája válogatja, mikor adunk neki egy- vagy kéthasábos címet, és mikor rövidítjük meg egy „mínuszos" hír erejéig. Persze, előfordul, hogy a másnapi újságban *egyetlen sor sem* lát napvilágot valamely tanács, vagy tanácsi végrehajtó bizottság üléséről. Ilyen volt például néhány nappal ezelőtt az a *székesfehérvári* jelentés, amelynek a címe a következő: *társadalmi bizottság osztja el a telkeket.*

Rutinnapirend, rutinhatározat? Lényegében igen. Utólag azonban mégis érdemes talán a nem közölt sorok mögé pillantani. Ha semmi másért, már csak azért is, mert *az egyre nagyobb arányokat öltő magánerős családiházépítés* témakörét sajátos szempontból gazdagítja a fehérváriak vb-határozata. Lássunk néhány tényt: Fehérvárott *félezer* telekigénylőt tartanak nyilván; évente *ezer* OTP-, illetve szövetkezeti beruházásban épülő lakás, valamint családi ház igazolja a megyeszékhely építő kedvét.

Ilyen körülmények között tárgyalta tehát a városi tanács végrehajtó bizottsága a családiház-építés témakörét. Eközben a vb-tagok örömmel állapították meg, hogy az utóbbi időben *sokat javult a magántervezés műszaki és esztétikai* színvonala. Ugyanakkor arra is rámutattak, hogy az építőanyag-hiány meglehetősen nagy gond, ma már a szövetkezeti kivitelezők és a magánkisiparosok egyaránt csak ritkán vállalják az úgynevezett „kulcsrakész" otthonok felépítését. Ez persze, önmagában csak egy *megállapítás, megfigyelés*, majdhogynem pusztán a helyzet regisztrálása lenne. A fehérvári testület azonban korántsem érte be ennyivel.

Szembenézett a gondokkal, és a maga módján felmutatta a kiút lehetőségét is. A többi között azzal, hogy állást foglalt a vállalati gazdasági munkaközösségek mellett; sürgette az új technológiák meghonosítását, ezen belül messzemenő támogatást kínált fel például a *félkészház-akcióhoz*, felszólította az állami, a szövetkezeti és a tanácsi építőipar illetékes vállalatait az úgynevezett *csoportos elrendezésű lakóépületek* létrehozására — nem soroljuk tovább.

A lényeg a következő: a fehérvári testület *számot vetett napjaink építőipari gondjaival és a maga módján arra is vállalkozott, hogy megoldást* keressen. Nem valószínű, hogy bármely más településen követni kellene a fehérváriakat. Mert mint említettük, *települése válogatja.* Fehérvár tehát *nem receptet* kínált, hanem járható utat keresett önmagának.

(K.)

Környezetvédelem a KGST-ben

Törvénnyel szabályozva

A hetvenes évek elején a szocialista országokban is *előtérbe került a környezetvédelem.* Már nem csupán arról volt szó, hogy a környezet romlását a régióban meg kell akadályozni, hanem egyre inkább súlyt kapott az úgynevezett *aktív környezetvédelem is.* Olyan technológiák kifejlesztése, melyek „eleve környezetkímélők". Ám a szocialista országokban ez a tevékenység nehézségekkel is küzd, akkor kell erre pénzt költeni, amikor mérséklődött a növekedési ütem, és csökkent az elosztható nemzeti jövedelemnövekmény.

A Szovjetunióban 1972-ben párthatározat született a természetvédelem fokozásáról, és ennek értelmében a hatóságok, vállalatok környezetvédelmi cselekvési programokat dolgoztak ki. Az ekkor végzett munka eredményeképpen *sikerült megállítani a Volga és Ural folyók, valamint a Kaspi-tenger további szennyeződését és megóvni a Bajkál-tó vizét, egyedülálló természeti környezetét.* A hetvenes évek elején a Szovjetunióban több, az iparvállalatok működését jelentős mértékben érintő környezetvédelmi intézkedés született. Előírták így, hogy új létesítményt csak tisztítóberendezésekkel, szűrőkkel ellátva lehet üzembe helyezni, a környezetet különösen szennyező gyárak kitelepítése is megkezdődött. Az 1976—80-as tervidőszakban 9,3 milliárd rubelt fordítottak az országban környezetvédelemre — ennek csaknem 80 százaléka *a víz minőségének* javítására szolgált.

Kiemelt feladatnak számít a környezetvédelem a folyó tervperiódusban is, a feladatok elvégzését mintegy 30 milliárd rubel támasztja alá. (Érdemes megjegyezni, hogy a kiadásoknak mintegy harmada költségvetési pénz, döntő többsége a gazdálkodó szervezeteket terheli.)

A vízvédelem napjainkban is prioritást élvez. 1985-ig 37,6 millió köbméter szennyvíz tisztítására elegendő berendezést helyeznek üzembe, és a tervidőszak végén felhasznált ipari vízmennyiségnek már több, mint 70 százaléka „reciklált" lesz. (Vagyis: az egyszer már a termelésben felhasznált vizet megtisztítják és *ismét visszaáramoltatják.* Ilyen technológiával *alig keletkezik szennyvíz,* következésképpen *sokkal könnyebb a természetes vizek minőségének megőrzése.* Nem mellékes az sem, hogy a visszaforgatásos módszerrel jelentős vízmennyiség megtakarítható. Az eljárás természetesen kezdeti beruházást igényel, ilyen szempontból kétségtelenül drágább a hagyományosnál.)

Az „élet minőségének" lényeges eleme az emberi környezet tisztasága, így a *levegő* szennyezettsége. Az elmúlt tervidőszak során a Szovjetunió városaiban a levegőtisztaság 20 százalékkal javult, mivel öt év alatt óránként 172 millió köbméter kapacitású szűrőberendezést helyeztek üzembe. (A filterekkel felfogott anyagok felét „visszaáramoltatták", a termelésben ismét felhasználták.) A tervek szerint az évtized közepéig további 11 százalékkal mérséklik a levegőbe kerülő hulladékgázok mennyiségét, és különös gondot fordítanak az erősen mérgező anyagok kiszűrésére. Ugyancsak a levegő minőségének javításával függ össze — természetesen a talajeróziót is gátolja — az 1985-ig telepítendő félmilliárd hektár erdő, új természetvédelmi körzetek, nemzeti parkok létesítése. A környezetvédelemnek természetesen kezdetben *le kellett küzdenie bizonyos ellenállást,* idegenkedést is. Különösen a gyártók, az ipar és a mezőgazdaság egy része érezte úgy, hogy az intézkedések számukra csak indokolatlan költségnövekedést, többletadminisztrációt, engedélyek beszerzését jelentik.

A legtöbb KGST-országban — így Magyarországon is — *törvény* szabályozza a környezetvédelmet. A megtett intézkedések figyelemre méltó eredményeket hoztak: az NDK-ban így sikeresen oldották meg a Cottbus—Karl-Marx-Stadt agglomeráció levegője szennyeződésének problémáját, és a lengyel Felső-Sziléziában is eredményes volt a „tiszta levegő" akció. Hasonló előrelépéssel jártak a hatósági és vállalati intézkedések Csehszlovákiában, Bulgáriában, Magyarországon.

Az emberi környezet persze, a gyakorlatban nem ismer országhatárokat, így a hatékony környezetvédelem is igazán csak nemzetközi összefogásra építhet. A KGST-szinten folyó tevékenység környezetvédelmi szabványok kidolgozására irányul, berendezések tipizálását, egységesítését végzi el az integráció szintjén.

Gonda György—
Szentgáli Péter

*

A környezetvédelem iskolai oktatásának tartalmi és módszertani kérdéseiről tanácskoznak a KGST-országok — *bolgár, csehszlovák, lengyel, magyar és szovjet* szakértői Pécsett. A kedden megnyitott háromnapos ülésen *finn* szakemberek is jelen vannak, Finnország ugyanis 1980 óta ebben a témában együttműködik a szocialista országokkal.

A szakértői munkacsoportok 1990-ig szóló programjuknak megfelelően pécsi tanácskozásukon két fő témával foglalkoznak. Az egyik téma: *a társadalomtudományi és környezetvédelmi oktatás kapcsolata.* Korábban csak a természettudományi tárgyak oktatásának volt a része, holott — mint a gyakorlat bizonyítja — a környezetvédelem összefügg a közgazdaság- és jogtudománnyal, a szociológiával, a filozófiával, az esztikával, sőt a történelemmel és az irodalommal is. A környezetvédelemnek a természettudományi és társadalomtudományi tárgyak oktatásba való beépítése végső soron a tanulók helyes világképének kialakítását szolgálja — hangsúlyozták az ülésen. A szakemberek beszámoltak arról: mit tettek ennek érdekében az egyes országok oktatási szervei. Hazánkban az egyetemek és a főiskolák már oktatják a környezetvédelmet a társadalomtudományi szaktárgyak keretében is, sőt — kísérleti jelleggel — több középiskolában is megkezdődtek az ilyen jellegű előadások.

A tanácskozás másik témája: *a tanulók iskolán kívüli környezetvédelmi oktatása.* Ennek kapcsán a magyar szakemberek beszámoltak arról, hogy a Bács-Kiskun megyei *Fülöpházán* — a Kiskunsági Nemzeti Park területén — természetvédelmi oktatási központ nyílt az idei tavaszon. A tanítási szünetben öt-öt napos turnusokban diákok és tanárok tanulmányozzák a környezet élővilágát, különféle megfigyeléseket és vizsgálatokat végeznek. Hasonló bázis működik *Visegrádon és Zánkán,* s készül a Pest megyei *Ócsán* és a Szabolcs-Szatmár megyei *Tiszavasváriban.*

*

Négynapos nemzetközi konferencia kezdődött kedden a Vas megyei Vépen: a KGST mezőgazdasági együttműködési állandó bizottsága keretében működő tudós kollektíva és az 1967-es berlini egyezményben részt vevő szocialista országok mező- és erdőgazdasági tudományos kutatásait koordináló bizottság tartja együttes ülését. A tanácskozáson nyolc ország — *Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia és a Szovjetunió* — szakemberei vesznek részt. Képviselteti magát a KGST titkársága is.

Ki kinek a nótáját fújja?

A Modex néhány lépése – Az egymásrautaltság sokat segíthet

Az ipar és a külkereskedelem vélt és valóságos érdekellentétei ismertek. Mi több: ismertek ennek az ország exportteljesítményére nézve káros hatásai is. Szerencsére több jel mutatja, hogy ezek az ellentétek nem feloldhatatlanok. A Modex — amely fél éve alakult — mindenesetre tett néhány lépést ebben az irányban...

Kevés a főnök

A Modex igazgatója a mélyrétegekből szerezte tapasztalatait: 35 évig a Hungarotexnél dolgozott. Amikor a kísérleti szervezet vezetését elvállalta, bizakodása mellett a múlt tanulságait is latba vetette. Cégénél mintha kevesebbet számítanának a külsőségek, mint más vállalatunknál: *nincs vezérigazgató és igazgatóhelyettes, nincsenek főosztályvezetők,* azok szerepét az önálló osztályvezetők töltik be. A száznál alig több embert gyakorlatilag az igazgató, *Kánitz József* irányítja.

— *Nem fárasztó így? — kérdezem tőle.*

— Egyszerűbb volna, ha a bajok az osztályokon maradnának, és ott oldanák meg őket, de így, hogy a kisebb ügyek is eljutnak hozzám, tudom érzékelni, mi „fáj" a piacon. Másrészt: nem a nagy apparátus segíthetné a munkánkat, hanem ha volna gépkocsink, önálló telexgépünk, és így tovább. Ebben a direkt irányítási rendszerben gyorsabb az információáramlás és a döntés. Ez egy ilyen kisvállalat előnye.

— *A textil- és a ruházati iparban is érdekes folyamat tanúi vagyunk: sok vállalat törekszik önállóan exportálni, ugyanakkor kisebb-nagyobb, lazább-erősebb szervezetek vállalkoznak az értékesítésre. A Modex esetében mi volt az indok? Talán az önállóan is kereskedő vállalatok — mellé — fölé? — kellett még egy szervezet?*

— Nálunk kicsit divat lett a szervezeti intézkedés, néha más megoldás helyett is ezt teszik. Pedig a külföldi vevőnek tökéletesen *mindegy, mit olvashat a névtáblán,* őt kizárólag az érdekli, hogy *megkapja-e időben a megrendelt mennyiségű és minőségi árut.* Az én véleményem szerint a magyar konfekcióipar félnőtt ahhoz, hogy az igényes külföldi piacokon megjelenjen, *de fellépése sokkal hatásosabb lehet, ha egységesebb.* Az ár miatt sem szerencsés 5—9 milliós, odakint *jelentéktelennek* számító exportforgalmat *önállóan* lebonyolítani, mert óhatatlanul *a piac játékszerévé* válik a kisebb szervezet. Viszont ismerni kell itthoni lehetőségeinket, a szükség esetén mobilizálható, kisebb kapacitásokat is: a társasági forma a kezdet és az igyekezet *első lépcsőfoka.*

Létüket kockáztatják

— *Hová akarnak eljutni?*

— *A közös megjelenéshez* a piacokon. Ennek érdekében nekünk erősebben kell kötődnünk az iparvállalatokhoz, de nekik is úgy kell elfogadni bennünket, mint a hozzájuk tartozókat. Mert csak így lesz vége az egymásra mutogatásnak: ezt te rontottad el, amazt viszont te...

— *Szépen hangzik...*

— Ellentétek mindig lesznek, mert ki-ki a maga nótáját fújja.

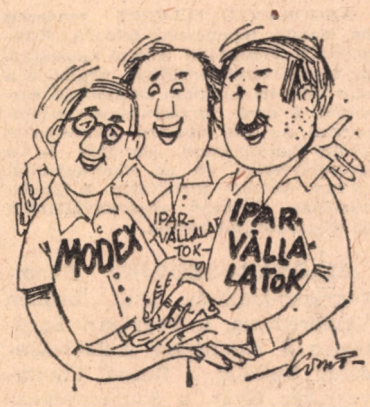

De nekem az a rögeszmém, hogy ez a külkereskedelmi forma alkalmas lesz az érdekek egyeztetésére.

— Így látják ezt az iparvállalatok is?

— Felmérték a maguk erejét. A Május 1. Ruhagyár például a bőrkonfekció termékekre megkérte az önálló export jogot, de a textilkonfekcióban *már nem akarta egyedül vállalni a rizikót,* ezért csatlakozott hozzánk.

— *Fél év után korai volna a mérlegkészítés, a kép nem tükrözheti a valóságot. De talán többet mutatnak a gondok. Hogyan sikerült például a közös érdeket megteremteni a kockázatvállalásban?*

— Ha azt mondom, hogy ez a tagok saját vállalata, akkor elvben föl sem merülhet a vita. De a gyakorlat mégsem ilyen egyszerű. Mi a létünket *kockáztatjuk,* ha csúszik a szállítási határidő, és ezt kellene éreznie a vállalatoknak is, mint a Modex tulajdonosainak. Ha a vevő rossz okmányt kap, ez legfeljebb kellemetlen, de ha rossz a termék, akkor már nem fog hozzánk visszajönni. Efelől *nincsenek kételyeim.* A számok egyébként szép eredményt mutatnak: tőkés forgalmunk 1983-ban mintegy 250 millió forinttal lesz több, mint 1981-ben az általam vezetett konfekció-főosztály forgalma volt. Ez a szám önmagában *nem lényegtelen,* de ameddig az alapvető célt, az együttes piaci fellépést *nem tudjuk megvalósítani,* lehetnek akármilyenek is a mutatók, az bizonyosodik be, hogy nem azon az úton járunk, mint amit eredetileg kerestünk.

Stratégia kellene

— *Milyen eszközökkel tudják a szállítókat, és egyben tulajdonosaikat a nagyobb pontosságra szoritani?*

— Ezek a módszerek még mindig nem alakultak ki, pedig sürget az idő, mert alapvető változást észlelni a piacon: merőben új az eladó és a vevő kapcsolata. Most a vevőnek van piaca: rövid távra vásárolnak, s mert a recesszió még mindig tart, rendkívül érzékenyek az árakra. Sokáig az eladók piacáról beszélhettünk, ahol sokat jelentett a személyes kapcsolat, a régi partnerre bizton lehetett számítani. Ma — bár a barátság megmaradt — a vevőt *ki kell szolgálni,* többszörösen kell megharcolni minden üzletért. Ebben az új helyzetben már nem elegendők a szép szavak. Az a minimum, hogy a tárgyalásra felkészüljön az üzletkötő és a termelő, mert nem lehet már holnaputánra halasztani a felvilágosítást, gondolván, az üzlet úgyis létrejön. Ma kell *igent* vagy *nemet* mondani — és ehhez hozzá kell még igazodnia az emberi mentalitásnak.

— A gondokat kérdezte — folytatja töprengéseit az igazgató —; a közös cél az export fokozása, a mi feladatunk is, ezért stratégiát kell kidolgoznunk. Olyan gondolkodásmódot kialakítani, ami túllép a napi feladatokon. Meg kellene tanulni előre látni a piacpolitika, a termékszerkezet változásait, felkészülni a divatra. De ezt csak akkor lehet pontosan, ha *hozzáértők elemzik a trendeket.* Ezt a leckét mi még nem tudjuk jól elvégezni. Azt is tudni kell előre, hol lehet majd a termékeket eladni. Tehát a marketingpolitikát sem lehet ugyanúgy csinálni, mint eddig; a gazdaságosságra törekvés is mást kell, hogy jelentsen, hiszen közös vállalatunk meglehetően érzékeny a költségekre. Világosan kell ismernünk minden termék önköltségét ahhoz, hogy ennek figyelembevételével szerezzünk új piacot és tartsuk meg a régit. Ebből is látszik *egymásrautaltságunk az iparvállalatokkal, és ha jó az együttműködés, mindenki tudni fogja, és tudnia is kell, mi miért csinál.* Kell, hogy legyen ereje a Modexnek ahhoz, hogy az iparvállalatokat valamilyen módon *befolyásolja,* hasson rájuk a közös cél érdekében. A legfontosabb az, hogy a Modexba tömörült hazai konfekcióvállalatok piaci pozíciója *megerősödjék.*

Szikora Katalin

Geotermikus erőmű

Napenergia vízből

A floridai napenergia központ kutatói a világ legnagyobb *„napkollektorából",* az óceánból kívánják kitermelni az ott tárolt napenergiát. A tudósok a trópusi tengerek vizében tárolt energia felhasználási lehetőségét tanulmányozzák. Az óceán felületi és mélyebb vizei között meglevő 20—22 Celsius-fokos hőmérséklet-különbséget nagy teljesítményű erőművek építésével villamos áram termelésére lehet fordítani, melléktermékként pedig máshol hasznosítható édesvíz keletkezne. A floridai kutatóközpont 321 ezer dollárt kapott azon terv megvalósíthatósági tanulmányának elkészítésére, amely szerint a felületi meleg vizet egy csaknem légüres térben elpárologtatnák, a gőzzel pedig turbinákat hajtanának meg, majd a tenger mélyebb rétegének hideg vizével a gőzt desztillált vízzé alakítanák.

Szakértők szerint az elgondolás sokat ígérő, és már több modellt építettek, de a viszonylag nagy költség eddig megakadályozta a kereskedelmi alkalmazást. Egyetlen 100 mW teljesítményű ilyen típusú erőmű *költsége 300 millió dollár fölött van,* és a tengervizekben tárolt hőenergiának csak 1—2 százalékát lehet elektromos áram termelésére felhasználni.

*

Felavatták Nicaragua első geotermikus erőművét, amelynek teljesítménye 35 megawatt. A létesítmény Managuától 50 kilométerrel északnyugatra, a Momotombo vulkán övezetében található. Az erőmű turbináit öt, 300—700 méter mély furatból kiáramló *gőz táplálja.* A létesítmény, amely olasz és venezuelai segítséggel épült, mintegy 70 millió dollárnak megfelelő összegbe került.

A közép-amerikai ország a geotermikus erőművel napi 60 ezer dollárnak megfelelő összeget takarít meg. Az ország energiatermelésében a kőolaj és származékai jelenleg 40 százalékkal részesednek. A nicaraguai kormány importkiadásainak 35 százalékát kénytelenek energiatermelésre fordítani. További, hasonló teljesítményű geotermikus erőmű létesítését tervezik.

Régészeti vándorgyűlés

Kedden Kaposvárott megkezdődött a Régészeti és Művészettörténeti Társulat háromnapos vándorgyűlése. A két csoportban lezajló tanácskozás régészeti és művészettörténeti szekcióján az első napon a középkor kutatásának Somogy megyei régészeti eredményeivel foglalkozott, a régészeti, művészettörténeti szekció napirendjén pedig többek között Somogy megye képzőművészeti hagyományai szerepeltek. A vándorgyűlés részvevői szerdán és csütörtökön Somogy megye műemlékeivel, köztük a somogyvári történelmi emlékhellyel és emlékmúzeumaival is megismerkednek.

Molnár-premier

Bemutatóra készül a *Játékszín: Molnár Ferenc Valaki* című vígjátékát próbálják ezekben a napokban *Benedek Miklós* rendezői irányításával.

A darab *Benedek Miklós*nak, a *Katona József Színház* színészének első rendezése.

Felrobbantják?

Az Air France utasgépét eltérítő légikalózok kedd este bejelentették, hogy felszállnak a teheráni repülőtérről, és a repülőgépet Irak fölött a levegőben felrobbantják. A hírt az iráni televízió jelentette.

A légikalózok legutóbbi ultimátumának határideje kedd reggel volt.

A délelőtti órákban az iráni külügyminisztérium, egyik tisztviselője — kérésükre — tárgyalást kezdett a géprablókkal. A géprablók követelésére a délutáni órákban feltöltötték üzemanyaggal a vasárnap óta ott veszteglő utasgépet.

A géprablók, akik szombaton térítették el a Bécsből Párizsba tartó utasgépet, még tizenhét túszt tartanak hatalmukban, köztük az utasgép hétfős személyzetét.

Ciánriadó a francia tengerparton

A délnyugat-francia tengerpart lakossága körében nagy riadalmat okoz, hogy a spanyolországi áradások ciánt és kobaltot tartalmazó hordókat sodortak a gascognei-öbölbe, s e veszélyes hordók a francia partvidéket is fenyegetik. A hatóságok figyelmeztették a lakosságot, betiltották a veszélyeztetett partszakaszokon a fürdést és felszólították a hajókat is, azonnal jelezzék, ha gyanús tárgyat látnak a tengeren. A hordók egy része ciánt, másik része pedig radioaktív kobaltot tartalmaz és súlyos katasztrófát okozhat, ha sérülten kerülnek partra. Néhány hordót már partra vetett a tenger, ezek sértetlenek voltak, de Capbreton közelében az óceánon egy olyan hordót figyeltek meg, amely vastag füstfelhőt bocsátott ki.

Halálos balesetek

Medgyesegyháza külterületén Szücs János 26 éves gépkocsivezető, battonyai lakos autóbusszal előzés közben áttért az úttest bal oldalára és összeütközött egy vele szemben közlekedő személygépkocsival, amelyet Szakács János 60 éves egyéni gazdálkodó, csanádapácai lakos vezetett. Szakács János a helyszínen meghalt, három utasa súlyos, az autóbusz egyik utasa pedig könnyű sérülést szenvedett. A vizsgálat szerint, Szücs János szabálytalanul előzött az autóbusszal, a rendőrség őrizetbe vette.

Siófokon egy gyalogos vasúti átjáróban egy személyvonat elütötte a figyelmetlenül közlekedő Borbás Istvánné 77 éves nyugdíjas, ozorai lakost, aki a helyszínen meghalt.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

Csütörtök

1. Hibátlan (3) — Kassa (2) — Mentor (4) — Reznek (5).
2. Köszönő (3) — Szimona (6) — Dübörgő (7) — Akácerdő (4).
3. Memória (10) — Tatár (2) — Léva (4) — Woodhouse (5).
4. Csui (3) — Pajti (1) — Petúr (2) — Talcum (6).
5. Nagyszerű (8) — Hunor (2) — Rama (4) — Tricolor (5).
6. Mustang (5) — Disco (1) — Árvalány (7) — Tinike (4).
7. Gilga (12) — Mundér (9) — Titkár (2) — Arány (7).
8. Walzer (3) — Nonstop (8) — Mád (5) — Pertu (1).

A versenyeket 15.30 órakor kezdik.

Öt asztronauta az űrrepülőgépen

Elindult a Challenger

Helyi idő szerint a hétfőről keddre virradó éjjel, több mint két órával éjfél után a floridai Cape Canaveralon levő Kennedy űrközpontból útnak indították a Challenger űrrepülőgépet, fedélzetén ötfőnyi legénységgel, köztük az első fekete bőrű amerikai űrhajóssal.

Az amerikai űrrepülőgép újabb útja kapcsán megfigyelők emlékeztetnek arra, hogy az Egyesült Államok űrhajósai e kozmikus program során több katonai rendeltetésű kozmikus eszközt is kipróbálnak. A világűr militarizálását is célzó program jelentős részét a Pentagon költségvetéséből pénzelik.

A kedden útnak indult legénység tagjai: *Richard Truly* parancsnok, *Daniel Brandenstein* másodpilóta, *Dale Gardner, William Thornton* és *Guion Bluford* asztronauták.

A visszaszámlálást egy ízben leállították a körzet fölötti sűrű felhőzet és viharra utaló jelek miatt. Az űrrepülőgép a tervezett időponthoz képest 17 perccel később emelkedett a magasba. Első ízben került sor a Challenger éjszakai indítására. Az űrrepülőgép nyolcadik útját hatnaposra tervezik.

SZAKSZERVEZETI ifjúsági napokat rendeznek szeptember 2—4. között Verőcemaroson az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda táborában. A találkozón budapesti fiatalok vesznek részt, nagygyűléseken, politikai rendezvényeken tesznek hitet a béke ügye mellett, vitafórumokon cserélik ki véleményüket az időszerű politikai kérdésekről.

ANGORANYÚLTELEPET rendezett be elavult tehenészeti telepén, Küngösön a Veszprémi Állami Gazdaság. Az eredeti rendeltetésének megfelelően már nem használható istállókban összesen 6 ezres törzsállományt telepítettek. Az ott dolgozó asszonyokat külön tanfolyamon képezték ki a nyúltenyésztés és az angoragyapjúnyírás, -kezelés fortélyaira. A gazdaságosnak ígérkező angoranyúltartást az ősszel tovább bővítik.

MAGYAR—SZOVJET finomvegyszer-kiállítás nyílt kedden Veszprémben, a Vegyipari Egyetemen a Medimpex Külkereskedelmi Vállalat, a Reanal Finomvegyszer Gyár, a Szojuzchimexport és a Szojuzreaktiv közös rendezésében.

DINOSZAURUSZEMBRIÓT találtak az egyesült államokbeli Montana állam hegyeiben. A 7,6 centiméteres embrió egy 10,16 centiméter magas és 6,35 centiméter széles megkövesedett tojásban volt. Ez a második ilyen jellegű lelet, amely eddig előkerült.

KISZ-bizottsága.

BÖRTÖNLÁZADÁS. A rossz élelmezés miatt fellázadtak az elítéltek Oklahoma amerikai állam egyik börtönében. Az állam kormányzója kedden rendkívüli állapotot hirdetett ki, hogy megfelelő intézkedéseket hozhassanak a lázadás leverésére. Az őrök és a foglyok összecsapásában egy elítélt meghalt, több megsebesült. Sokan égési sérüléseket szenvedtek, mert a rabok felgyújtottak négy épületet.

FÉLSZÁZ ALKOTÁSSAL GYARAPODOTT a győri Xantus János Múzeum képzőművészeti gyűjteménye. A festmények, grafikák, szobrok állami vásárlás útján kerültek a közgyűjteménybe.

LENGYEL NYELVTANFOLYAMOT indít kezdők és haladók számára a Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ (VI., Nagymező u. 15.). Beiratkozás 1983. szeptember 12—23-ig de. 10—12 és du. 14—16 óra között. Tandíj egész évre 400 Ft. A tanfolyam kezdete október 3-án, 17 óra. Nyelvkönyv és szótár beszerezhető a Lengyel Kultúra boltjában (VI., Népköztársaság útja 32.).

FADRUSZ JÁNOS ÉS IVAN MESTROVIC szobrászművész alkotását tárják a hónap műtárgyaként a közönség elé a Magyar Nemzeti Galériában, illetve a Szépművészeti Múzeumban.

FRANCIAORSZÁGI ÉS NSZK-BELI turnéra utazott kedden a körmendi Béri Balogh Ádám táncegyüttes. A negyventagú csoport először Franciaországban, a Strasbourg közelében fekvő Haguenauban, ezt követően pedig az NSZK-beli Dillenburgban vesz részt nemzetközi fesztiválon, végül pedig Kölnben is közönség elé lépnek a csoport tagjai.

SZENNYVÍZTISZTÍTÓ rendszer munkába állítására kötött szerződést a MÁV szombathelyi igazgatósága a Novexszel, amelynek segítségével lényegesen tisztább víz kerül majd a Marcalba — s rajta keresztül a Dunába — a MÁV celldömölki kocsimosó és -javító üzeméből.

ZEBECKE, egy tipikus göcseji aprófalu címmel nyílt kiállítás kedden Zalaegerszegen, a göcseji múzeumban. A bemutatón tárgyi emlékek egész sora dokumentálja a csaknem 700 éves kis zalai település történetét, fejlődését, lakóinak életmódját.

KOTTÁT — POSTÁN. Új szolgáltatást vezetett be az új tanév kezdetével egy időben az Állami Könyvterjesztő Vállalat a Zeneműkiadóval közösen. A „kottát — postán" szolgálat lényege, hogy a budapesti Múzeum körúti Kodály Zoltán Zeneműbolt és Zenei Antikvárium szeptembertől az ott megrendelt kottákat azonnal postázza a vevők címére. Bármilyen kottára, könnyű- és komoly zenei, hangszeres és pedagógiai kiadványra, továbbá a bolt választékában megtalálható importkiadványokra is elfogadnak megrendelést. A készülő újdonságokat, vagy a sajtó alatt levő utánnyomásokat kívánságra előjegyzik, illetve a kiadványokat postázzák.

MŰSZERES FORGALOMIRÁNYÍTÓ központ szabályozza a jelzőlámpa-csomópontokban a közlekedést Szombathelyen. A megyeszékhely belvárosában 21 jelzőlámpa-csomópont van, közülük a központ révén 19 működése összehangolható.

Évadnyitás Veszprémben

Kedden megtartotta évadnyitó társulati ülését a *Veszprémi Petőfi Színház*. A most 75 éves épület falai között került sor a tervek és a feladatok összegezésére, de ez az épület csupán az évad egy részében lesz az előadások színhelye. Megkezdődött ugyanis az a nagyszabású rekonstrukció, amely során átépítik és korszerű egységekkel egészítik ki a régi épületet. A Petőfi Színház társulata ezért a télen már a *Dimitrov Művelődési Házban* játszik. Az átmeneti színházban minden feltételt megteremtettek fogadásához.

KUKORICA-VETŐGÉP sorozatgyártását kezdték meg a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár mosonmagyaróvári mezőgazdasági gépgyárában. Az előzetes kipróbálás során az új gépekkel átlagosan 846 hektáros átlagot értek el, de volt olyan kísérleti gép is, amellyel több mint 1200 hektár kukoricát vetettek egy idényben.

AUSZTRIAI VENDÉGSZEREPLÉSRE utazott tegnap a martonvásári művelődési központ „Százszorszép" népi táncegyüttese. A csoport a nyolcadik nemzetközi folklórfesztiválon képviseli a hazai együtteseket; az augusztus 31-től szeptember 4-ig tartó fesztiválon két alkalommal — szeptember 2-án és 3-án — lépnek fel egy-egy órás műsorral.

DOLLÁRHAMISÍTÓKAT leplezett le a francia rendőrség. A sikeres akciót hónapokig tartó nyomozás előzte meg, amelyhez segítséget nyújtott a belga, az osztrák és a nyugatnémet rendőrség is. A bandát akkor fogták el, amikor a legkorszerűbben felszerelt „nyomdájukban" éppen hozzákezdtek a hamis 50 és 100 dollárosok „gyártásához". Szakértők szerint a hamisítók felszereltsége olyan szintet ért el, hogy kétnapi „munkával" 15 millió dollár névértékű hamis pénzt is gyárthattak.

BORTÁROLÓ kapacitását bővíti a Móri Állami Gazdaság. Eddig együttesen kétezerhatszáz hektoliter, a szüretig pedig további 10 400 hektoliter bor tárolásának a feltételeit teremtik meg.

AZ ANGOL, FRANCIA, német, olasz, orosz, spanyol nyelvgyakorló társalgási estek szeptemberi foglalkozásaira hívja korhatár nélkül az érdeklődőket, 17—22 óráig minden szerdán a Hungária kávéház nagy irodalmi szalonjába az ELTE AJTK KISZ-bizottsága.

ISMÉT GYILKOLT A CAMORRA. Emberei az olaszországi Afragolában meggyilkolták Antonio Uzzatót, a városi tanács szociáldemokrata párti tagját, aki a testületben rendőrségi ügyekkel foglalkozott. A gyilkosok a tanácstag lakása közelében egy gépkocsiból nyitottak tüzet, majd elmenekültek.

IMPREGNÁLT PAPÍRT készítő üzem épül az Erdőkémia Erdőgazdasági Vegyi és Ipari Vállalat zalaegerszegi gyárában. A csaknem 40 millió forintos költséggel felépülő üzemben december elején akarják megkezdeni a próbatermelést, jövőre pedig — a tervek szerint — már teljes kapacitással dolgoznak.

VILLÁM CSAPOTT egy 3600 köbméteres szalmakazalba, amely azonnal lángra lobbant hétfőn este a Fejér megyei Lepsény és Agostonpuszta határában. A tüzet a helyszínre érkező tűzoltóegységek az éjszakai órákra eloltották. Az anyagi kár jelentős, a tűz keletkezésének körülményeit a rendőrség és tűzoltóság vizsgálja.

Sokoldalú erdésztanulók

Kedden Szegeden megnyitották a szocialista országok erdészeti középiskoláinak IX. nemzetközi sokoldalúsági versenyét. *Papócsi László* mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterhelyettes köszöntötte Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK, Románia, a Szovjetunió és Magyarország erdészeti szakközépiskoláit képviselő csapatokat.

A legjobb eredményt elérő csapatok, illetve egyéni versenyzők értékes díjakat kapnak. Ezen kívül a fiatalok megismerkedhetnek Szegeddel, elviszik őket a gemenci erdő- és vadgazdaságba, valamint balatoni sétahajózásra.

Fantomfalu

Pferdsfeld nyugatnémet falu még meglevő lakói szerint otthonuk „fantomfalu"-vá vált. „Fantomok járnak-kelnek itt minden öt percben."

Bár számtalanszor kimondatott, hogy boszorkányok és kísértetek pedig nincsenek, e falu lakói nem fantáziájuk áldozatai. A település határától mindössze két kilométerre építették fel a Bundeswehr 35. repülőezredének felszállópályáját. Az egységet „Fantom II" típusú vadászbombázókkal szerelték fel — ezek a nyugatnémet légiflotta legzajosabb gépei.

A Kaiserslauterntől 70 kilométerre fekvő falu a 70-es évek elején még 500 lelket számlált. Ma már csak azok az öregek élnek itt, akik utolsó napjaikat is szülőhelyükön akarják eltölteni.

A bázis megépítése után ugrásszerűen megnövekedett a faluban a halandóság aránya. A helyszínre küldött szakértők szerint egy Fantom-felszállás közel 120 decibeles zajszinttel jár, holott az emberi tűréshatár 80 decibel alatt ván. Ilyen zaj ellen lehetetlen vastagabb falakkal védekezni.

Meghalt Jobba Gabi

A Nemzeti Színház igazgatósága és a Magyar Színházművészeti Szövetség mély megrendüléssel tudatja, hogy *Jobba Gabi* Jászai-díjas színművésznő, a Nemzeti Színház tagja tragikus hirtelenséggel elhunyt.

★

Jobba Gabi 1947-ben született Szegeden. A Színház- és Filmművészeti Főiskola elvégzése után a Kecskeméti Katona József Színházhoz szerződött. Sajátos, sokszínű tehetségére hamar felfigyeltek, s rövidesen a 25. Színház tagja lett. Megérdemelt sikert aratott Brecht Kaukázusi krétakör, és Egy fő az egy fő című darabjaiban. Művészi munkáját ismerték el 1973-ban Jászai Mari-díjjal. Felfedezte a film is: nagy szerepet kapott Jancsó Miklós: Szerelmem, Elektra című filmjében.

Pályafutása a Népszínházban folytatódott. Tehetségének új színeit villantotta fel előadói estjeivel. Az elmúlt évtizedben négy önálló műsorral szerepelt. Különösen nagy érdeklődés kísérte a Karádi Katalin egykori dalainak felhasználásával készült műsorát, az Ez lett a vesztünk-et, majd az Egy este Lady L.-nél című estjét. 1982-ben került a Nemzeti Színházhoz, ahol a Rómeó és Júlia dada szerepében nyújtott emlékezetes alakítást.

Vatikán

Újabb levél az Orlandi-ügyben

Vasárnap éjszaka lejárt az ultimátum, amelyet Emanuela Orlandi állítólagos elrablói szabtak meg a 15 éves vatikáni állampolgárságú lány szabadon bocsátását illetően. Ismeretes, II. János Pál részben eleget tett a feltételeknek: vasárnap déli beszédében szólt Emanuela Orlandiról, valamint Ali Agcáról is.

Hétfő esti jelentés szerint a nap folyamán összeült az ügygyel foglalkozó nyomozócsoport és szakértők bevonásával megvizsgálta azt a levelet, amely a család ügyvéde címére érkezett, amelynek írójaként Emanuela Orlandit tüntették fel.

A rövid szöveget géppel írták — a személyes hangvételű írás szerint Orlandi diktálta a levelet, mondván, hogy a kezét összekötötték, ám a hitelességét keresztnevének kézírásos lejegyzése hivatott bizonyítani — és ebben felszólította hozzátartozóit, hogy teljesítsék fogva tartói kívánságát. Feltételekről azonban a közleményben nem esik szó.

A nyomozók és az írásszakértők azonban úgy nyilatkoztak, hogy a levél nem a június 22-én elrabolt lánytól származik.

Erre is jó a műhold

Földrengés-előrejelzés

Nem kizárt, hogy rövidesen műholdakat is rendszeresen felhasználnak a hatékony földrengés-előrejelzéshez.

Szovjet kutatók kimutatták, hogy a földmozgásokat megelőző néhány órában olyan elektromágneses mezők keletkeznek az adott térségben, amelyeket a világűrben keringő mesterséges holdak mérőműszereivel észlelni lehet. Feltételezik, hogy a nagyobb tömegű kőzetmennyiség mélyben történő elmozdulásának „előkészületeivel" egy időben elektromágneses impulzusok keletkeznek a földkéregben. A felszínről kisugározva ezek az áramok az elektromos jellemzők megváltozását váltják ki az ionoszférában. Amerikai és szovjet műholdak mérései szerint sikerült pontos jelzéseket rögzíteni készülő — és valóban rövidesen bekövetkezett — földrengésekről.

Egy hét a világgazdaságban

Csak egy kis lépés

A megtorpant kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok fontos — de távolról sem túlbecsülendő — eseményére került sor az elmúlt héten Moszkvában. Hosszas tárgyalások után *aláírták* a szovjet—amerikai gabonaegyezményt, amely *öt esztendőre szabályozza* ismét a két ország közötti gabonakereskedelmet.

Ismeretes, hogy a Carter elnök által 1980-ban elrendelt, majd Reagan elnök által 1981-ben felfüggesztett gabonaembargó *súlyos károkat okozott a lendületesen fejlődő szovjet—amerikai és ezen keresztül a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatoknak.* A Szovjetunió a tilalmi intézkedés bevezetése után röviddel új gabonabeszerzési forrásokat alakított ki, hosszú távú megállapodást kötött Kanadával, Argentínával, valamint Ausztráliával. A terméseredmények javulásával 1982-ben és várhatóan az idén is *jelentősen csökken* a Szovjetunió gabonabehozatala, mennyiségileg azonban továbbra is számottevő marad.

Nem mindegy tehát a tőkés világ nagy gabonaexportőreinek, mennyit vásárol tőlük a Szovjetunió. Összességében a gabonapiac telített, még nagyok a készletfeleslegek. Az amerikai farmerek szerény számítások szerint hárommilliárd dolláros kárt szenvedtek el a carteri embargó hatásaként, s azt követelték a kormánytól, hogy minél előbb kössön hosszú lejáratú, az értékesítés biztonságát *garantáló* új gabonamegállapodást a Szovjetunióval.

A Szovjetunió az amerikai tárgyalópartnerek értésére adta, hogy számára megbízható kereskedelmi partnerrel hajlandó csak megállapodást kötni. Az Egyesült Államok vállalta a megállapodás *maradéktalan* teljesítését. Az új ötéves egyezmény értelmében a Szovjetunió évente *kilencmillió tonna gabonát vásárol* az USA-tól, s lehetősége van *további évi hárommillió* tonna vásárlására is. (A korábbi ötéves egyezmény alacsonyabb mennyiségeket tartalmazott.) A búza és a kukorica mellett a kvóta szójababbal, illetve szójalisztte is kitölthető.

A szerződés aláírására Moszkvába utazott Block mezőgazdasági miniszter, még a szenátus agrárbizottságának tanácskozásán úgy nyilatkozott, hogy *„az egyezmény új fejezetet nyit a két ország kereskedelmében, és a múlt rekvizítumai közé utalja az embargókat és az embargófenyegetéseket"*. Kétségtelen, hogy a gabonaegyezmény — amelyről hivatalos kommentár *nem* hangzott el Moszkvában — fontos, de csak *kis* lépésnek tekinthető a szovjet—amerikai politikai és gazdasági kapcsolatokban. Hiszen továbbra is érvényben van a korszerű technikák, technológiák kivitelének tilalma a Szovjetunió irányába. Sőt, a Reagan-kormány szigorúbb ellenőrzést követel szövetségeseitől a technikai embargó végrehajtását illetően, bár az elnök a közelmúltban ismét engedélyezte *csőfektető berendezések exportját* a Szovjetunióba.

Miután az amerikai szállítók — elsősorban a Caterpillar cég — a kőolaj- és földgázvezetékek építésénél használatos berendezések kiviteli tilalma miatt jelentős üzleti károkat szenvedtek el, a fokozódó nyomás. Reagant korábbi döntése megmásítására késztette. Csakhogy időközben a félelmetes vetélytárs, a japán Komatsu cég lépett a szovjet piacon a Caterpillar helyébe. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a csőfektető gépek kivitelének engedélyezésén kívül továbbra is egyedi engedélyezéshez kötött a földgáz- és kőolajkutatáshoz, valamint a kitermeléshez szükséges berendezések exportja.

A legutóbbi szovjet statisztikák szerint az idei év első hat hónapjában a szovjet—amerikai kereskedelem értéke 1982. azonos időszakához képest *42,2 százalékkal csökkent*, noha a megromlott kapcsolatok következtében már tavaly is *igen alacsonyak voltak* a forgalmi értékek. 1983 első félévében a kétoldalú kereskedelem összege 1,01 milliárd rubel (1,36 milliárd dollár) volt.

Pedig a két ország gazdasága és piaca igen sok együttműködési és áruszállítási lehetőséget kínál egymás számára. Az elhúzódó recesszió, a szankciók eredménytelensége, a piac és a verseny kegyetlen törvényei a jelek szerint kezdik ráébreszteni Washingtont, hogy a totális gazdasági hidegháború folytatása elsősorban az amerikai gazdaságnak és a vállalatoknak okoz kárt. Ismételten hangsúlyozni kell azonban, hogy a szovjet—amerikai gabonaegyezmény *csak egy állomás lehet* a gazdasági kapcsolatok megélénkítésében, a további nagy lépéseket az USA-nak kell megtennie.

Az elmúlt héten kedvező jelentés érkezett a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok egy másik vonatkozásának, az NDK és az NSZK közötti kereskedelem alakulásáról. Bonni bejelentés szerint az első félévben a két ország egymással lebonyolított árucsere-forgalmának értéke csaknem 8 milliárd márka volt, vagyis 16 százalékkal több, mint 1982. első hat hónapjában. Az NSZK-ban arra számítanak, hogy a két német állam kereskedelme idén összességében *10—15 százalékkal haladja majd meg a tavalyi szintet*. A két ország földrajzi közelsége, gazdaságuk kiegészítő jellege, valamint a kedvezményes kereskedelmi és fizetési feltételek jó alapot biztosítanak a kapcsolatok bővítéséhez. Persze, ennek is feltétele a megbízható partneri viszony, s nem utolsósorban az általános kelet—nyugati „légkör" alakulása.

Gonda György—Szentgáli Péter

Mai kommentárunk

No comments

No comments, nincs megjegyzésem — mondják az angolok, ha valamihez nincs hozzáfűzni valójuk, ha a dolog önmagában is megáll, vagy éppen felettébb kívánatosnak tartanák, ha az érdeklődő *más levesébe ütné az orrát*, nem az övékbe.

Egyik hetilapunkban hirdetés jelent meg, amelyben a *nyugat-külföldi* hirdető arra kapacitálta vállalkozó kedvű hazánkfiát, hogy fölös energiáit fektesse a páratlan konjunktúrával kecsegtető *gázöngyújtó-gyártásba*, amihez alkatrészeket is szállítanának, csak az összeszereléssel kellene itthon bajlódni.

Kicsi a bót, de konvertibilis — gondoltam tehát az érdeklődési határidő lejártával felhívtam az e célból hazánkban tartózkodó üzletembert, és csak a szállodai személyzet enyhe ingerültségéből sejthettem: komoly támadásnak lehettek kitéve!

— Press, sajtó? — kérdezett vissza az úr bemutatkozásom után.

— *Igen, és azt szeretném...*

— No comments! — zárta megmásíthatatlan határozottsággal röpkének is alig nevezhető beszélgetésünket, és letette a kagylót.

Azóta is azon töprengek, a három említett jelentés közül most melyiket vegyem magamra. Lehet, hogy a jelentkezők nagy száma rémisztette meg? Vagy az érdektelenség? Netán úgy járt, mint a *Ku-Klux-Klan*, azon az emlékezetes dániai tagtoborozón: hirdetésére csak újságírók jelentkeztek?!

van

Véletlen baleset?

Megelőzni a tragédiákat – Munkavédelmi helyzetkép a Köfém-nél

A veszélyes üzem kapuján nincsen erre figyelmeztető tábla — nem is a cégéren kell hirdetni azt, ami a fejekbe való. Csak rendszabályok lehetnek, kötelező balesetvédelmi oktatások, ügyes vagy nehezen viselhető védőeszközök — meg a statisztikák, amelyek rubrikája mögött ezúttal valóban emberek állnak. Tragédiájukkal, csonka kezükkel, gyógyíthatatlan sebekkel. Az alumíniumipar nem minden gyára számít veszélyesnek, és sokat tett az iparág és vállalatai is, hogy ne bízzák a véletlenre a szerencsétlenséget. *Ennek ellenére nem csökkent a szomorú grafikon: magas és növekszik a halálos balesetek száma és a csonkulásoké.*

Újítások, ötletek

A Székesfehérvári Könnyűfémműben alumínium forgácsok pattognak a daraboló mögül. A gép automatikus, csak most éppen a tuskókat leszedő része áll, ezért egy ember segíti a raklapokra a több tízkilónyi rönköket. A fűrész sivítását néha elnyomja egy *targonca* tülkölése.

— Ebből van a sok baleset — figyelmeztet kísérőm, *Újházi Gyula*, a vállalat biztonságtechnikai főosztályának vezetője. — Sokat könnyítettek a rakodáson, de *vagy a sebességet nem tartják be, vagy szabálytalanul emelnek, vagy pedig hirtelen kilép eléjük valaki.* Az olvasztókemencék közelében azonban csak az járkál, akinek dolga van ott.

— *Nem kell félni tőle* — mutat kísérőm arra, amelyik tavaly júliusban felrobbant és három embert megölt. Biztonságos ajtaja mögött vakítóan izzik a hulladék, amiből tuskókat öntenek, és ezeket dolgozzák fel tovább a hengerműben, amelynek gépei között kicsinek és kiszolgáltatottnak érzi magát az, aki a szerszámiparban honos. Síkos a föld az olajsártól, és ha valaki egy olajos alumíniumszalagra lép, elég egy figyelmetlen mozdulat, és nem tud egyhamar megállni. A főosztályvezető láttán hirtelen lefékez egy targoncás, a nem védőcipőt viselő munkáslány maga alá rejti a lábait.

— *„Mosolycsekkel" honorál?* — kérdezem és a helyszíni bírságolás sok helyen bevált formájára gondolok.

— *Nem, csak megjegyzem, amit ilyenkor észreveszek.*

A hengermű nagy méreteihez képest áttekinthető. Rendben sorakoznak a tuskók — még őrzik és sugározzák a kemence melegét —, odébb egy villástargonca rakja egymásra a másfél méter átmérőjűre tekercselt alumíniumszalagokat.

— *Ez is új szerzemény* — böki oldalba kísérőm a kitámasztó vasalkotmányokat, amelyek nélkül régen ellenállhatatlanul tudtak gurulni a súlyos hengerek. — Néhány kapuhoz elektromos érzékelőt szereltettünk be, ezek automatikusan nyitják az ajtót. Van sok jó ötlet, állandóan újítunk, pályázatokat írunk ki, de még nem találtunk itthon olyat, amivel felválthatnánk a nehéz és kényelmetlen azbesztköténveket.

— *Mennyit költ a vállalat munkavédelemre és biztonságtechnikára?*

— Sokat, és egyre többet kell. Az idén például 34 millió forintot. Mégis súlyosak a számok: tavaly az első félévben 100 balesef történt, az idén ugyanannyi idő alatt 122.

Fekete év

— De remélhetően nem emelkedik tovább ez a szám — veszi át a szót *Tóth Géza* igazgató. — Lassan befejeződik a 7 milliárdos beruházásunk, ami kapacitásbővítést és teljes termékszerkezetváltást szolgált. Ez a hatalmas munka egy élő üzem rekonstrukciója, már 1978 óta úgy folyik, hogy egymás mellett dolgoznak az építők és a mi dolgozóink. *Ebbe belefáradt sokuk.* Csökkent a figyelmük, idegeik megsínylették a naponkénti ideiglenes megoldásokat. *Azért gondoljuk ezt, mert sok balesetre egyszerűen, nincs magyarázat.* Nem azért, mert nem keressük meg, hanem mert aki elszenvedi, az sem érti, hogyan került a keze a fűrész alá. Sok feszültséget teremtett az új technológia is, aminek kezelési módját — és az ismeretlen veszélyforrásokat — meg kellett tanulni. És észrevehető a mellékmunka okozta fáradtság: kevesebbet pihennek az éjszakások, nem aludni mennek haza, hanem dolgoznak a földjükön. E tendencia javulásában *nem vagyok optimista: az idén 20 százalékkal magasabb a termelési és értékesítési feladatunk, de ehhez csak 3 százalékkal több a bérünk.*

A felmérések szerint sok baj adódik az *elesésből* — többnyire figyelmetlenség! —, sokat okoz az *anyagmozgatás és a szabálytalan munkavégzés* — ezek szintén az emberi figyelmetlenség számlájára írandók. Csak a sor végén kullog az *ittasság* — ezt azonban még a statisztika készítői sem hiszik el. Ugyancsak módosítják az adatokat azok a megfigyelések, hogy amióta „megéri" a táppénzes állomány, vagyis nem jelentős a jövedelemkiesés, főleg azokban a hónapokban szaporodnak meg a kisebb balesetek — ütés, elesés —, amikor sok a munka a kiskertekben. De ez természetesen csak a kisebb balesetekre vonatkozik.

A tavalyi, „fekete" éve volt a Köfém-nek: 5 halálos baleset. A robbanást olyan ok idézte elő, ami az iparági technológiában még nem fordult elő, a másik két ember figyelmetlenségének lett az áldozata. *Minden szomorú eseményről tanulmány készül — megelőzni a hasonlót.* Gyanítom, nem is a rendszabályokkal van a baj.

— *Valahogy fegyelmezetlenebbek az emberek* — erősít meg Tóth Géza. — Nem érzik a veszélyt, felületesek önmagukkal és munkájukkal szemben, máshol jár az eszük. Ez akkor igazolódik be, amikor az alkalmazottak dolgoznak a termelő berendezéseken. Ebben az évben kétszer egy hetet tölt el mindenki a gépek mellett, és ilyenkor még nem történt baj. De aki már ismeri a munkáját, nem figyel olyan nagyon. Mégsem mondhatunk le a megelőzésről, a technológiák esetenkénti átdolgozásáról, az érintésvédelmi és a szabványossági előírások felülvizsgálatáról. Számos intézkedést tettünk, és reméljük, hogy a beruházás befejezése után minden a rendes kerékvágásban halad majd.

Új veszélyforrások

Az új berendezések és technológiák új veszélyforrásokat rejtenek magukban. Az ezekből és a vétségekből származó balesetek megelőzését szolgálják a rendszeres külső ellenőrzések is, amelyek azonban sokszor abba az alapvető gondba ütköznek, hogy *pontos munkaköri leírás híján* nehéz megtalálni a felelőst. A munkavédelmi ellenőrzések elsősorban az objektív okokat kutatják — nem árt azonban néha a szubjektív tények mögé is nézni.

Szikora Katalin

Áruforgalmi jelentés

A Belkereskedelmi Minisztérium áruforgalmi jelentése szerint az év első hét hónapjában a lakosság 240,8 milliárd forint értékű árut vásárolt, folyó áron 7 százalékkal többet, mint a múlt év azonos időszakában. Az élelmiszerek és élvezeti cikkek forgalma 5,8 százalékkal, az iparcikkeké 7,8 százalékkal, a ruházati cikkeké 3,3 százalékkal volt magasabb folyó áron, mint az elmúlt év első hét hónapjában.

Júliusban, az üdülőszezon csúcsidőszakában élelmiszerekből és élvezeti cikkekből megfelelő volt az ellátás. Ráma margarinból azonban a szállítás időszakos késedelmei miatt helyenként nem volt folyamatos az ellátás. Általában jónak minősíthető a tej- és tejtermékek kínálata, a forgalom annak ellenére sem csökkent, hogy július elejével megszűnt az utalványos — olcsóbb — tej.

Megfelelő volt a konzervkínálat, ám a vásárlók inkább a friss zöldség- és gyümölcsféléket keresték. Zöldségekből a budapesti szabadpiacokon 18,7 százalékkal, gyümölcsből 23,3 százalékkal, burgonyából 16,1 százalékkal többet értékesítettek, mint tavaly ilyenkor. A zöldségek ára 4,1 százalékkal magasabb volt, a gyümölcsöké viszont 6,5 százalékkal alacsonyabb, mint tavaly júliusban.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Lengyel veszteségek

A Lengyelországgal szemben elrendelt amerikai gazdasági szankciók mindenekelőtt a tavalyi év első felében okoztak komoly veszteségeket a lengyel kohászatban: felére csökkent az ágazatnak az amerikai piacokra irányuló szállítása. A legnagyobb kedvezmény elvének felfüggesztése következtében néhány fémipari termék vámja 3—7 százalékról 20 százalékra emelkedett, például a meleghengerelt acéllemezek olyannyira megdrágultak, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vált az amerikai piacra történő export.

Lengyelország az elmúlt évben 120 ezer tonna kohászati termék értékesítését tervezte, azonban mindössze 42 ezer tonnát tudott eladni. Ez mintegy 15—20 millió dolláros veszteséget okozott a lengyel gazdaságnak.

Aszály az USA-ban

A nagy amerikai gabonatermelő övezetet sújtó szárazság miatt előreláthatóan felszöknek majd a gazdasági termények árai az Egyesült Államokban, ezért támogatásuk növelésére — azaz a farmeroknak fizetett állami kiadások emelésére — nem lesz szükség. Ezzel a kormány szándékainak megfelelően megfordulhat az eddigi évek irányzata, a támogatások gyors növekedése. Mindazonáltal az idén még 21,8 milliárd dolláros rekordot ér el a farmereknek kifizetésre kerülő összeg.

Gazdasági arányeltolódás

A bonni gazdasági minisztérium most közzétett tanulmánya szerint az idén és a jövő évben is *emelkedik az USA külkereskedelmi deficitje*, miközben az NSZK és Japán erőteljes többletre számíthat.

Nemzetközi szervezetek prognózisa szerint a hiány az USA fizetési mérlegében — amely a külkereskedelmen kívül a szolgáltatásokat és a tőkeátutalásokat is tartalmazza — a tavalyi 8 milliárd dollárról az idén 25 milliárd dollárra nőhet, sőt a jövő évben elérheti a 40—45 milliárd dollárt. Ennek fő előidézője a dollár árfolyamának erőteljes emelkedése, valamint az amerikai konjunktúra erősödése. Ezzel szemben Japán fizetési mérlegtöbblete a tavalyi 7 milliárd dollárt követően az idén és a jövő évben 17—18 milliárd dollárra nő.

Országos tanévnyitó Szekszárdon

(Folytatás az 1. oldalról)

sonlításban sem hosszú, inkább arra van szükség, hogy jobban használjuk fel az időt — különösen az általános iskolákban — az ismeretek jó elsajátítására, az ismétlésre a nevelési célok hatékonyabb érvényesítésére.

Az oktatásügyet nagy próbatétel elé állítja a demográfiai hullám. Társadalmunk az elmúlt években jelentős erőfeszítéseket tett, hogy az általános iskolákban tantermek épüljenek. A múlt esztendőben is mintegy 1250 új, és 400 eddig más célokra felhasznált termet vettünk igénybe. A következő évben folytatni szükséges az általános iskolák fejlesztését, s el kell kezdenünk a felkészülést a demográfiai hullám fogadására a középfokú oktatásban is. A megnehezedett gazdasági körülmények között a társadalom vállalja ezeket a terheket, vállalja nemcsak központi erőforrásokból, hanem helyi kezdeményezésből is.

Ebben az évben is számos pedagógus kezdi munkáját — jó szívvel köszöntöm őket. Sajnos, még mindig nem elegen jönnek erre a pályára, és sokan el is hagyják. Ennek természetesen több oka van. De talán nem ünneprontás azt mondani, hogy ha a pedagógusokban hivatástudat él, akkor vállalja a nehézségeket, és ha a társadalom tudva tudja, mit tesz érte a pedagógus, akkor segíti is e gondok leküzdésében és a megérdemelt siker elérésében. A pedagógusok többsége lelkiismeretesen látja el feladatait, mindent meg kell tennünk, hogy javuljanak élet- és munkakörülményeik, nőjön önállóságuk, érvényesüljön a tehetségük az iskola és a társadalom demokratikus légkörében.

Kívánok minden pedagógusnak, tanulónak és szülőnek örömteli munkát, abban a tudatban, hogy a fiatalság oktatásával és nevelésével a szocialista demokráciát, hazánk és népünk jövőjét szolgáljuk — fejezte be megnyitóját Köpeczi Béla.

Az ünnepség egyben a helyszínén emelt új iskola avatója is volt. Szekszárdnak ez az új oktatási intézménye a huszonnyolc tanterem, valamint a nagyméretű tornaterem és a szertárak mellett ezeradagos főzőkonyhával és háromszáz személyes étteremmel is rendelkezik, sőt orvosi és fogorvosi rendelő is működik a falai között. A miniszter az ünnepségen kitüntetéseket adott át azoknak, akik a korszerű iskola létrehozásában különösen kiemelkedő teljesítményt nyújtottak, a Munka Érdemrend arany fokozatát kapta *Kobra József*, a Tolna megyei Állami Építőipari Vállalat igazgatója, *Szücs György* vízvezeték-szerelő brigádvezető pedig a Munka Érdemrend bronz fokozatát vette át. Többen a kiváló munkáért és szocialista kultúráért kitüntetést kapták meg.

Az ünnepség, amelyen részt vett *K. Papp József*, a Tolna megyei pártbizottság első titkára és *Császár József*, a megyei tanács elnöke is, kulturális műsorral fejeződött be.

*

A német ajkúak után most a szerb-horvát anyanyelvűek is nemzetiségi gimnáziumban folytathatják tanulmányaikat Pécsett. A gimnázium most induló első évfolyamába 23 tanuló jelentkezett. A tanévnyitón *Mandity Marin*, a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének főtitkára mondott beszédet, majd *Milan Veres*, Jugoszlávia budapesti nagykövete 700 kötetes könyvtárat adott át az intézmény tanárainak és diákjainak.

Hétfőn Budapesten, a XIII. kerületi Kassák Lajos Általános Iskola tanévnyitó ünnepségén adta át a névadó özvegye 100 ezer forintos alapítványát az iskola tanulóinak és pedagógusainak. A Kassák-alapítvány évi kamataiból azok a tanulók részesülhetnek, akik az iskola Kassák Lajos Művészeti Hét elnevezésű évenkénti rendezvényén kiemelkedő teljesítményt nyújtanak vers- és prózamondásban, valamint a képzőművészet valamelyik ágában.

KÖZÉLET-DIPLOMÁCIA

Kolumbiai politikus látogatása

Augusztus 25—29. között magánjellegű látogatást tett hazánkban *Jorge Mejia Figueroa*, a Kolumbiai Országos Népi Szövetség főtitkára. Itt-tartózkodása során fogadta *Faluvégi Lajos* miniszterelnök-helyettes, az Országos Tervhivatal elnöke.

Elutazott Budapestről dr. My Samedy

Hétfőn elutazott Budapestről *dr. My Samedy*, a Kambodzsai Vöröskereszt főtitkára, aki a Magyar Vöröskereszt meghívására látogatott hazánkba. Csaknem kéthetes itt-tartózkodása alatt ismerkedett a Magyar Vöröskereszt tevékenységével, és megbeszélést folytatott *Hantos Jánossal*, a Magyar Vöröskereszt OVB elnökével a nemzetközi vöröskeresztes mozgalom és a két szervezet kapcsolatának időszerű kérdéseiről. A vendéget fogadta *dr. Medve László* egészségügyi minisztériumi államtitkár, a Magyar Vöröskereszt alelnöke.

Kitüntetések

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *dr. Ferencz József*nek, a Magyarországi Unitárius Egyház püspökének a magyar állam és az unitárius egyház közötti jó viszony fejlesztése érdekében kifejtett tevékenysége elismeréseként, 75. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést adományozta. A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke hétfőn adta át. Jelen volt *Miklós Imre* államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke és *ifj. Bartók Béla*, az unitárius egyház főgondnoka.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa *id. Szabó István* Kossuth-díjas szobrászművésznek, a Magyar Népköztársaság érdemes művészének kiemelkedő művészi teljesítménye elismeréseként, 80. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Zászlórendje kitüntetést adományozta.

A kitüntetést *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke hétfőn adta át. Jelen volt *Tétényi Pál*, az MSZMP Központi Bizottságának osztályvezetője és *Géczi János*, az MSZMP Nógrád megyei bizottságának első titkára.

Az Elnöki Tanács *Szabó József* rendőr ezredesnek, a Belügyminisztériumban végzett eredményes munkájának elismeréseként, nyugállományba vonulása alkalmából a Vörös Csillag Érdemrendet adományozta. A kitüntetést hétfőn *Horváth István* belügyminiszter adta át.

Az Elnöki Tanács *Raposa Margitnak*, az MSZMP budai járási bizottsága politikai munkatársának nyugdíjba vonulása alkalmából, több évtizedes eredményes munkássága elismeréseként a Szocialista Magyarországért Érdemrendet adományozta. A kitüntetést hétfőn *Cservenka Ferencné*, a Pest megyei pártbizottság első titkára adta át.

Japán küldöttség hazánkban

(Folytatás az 1. oldalról)

felelőek, s fejlesztésükre mind gazdasági, mind kulturális területen további lehetőségek vannak. A japán küldöttség tagjai nagy érdeklődést tanúsítottak *gazdaságirányításunk, munkaerő-gazdálkodásunk*, valamint a *szociális ellátással összefüggő kérdések* iránt.

A tárgyaláson *Darvasi István*, az Interparlamentáris Unió végrehajtó bizottságának tagja tájékoztatta a vendégeket a magyar IPU csoport tevékenységéről.

A szívélyes légkörű megbeszélés után *Losonczi Pál*, az Elnöki Tanács elnöke az Országház Nándorfehérvári-termében fogadta a japán delegációt. A találkozón jelen volt Kazuo Wachi.

Ülésezett a vasasszakszervezet

Munkaverseny-felhívás a MOM-ból

Hétfőn Miskolcon tartotta kibővített ülését a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége. Az ülésre az ország minden részéről meghívták a vasasszakszervezetnek azokat a tagjait és vezetőit, akik részt vettek a szakszervezet 1980-ban tartott XXVIII. kongresszusán. Az ülésen — amelyen megjelent és felszólalt *Jakab Sándor*, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkárhelyettese és *Soltész István* ipari miniszterhelyettes is — *Herczeg Károly*, a szakszervezet főtitkára a központi vezetőség elé terjesztette az elnökség beszámolóját a vasasszakszervezet 1980 óta végzett munkájáról.

A központi vezetőség az elnökség beszámolóját, a felszólalók javaslataival kiegészítve elfogadta.

Az ülésen *Major László*, a Magyar Optikai Művek állami díjas szocialista brigádjának vezetője javasolta, kezdeményezzenek szocialista munkaversenyt hazánk felszabadulásának közelgő, negyvenedik évfordulója tiszteletére. E felhívást, mint mondotta, brigádja kérésére terjeszti az ülés elé. A verseny célja — hangoztatta — a párthatározatokban szereplő feladatok eredményes megoldása, elsősorban *az export növelése, a hatékonyság gyorsabb ütemű javítása, a termékszerkezet további korszerűsítése, a munka- és üzemszervezés színvonalának emelése legyen.* A kibővített vezetőségi ülésen jelen[illegible] és felszólaló szocialista brigádvezetők egyetértettek a javaslattal, és csatlakoztak az állami díjas brigád felhívásához.

Befejeződött a munkásfiatalok országos találkozója

Vasárnap, hortobágyi kirándulással befejeződött a munkásfiatalok Debrecenben tartott első országos találkozója. A találkozóra kétezer ifjúmunkás érkezett Debrecenbe, a vendéglátó Hajdú-Bihar megye fiataljai közül pedig nyolcezren kapcsolódtak be a programba. A KISZ központi bizottsága a jövőben minden évben rendez hasonló találkozót azzal a céllal, hogy alkalmat teremtsen a fiatalok számára az ismerkedésre, a tapasztalatcserére.

Az idei találkozó iparban, építőiparban, közlekedésben, kereskedelemben és mezőgazdaságban dolgozó küldöttjei ifjúságpolitikai és ágazati fórumokon vettek részt, az ifjúságot érintő kérdésekről, az ágazatok előtt álló legfontosabb feladatokról pedig az illetékes minisztériumok szakembereitől kaptak tájékoztatást.

Fizikus vándorgyűlés Szegeden

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat XIX. vándorgyűlése hétfőn kezdődött meg Szegeden a Biológiai Kutató Központban. A háromnapos tanácskozáson részt vesz *Wigner Jenő*, az Egyesült Államokban élő Nobel-díjas magyar fizikus is. A vándorgyűlésen elhangzó előadások elsősorban *az elemi részecskék fizikájának és a statisztikus fizikának a legújabb eredményeivel foglalkoznak.*

Előadás hangzott el arról, hogy a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen *új típusú generátort terveztek* a magreakciók keltésére alkalmas neutronok kutatására, a Budapesti Műszaki Egyetem fizikatanszékének kutatói pedig a magyar szerszámipar megbízásából a *szerszámgépek terhelés alatti viselkedését* mérő holografikus interferométert fejlesztettek ki.

A vándorgyűlésen ma Wigner Jenő is előadást tart a fizikában fellépő szimmetriajelenségekről.

Olaj helyett faapríték

Új energiatakarékos kazánok

Faaprítékok tüzelésére alkalmas, különböző méretű kazánok sorozatgyártását kezdte meg a *Nagykunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság*. Az új fűtőberendezés első példányát a dánszentmiklósi Micsurin Tsz-ben próbálták ki — teljes sikerrel. Az automatikus vezérlésű, hőfokszabályozóval ellátott kazán nyolcvannyolcvanöt százalékos hatásfokkal égette el a faaprítékokat. Szabályozókészülékei ugyanis állandóan optimális szinten tartják a fűtőanyag, illetve az égéshez szükséges levegő arányát. A „vizsgakészülék" *egy év alatt 65 tonna fűtőolajat váltott ki, s ez majdnem félmillió forint megtakarítást jelentett kipróbálójának.*

Az új típusú kazánok a mezőgazdasági üzemekben alkalmazott bármely olajüzemelésű szárítóberendezéshez csatlakoztathatók. A gazdaság az év végéig százat, a jövő év áprilisáig pedig félezret készít belőlük. Ezenkívül hasonló konstrukciójú egyedi és nagyobb teljesítményű kazánokra is elfogadnak megrendelést. Előzetes számítások szerint a félezer kazánnal mintegy tízezer tonna fűtőolaj helyettesíthető.

Az úttörőszövetség sajtótájékoztatója

Vége a táborozási időszaknak

Az idei nyáron az úttörőtáborok önálló táborozásain 250—300 ezer tanuló töltötte pihenéssel a szünidő napjait — tájékoztatták a sajtó képviselőit a Magyar Úttörőszövetség vezetői hétfőn, a KISZ KB székházában. Ismertették az új mozgalmi év főbb tennivalóit, s az első sárkánykészítő és -repítő verseny programját.

Haraszti István, a Magyar Úttörőszövetség Országos Tanácsának titkára elmondotta: az úttörőcsapatok tartalmas, mozgalmas évet zárhattak le a nyári táboroztatással. A legtöbben — 15 ezren — ezúttal is a balatoni úttörővárosban, Zánkán üdültek, Csillebércen hatezren élvezték a nyár örömeit, míg a központi szervezésű vándortáborokban 25 ezer kék és piros nyakkendős pajtás rótta az útakat, ismerkedve hazánk tájaival, a városok nevezetességeivel, történetével.

Kohászati termékek bemutatója

Kohászati termékeket gyártó és forgalmazó negyven vállalat több mint száz gyártmányújdonsága látható szeptember 2-ig az *Industreklám* Rákóczi úti bemutatótermében. A kiállított anyagok, félkész- és késztermékek a legutóbbi két esztendő fejlesztési eredményei. Csupa olyan vas- és fémkohászati termékről van szó, amelyet korábban az iparvállalatoknak konvertibilis piacról kellett importálniuk.

Ilyen a *Salgótarjáni Ötvözetgyár* szénbéléstéglája. A *Borsodnádasdi Lemezgyár* szerszámok éleinek javításához fejlesztett ki úgynevezett felrakó elektródát.

A békekutatás időszerű feladatai

Győrben ülésezik az IPRA

(Folytatás az 1. oldalról)

adás hangzik majd el, amelyen főként arra keresnek választ, hogy az elméleti kutatások eredményei mennyiben és miként járulhatnak hozzá a békemozgalmak új szakaszának fejlődéséhez. Szó lesz arról is, hogy — a jelen nemzetközi események ismeretében — milyen tendenciák válhatnak uralkodóvá a 90-es évek külpolitikájában. A témák részletes kifejtésére és megvitatására a szekcióüléseken nyílik lehetőség.

A magyar békekutatók munkásságának elismeréseként az IPRA főtitkára, Szakamoto professzor négy magyar tudóst — *Kende Istvánt, Simai Mihályt, Szentes Tamást* és *Timár András*t — kért fel szekció-társelnöki teendők ellátására.

Az IPRA húsz évvel ezelőtt jött létre, s céljául a békekutatások meggyorsítását, a világ különböző térségeiben kialakult konfliktushelyzetek feloldási lehetőségeinek megteremtését tűzte ki. A nemzetközi szervezet kétévenként összegzi e munka tapasztalatait. A társaság, amelynek több regionális szervezete is van, például Afrikában, Ázsiában és Latin-Amerikában, öt állandó kutatócsoportot tart fenn. Ezek a leszerelés, a nemzetközi gazdasági viszonyok, az élelmiszer-politika, az államok közötti kommunikáció és a békére nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkoznak.

A Nemzetközi Békekutató-társaság tevékenységében jelenleg 40 ország 60 intézménye vesz részt. Hazánk megnövekedett politikai és tudományos tekintélyének bizonyítéka, hogy az idei jubileumi, X. kongresszust Győrben rendezik meg.

Debrecen, Pécs

Orvoskongresszusok

Kétszáz hazai szakorvos és tizenhat országból érkezett meghívott szakember részvételével hétfőn a Debreceni Orvostudományi Egyetemen megkezdődött a magyar fül-, orr-, gégeorvosok egyesületének 31. kongresszusa.

A tudományos ülés megnyitóján a magyar fül-, orr-, gégeorvosok egyesülete négy külföldi orvosprofesszort tiszteletbeli tagjává választott.

A női rákbetegségek korai felismeréséről, gyógyításuk új lehetőségeiről és módszereiről kezdődött hétfőn kétnapos tudományos ülés Pécsett. A Magyar Nőorvosok Társasága által rendezett tanácskozáson mintegy 250 orvos vesz részt, a hazaiakon kívül Ausztriából, Svájcból, a Német Demokratikus Köztársaságból és a Német Szövetségi Köztársaságból is.